

OMGEVINGS ANALYSE

TURNHOUT
2018

Elke zes jaar doorloopt ieder lokaal bestuur na de gemeenteraadsverkiezingen eenzelfde cyclus: de opmaak van een bestuursakkoord, de verdere vertaling van dat bestuursakkoord in een meerjarenplan, en de uitvoering van dat meerjarenplan.

De opmaak van een omgevingsanalyse is een vast onderdeel in die cyclus. De omgevingsanalyse geeft aan wat er in en rond een lokaal bestuur gebeurt, in de vorm van cijfers en evoluties. Op die manier is zij een belangrijke bron van informatie voor het bestuur: ze laat mee toe, het beleid voor te bereiden en daarbij gefundeerde beslissingen te nemen. De omgevingsanalyse maakt ook verplicht deel uit van de toelichting bij het strategisch meerjarenplan van het lokaal bestuur.

De omgevingsanalyse van Turnhout is het resultaat van een intensief intern traject binnen het lokaal bestuur. Alle diensten leverden cijfermateriaal aan, controleerden en analyseerden het, en formuleerden hun bevindingen en inzichten. Strategie & Beleid coördineerde het hele proces, begeleidde de deelnemers, en staat in voor de redactie en de publicatie van de resultaten.

Het weze duidelijk dat niet alle thema's uit de omgevingsanalyse even makkelijk te kwantificeren zijn. Soms zijn enkel subjectieve bevindingen beschikbaar - uit de survey van de Stadsmonitor bijvoorbeeld. Bovendien biedt de omgevingsanalyse geen antwoord op alle informatienoden: de achterliggende data zijn soms eenvoudigweg niet beschikbaar.

Dat doet geen afbreuk aan het eindresultaat dat vandaag voorligt. Dat kon enkel tot stand komen dankzij de inbreng van de vele medewerkers die de voorbije maanden hun kennis en expertise ter beschikking stelden, met elkaar deelden en hierover in gesprek gingen. Een welgemeend dankjewel hiervoor. Ook de omgevingsanalyses die andere centrumsteden met ons deelden, mochten ons inspireren. Waarvoor eveneens dank.

Tot slot nodigen wij u uit, een kijkje te nemen op www.stadsregioturnhout.incijfers.be. Daar kan u te allen tijde een schat aan informatie raadplegen.

1. Demografie
 - 1.1. Turnhout Centrum
 - 1.2. Stedelijk Wonen Oost
 - 1.3. Stedelijk Wonen West
 - 1.4. Zuidelijke Wijken
 - 1.5. Heizijdse Velden & Noorden
 - 1.6. Zevendonk & Zuiden

2. Wonen en publieke ruimte
 - 2.1. Woonaanbod
 - 2.2. Betaalbaarheid wonen
 - 2.3. Woningkwaliteit
 - 2.4. Hinder in de woning en verhuisintenties
 - 2.5. Openbaar domein
 - 2.6. Mobiliteit
 - 2.7. Klimaat

3. Ondernemen en werken
 - 3.1. Ondernemen
 - 3.2. Jobs
 - 3.3. Pendel
 - 3.4. Werkzaamheids- en werkloosheidsgraad
 - 3.5. Mismatch tussen vraag en aanbod
 - 3.6. Sociale economie

4. Leven
 - 4.1. Onderwijs
 - 4.1.1. Evolutie leerlingenaantal en aantrekkingskracht
 - 4.1.2. Gelijke onderwijskansen
 - 4.1.3. Kinderopvang
 - 4.2. Gezondheid
 - 4.2.1. Levensstijl
 - 4.2.2. Zorgvoorzieningen
 - 4.3. Samenleven
 - 4.3.1. Superdiversiteit
 - 4.3.2. Sociale cohesie
 - 4.3.3. Criminaliteit
 - 4.3.4. Hinder
 - 4.4. Armoede
 - 4.4.1. Inkomens en betaalmoeilijkheden
 - 4.4.2. Wonen en leven in armoede
 - 4.4.3. Werk en activering
 - 4.4.4. Kinderarmoede

5. Beleven
 - 5.1. Sport, jeugd en recreatie
 - 5.2. Bibliotheek, cultuurcentrum en musea
 - 5.3. Toerisme, horeca en winkelen

- 6. Organisatie
 - 6.1. Sterke punten
 - 6.2. Belangrijkste aandachtspunten
 - 6.2.1. Strategisch beleid
 - 6.2.2. Monitoring en rapportering
 - 6.2.3. Organisatie
 - 6.2.4. Rollen en bevoegdheden
 - 6.2.5. Mensen
 - 6.2.6. Intern draagvlak
 - 6.2.7. Dienstverlening
 - 6.2.8. Digitalisering

1. Demografie

Het inwonersaantal van Turnhout is de laatste 10 jaren met 4000 personen toegenomen, waardoor de kaap van 44000 overschreven is. Qua leeftijd kan de bevolking verdeeld worden in 20% jongeren (-18), 60 % personen van beroepsactieve leeftijd en 20% ouderen (65+). Hierbij zit de sterkste groei in de groep van de 75-plussers (groei van 17% tov 2007). Dit resulteert in zowel een toename van de grijze druk (0-19-jarigen vs 60+) als in de interne vergrijzing (80+ vs 60+).¹

84% van onze inwoners heeft de Belgische nationaliteit waarbij de overige 16% voor het merendeel vertegenwoordigd wordt door Nederlanders en Oost-Europeanen. Rekening houdend met herkomst (eerste nationaliteit van individu, van vader of van moeder) is de verdeling 70% Belg en 30% niet-Belg (vnl Nederland en Oost-Europa). Het percentage niet-Belgen is de afgelopen 10 jaar verdubbeld.²

Het aantal geboorten fluctueert de laatste jaren rond de 500 en is de afgelopen 10 jaar met 100 toegenomen. Het sterftecijfers blijft schommelen rond de 380.³

Tevens heeft de stad de laatste 10 jaar een positief migratiesaldo, vnl toe te schrijven door extra inwoners die toekomen in de stad.⁴

De afgelopen 10 jaren zijn er een 1000-tal huishoudens bijgekomen (totaal van 19 000 gezinnen).⁵

Naar type bestaan ze uit 36% alleenstaanden, 34% gezinnen met kinderen en 28% gezinnen zonder kinderen. Naar grootte uiteraard opnieuw 36% alleenstaanden, 34% 2-persoons-, 13% 3-persoons, 11% 4-persoons en 6% 5-of-meer-persoonshuishoudens. Waarbij de grote gezinnen samen met de alleenstaanden de afgelopen 10 jaar zijn toegenomen.⁶

Volgens de prognoses van Statistiek Vlaanderen zullen er de volgende 10 jaren nog 2000 extra inwoners bijkomen. De grootste groei van het inwonersaantal situeert zich in de leeftijdscategorie van de 65-plussers (+1800). Een verdere vergrijzing en verzilvering zetten zich verder.⁷

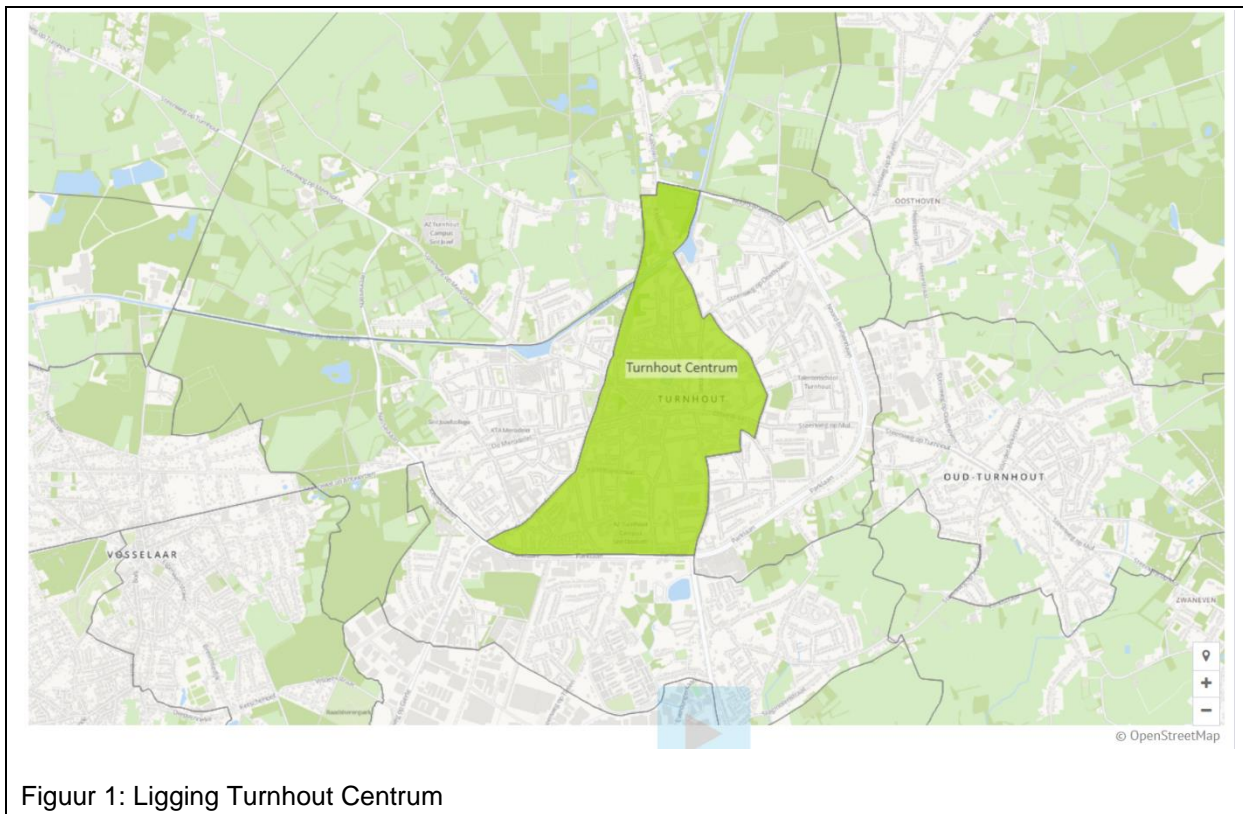
De toename van het inwonersaantal zal zich voornamelijk tonen in een toename van alleenstaanden (+500) en 2-persoonshuishoudens (+500).⁸

1.1. Turnhout Centrum

In de wijk Turnhout Centrum (figuur 1) wonen 30% van de Turnhoutse inwoners of nog 34% van de Turnhoutse gezinnen. In vergelijking met de hele stad zijn de leeftijdscategorieën van 0-2 en 75+ in deze wijk sterker vertegenwoordigd evenals alleenstaanden. 35% van de inwoners is van niet-Belgische herkomst met een hogere vertegenwoordiging uit alle windstreken.⁹

Volgende voorzieningen zijn aanwezig:¹⁰

- 14 speelpleintjes
- 12 jeugdruimten
- 11 plaatsen met toegankelijk buurtgroen
- 73 winkels voor dagelijkse voorzieningen
- 6 kleuterscholen
- 5 lagere scholen
- 94 plaatsen in de kinderopvang
- 14 huisartsen
- 241 assistentiewoningen
- 218 plaatsen in een woonzorgcentra
- 318 sociale huurwoningen

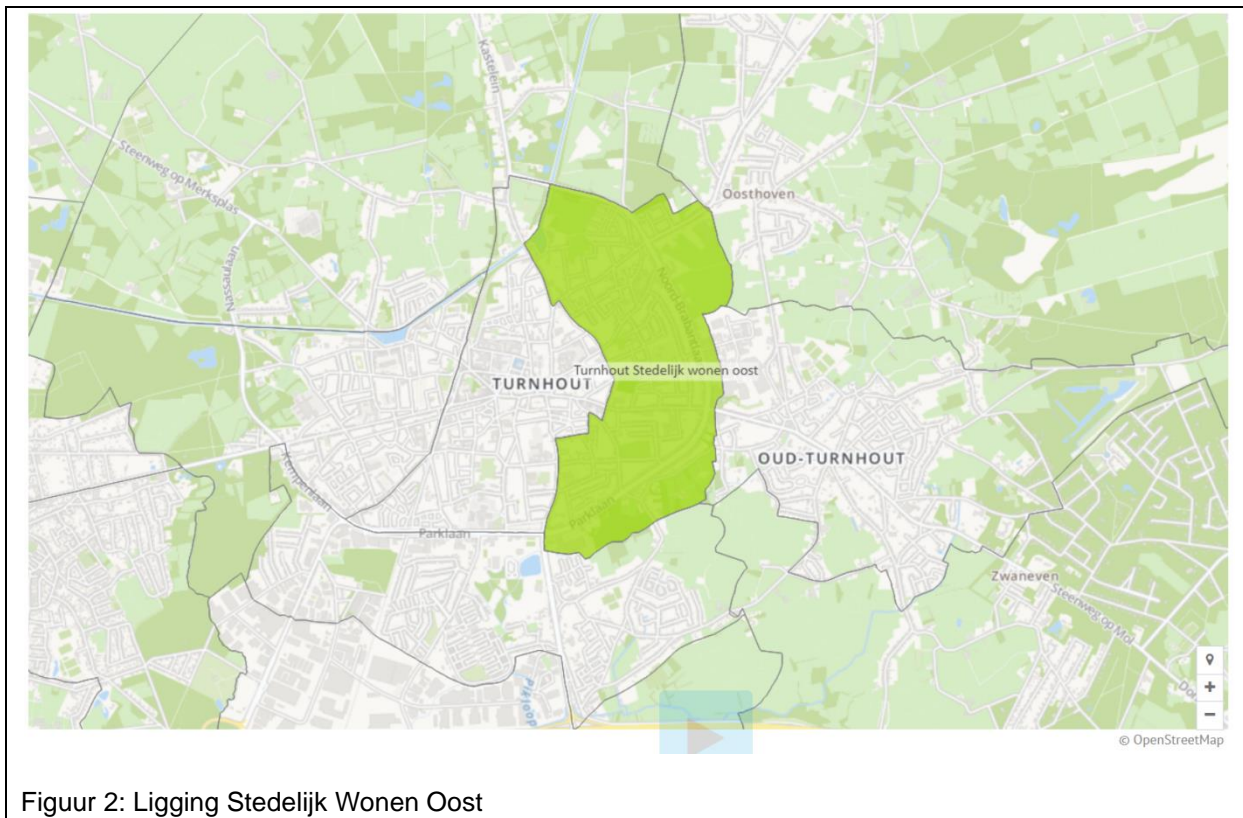
Figuur 1: Ligging Turnhout Centrum

1.2. Stedelijk Wonen Oost

In de wijk Stedelijk Wonen Oost (figuur 2) wonen 20% van de Turnhoutse inwoners of nog 22% van de Turnhoutse gezinnen. In vergelijking met de hele stad zijn de leeftijdscategorieën van 0-5 en 24-49 jaar in deze wijk sterker vertegenwoordigd evenals koppels met en zonder kinderen. 29% van de inwoners is van niet-Belgische herkomst met een hogere vertegenwoordiging uit Oost-Europa, Afrika en Azië.¹¹

Volgende voorzieningen zijn aanwezig:¹²

- 11 speelpleintjes
- 3 jeugdruimten
- 5 plaatsen met toegankelijk buurtgroen
- 24 winkels voor dagelijkse voorzieningen
- 3 kleuterscholen
- 4 lagere scholen
- 120 plaatsen in de kinderopvang
- 5 huisartsen
- 0 assistentiewoningen
- 0 plaatsen in een woonzorgcentra
- 88 sociale huurwoningen

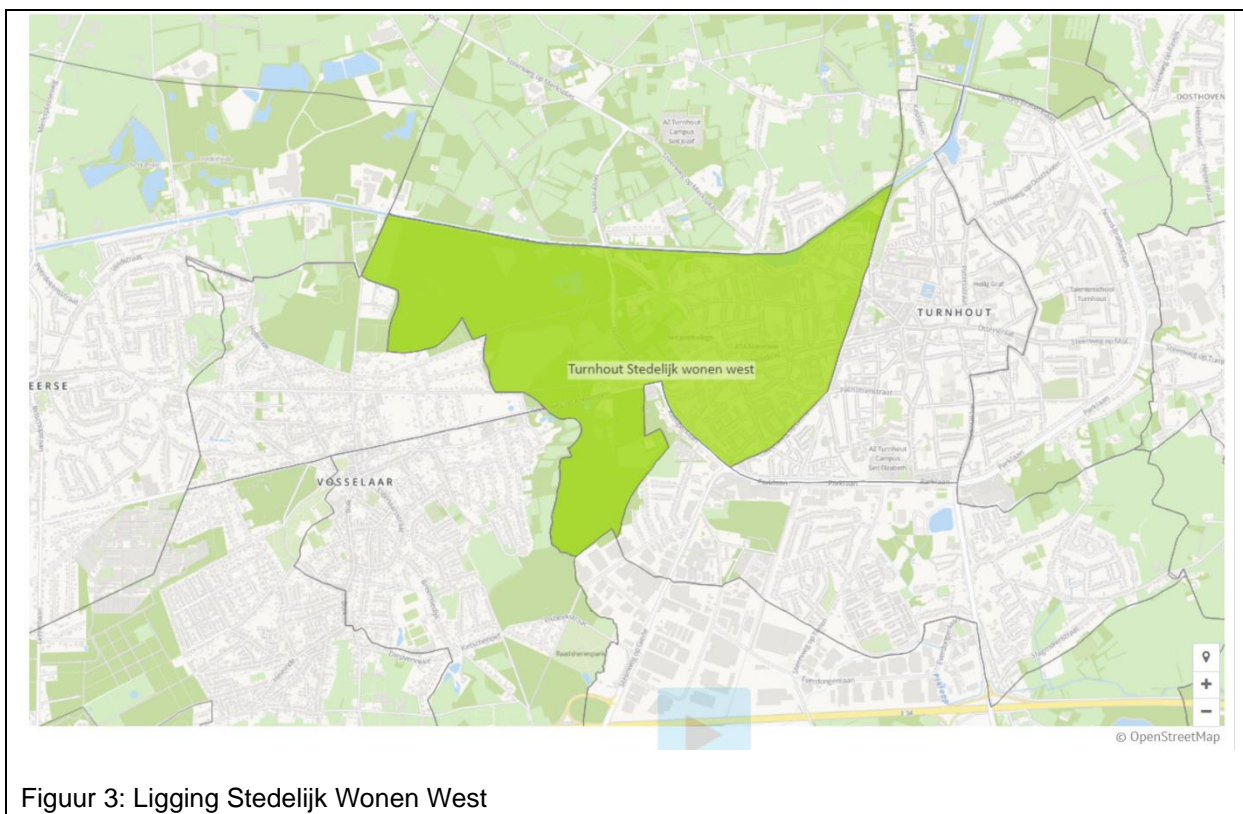
Figuur 2: Ligging Stedelijk Wonen Oost

1.3. Stedelijk Wonen West

In de wijk Stedelijk Wonen West (figuur 3) wonen 20% van de Turnhoutse inwoners of nog 20% van de Turnhoutse gezinnen. In vergelijking met de hele stad zijn de leeftijdscategorieën van 6-17 en 25-49 jaar in deze wijk sterker vertegenwoordigd evenals alleenstaande ouders en koppels zonder kinderen. 28% van de inwoners is van niet-Belgische herkomst met een hogere vertegenwoordiging uit Frankrijk en Centraal en Zuid Amerika.¹³

Volgende voorzieningen zijn aanwezig:¹⁴

- 8 speelpleintjes
- 8 jeugdruimten
- 9 plaatsen met toegankelijk buurtgroen
- 17 winkels voor dagelijkse voorzieningen
- 3 kleuterscholen
- 3 lagere scholen
- 104 plaatsen in de kinderopvang
- 7 huisartsen
- 13 assistentiewoningen
- 176 plaatsen in een woonzorgcentra
- 238 sociale huurwoningen

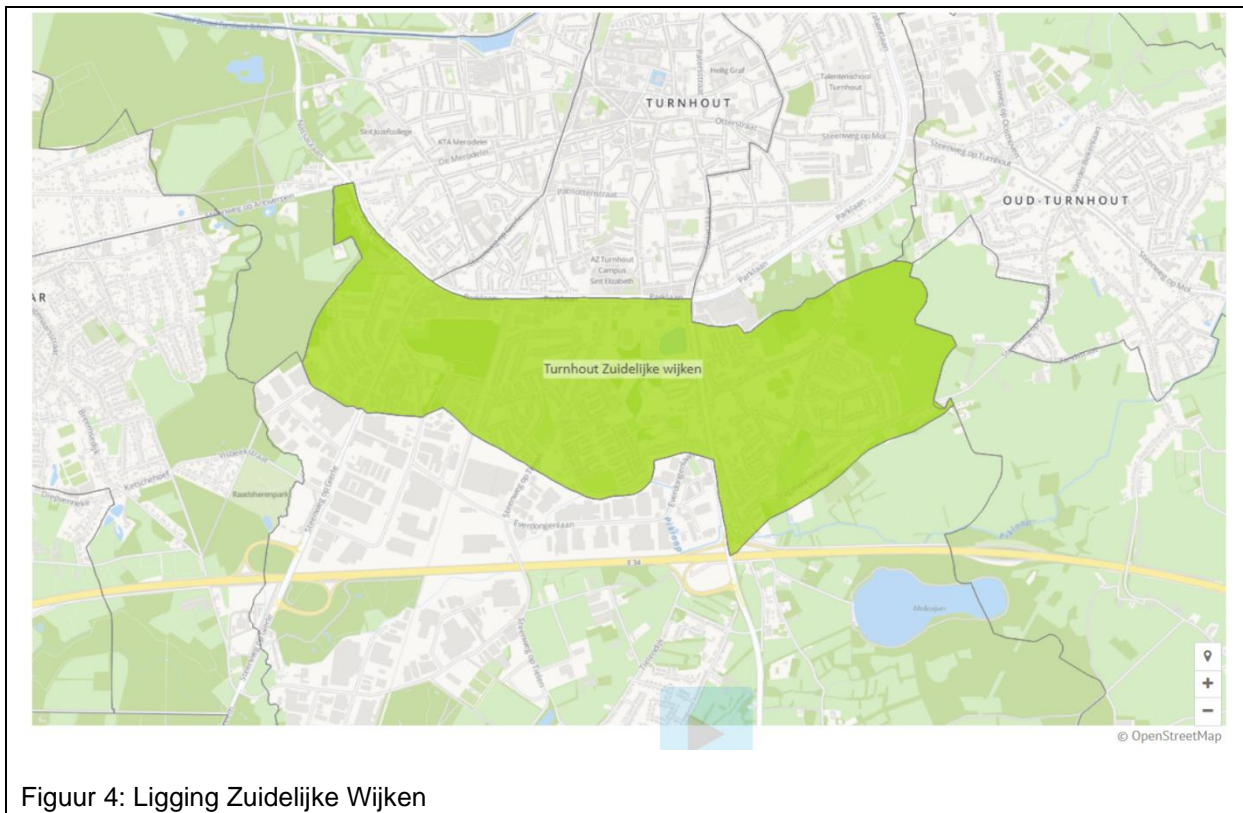
Figuur 3: Ligging Stedelijk Wonen West

1.4. Zuidelijke Wijken

In de Zuidelijke Wijken (figuur 4) wonen 15% van de Turnhoutse inwoners of nog 14% van de Turnhoutse gezinnen. In vergelijking met de hele stad zijn de leeftijdscategorieën van 6-24 en 50-74 jaar in deze wijk sterker vertegenwoordigd evenals alleenstaande ouders, koppels met en zonder kinderen. 28% van de inwoners is van niet-Belgische herkomst met een hogere vertegenwoordiging uit Zuid- en Oost-Europa, Magreb en Azië.¹⁵

Volgende voorzieningen zijn aanwezig:¹⁶

- 16 speelpleintjes
- 7 jeugdruimten
- 18 plaatsen met toegankelijk buurtgroen
- 17 winkels voor dagelijkse voorzieningen
- 3 kleuterscholen
- 2 lagere scholen
- 104 plaatsen in de kinderopvang
- 10 huisartsen
- 0 assistentiewoningen
- 0 plaatsen in een woonzorgcentra
- 751 sociale huurwoningen

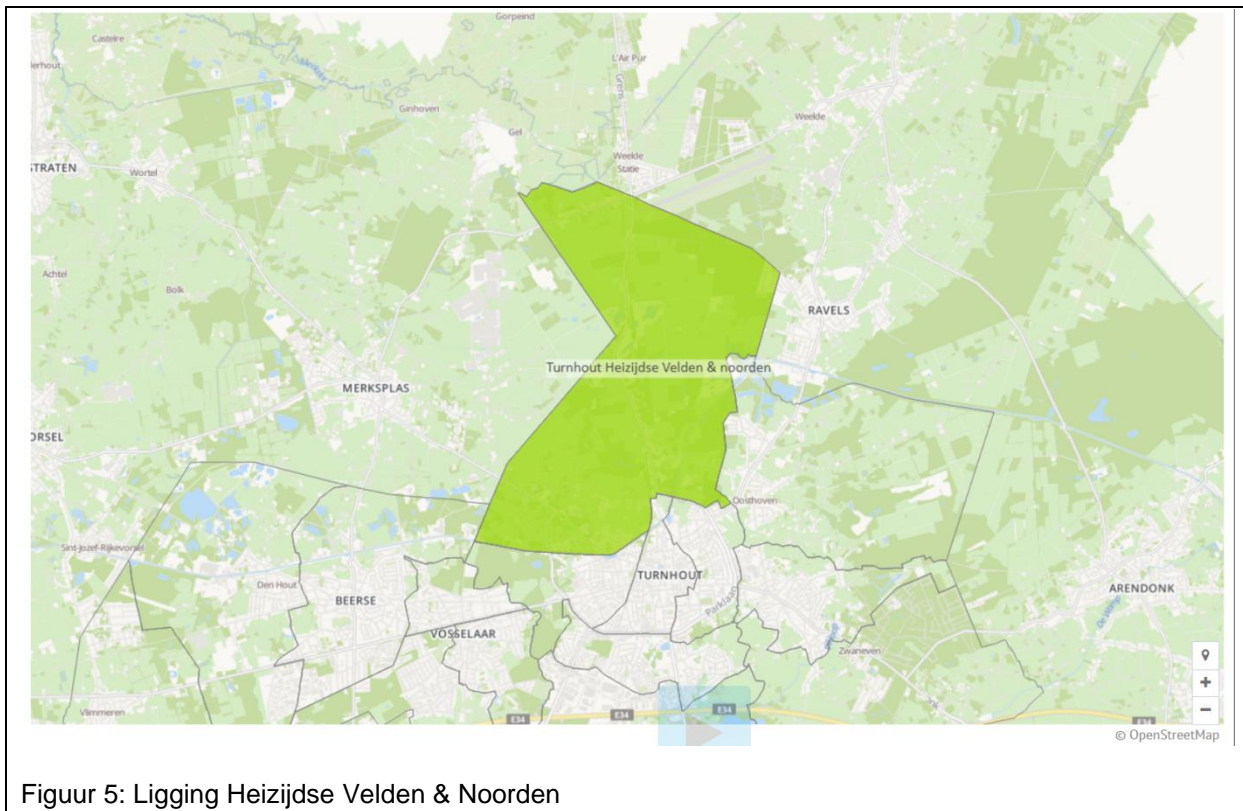
Figuur 4: Ligging Zuidelijke Wijken

1.5. Heizijdse Velden & Noorden

In de wijk Heizijdse Velden & Noorden (figuur 5) wonen 6% van de Turnhoutse inwoners of nog 6% van de Turnhoutse gezinnen. In vergelijking met de hele stad zijn de leeftijdscategorieën van 0-2, 18-24 jaar en 65+ in deze wijk sterker vertegenwoordigd evenals koppels met en zonder kinderen. 23% van de inwoners is van niet-Belgische herkomst met een hogere vertegenwoordiging uit Frankrijk en Noord-West-Europa.¹⁷

Volgende voorzieningen zijn aanwezig:¹⁸

- 1 speelpleintjes
- 0 jeugdruimten
- 5 plaatsen met toegankelijk buurtgroen
- 2 winkels voor dagelijkse voorzieningen
- 1 kleuterscholen
- 0 lagere scholen
- 154 plaatsen in de kinderopvang
- 0 huisartsen
- 0 assistentiewoningen
- 104 plaatsen in een woonzorgcentra
- 9 sociale huurwoningen

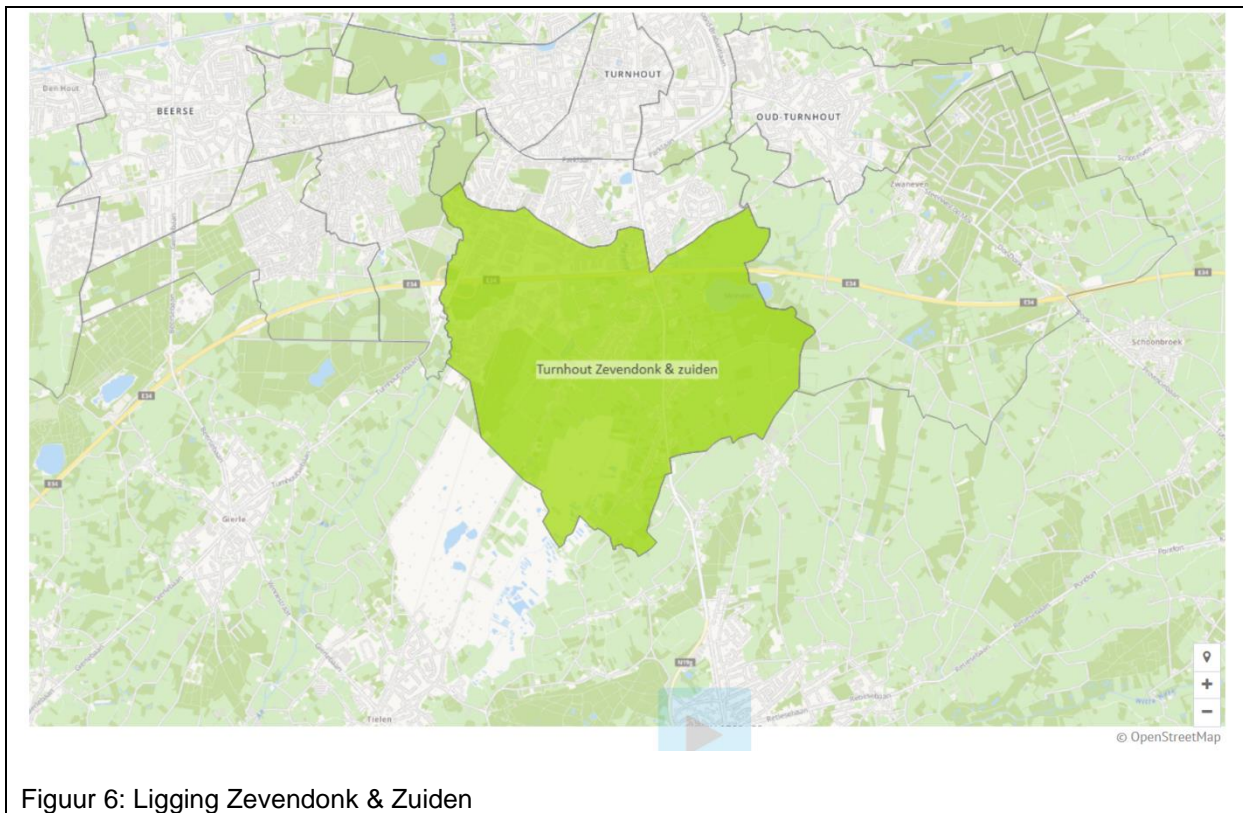
Figuur 5: Ligging Heizijdse Velden & Noorden

1.6. Zevendonk & Zuiden

In de wijk Zevendonk & Zuiden (figuur 6) wonen 5% van de Turnhoutse inwoners of nog 4% van de Turnhoutse gezinnen. In vergelijking met de hele stad zijn de leeftijdscategorieën van 12-24 en 50-64 jaar in deze wijk sterker vertegenwoordigd evenals alleenstaande ouders en koppels met en zonder kinderen. 13% van de inwoners is van niet-Belgische herkomst, waarvan het grootste aantal uit Nederland en Oost-Europa.¹⁹

Volgende voorzieningen zijn aanwezig:²⁰

- 4 speelpleintjes
- 1 jeugdruimten
- 6 plaatsen met toegankelijk buurtgroen
- 3 winkels voor dagelijkse voorzieningen
- 1 kleuterscholen
- 1 lagere scholen
- 58 plaatsen in de kinderopvang
- 0 huisartsen
- 0 assistentiewoningen
- 0 plaatsen in een woonzorgcentra
- 63 sociale huurwoningen

Figuur 6: Ligging Zevendonk & Zuiden

2. Wonen en publieke ruimte

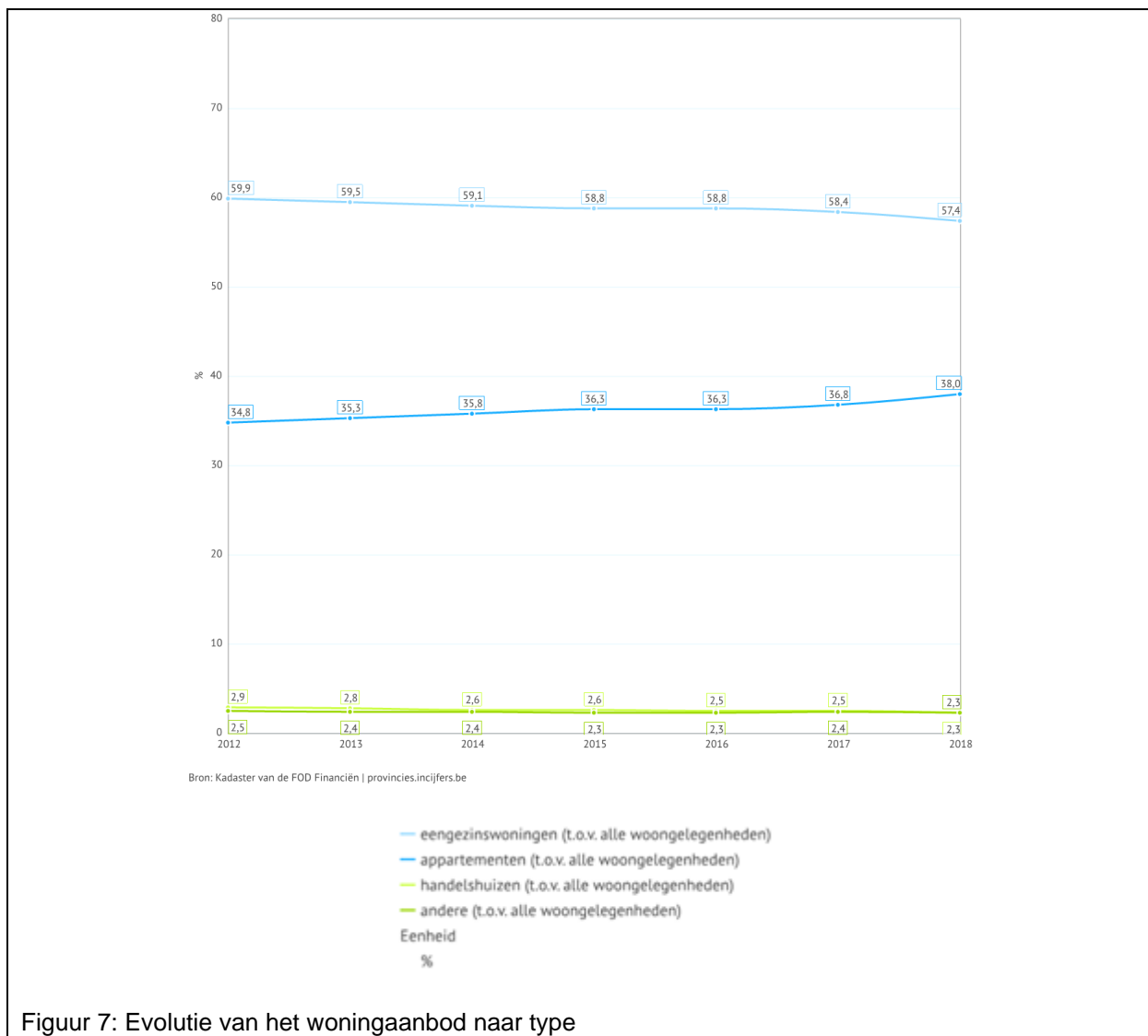
2.1. Woonaanbod

Er is een toename van het aantal meergezinswoningen. Het aandeel appartementen stijgt met 3% (figuur 7). Ook het aantal woningen per hectare neemt toe, maar het aandeel bebouwde oppervlakte blijft stabiel met 30%, wat wijst op hergebruik van de bebouwde oppervlakte en geen extra bebouwingen.¹

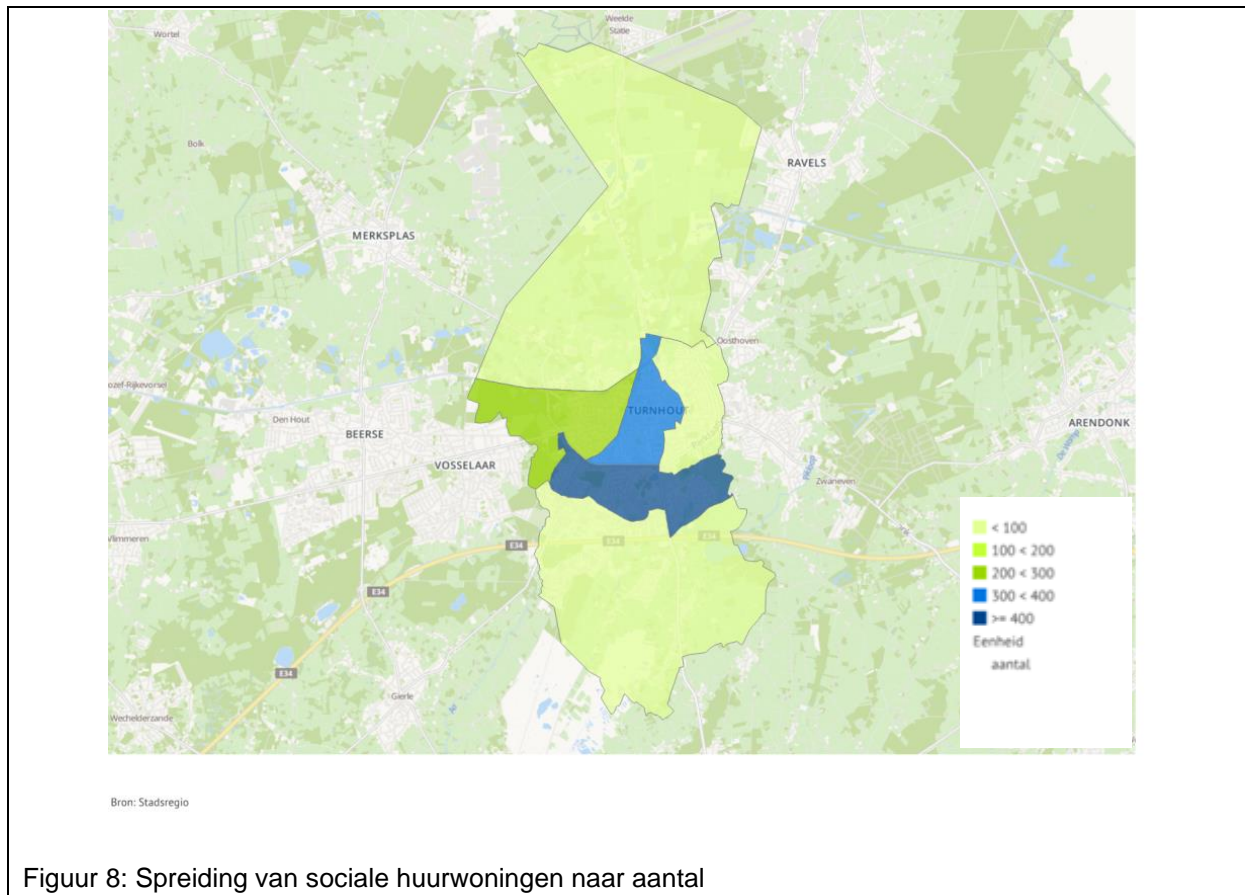
30% van de woningen zijn gebouwd voor 1946 en 60% is gebouwd voor 1970.²

3 op de 4 gezinnen woont in hun eigendom en 1 op 5 huurt op de privé-markt.³

Het sociaal woningaanbod is stabiel op 7%, met een concentratie in het centrum en de zuidelijke wijken (figuur 8). De spreiding ten opzichte van de stadsrand neemt beperkt af, maar het aandeel blijft groter in de stad ten opzichte van de rand. Zowel het aandeel als het spreiding ten opzichte van de rand is lager dan het gemiddelde van de centrumsteden.⁴

Figuur 7: Evolutie van het woningaanbod naar type

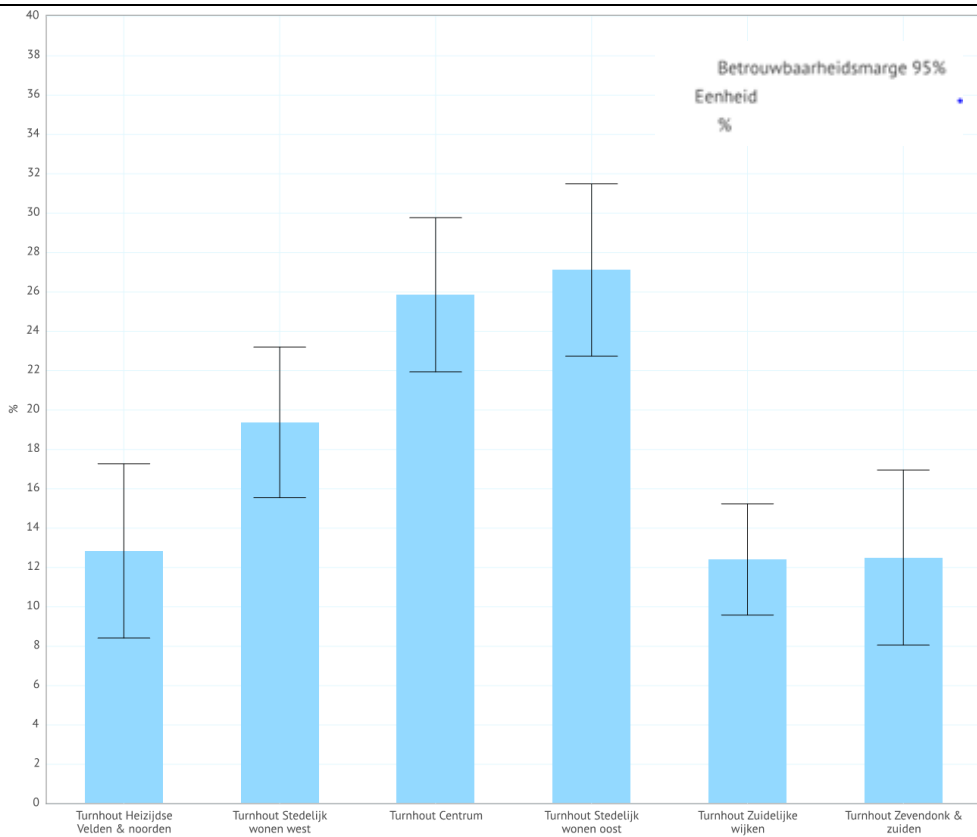
Figuur 8: Spreiding van sociale huurwoningen naar aantal

2.2. Betaalbaarheid wonen

De gemiddelde vastgoedprijs voor een appartement in Turnhout bedraagt bijna 195 000 euro en voor een woonhuis 200 000 euro. De afgelopen 10 jaren was er een sterke stijging in de prijs van appartementen en huizen, waarbij er een stagnatie is voor huizen de laatste jaren.⁵

In vergelijking met de centrumsteden zijn de gemiddelde vastgoedprijzen lager in Turnhout.⁶

21% van de inwoners geeft aan dat 30% of meer van hun gezinsinkomen gebruikt wordt voor de financiering van huisvesting. Deze gezinnen wonen voornamelijk in het centrum en het oosten (figuur 9). Het aandeel inwoners dat aangeeft problemen te hebben om zijn woonkost te betalen is afgenomen van 8 naar 6%.⁷

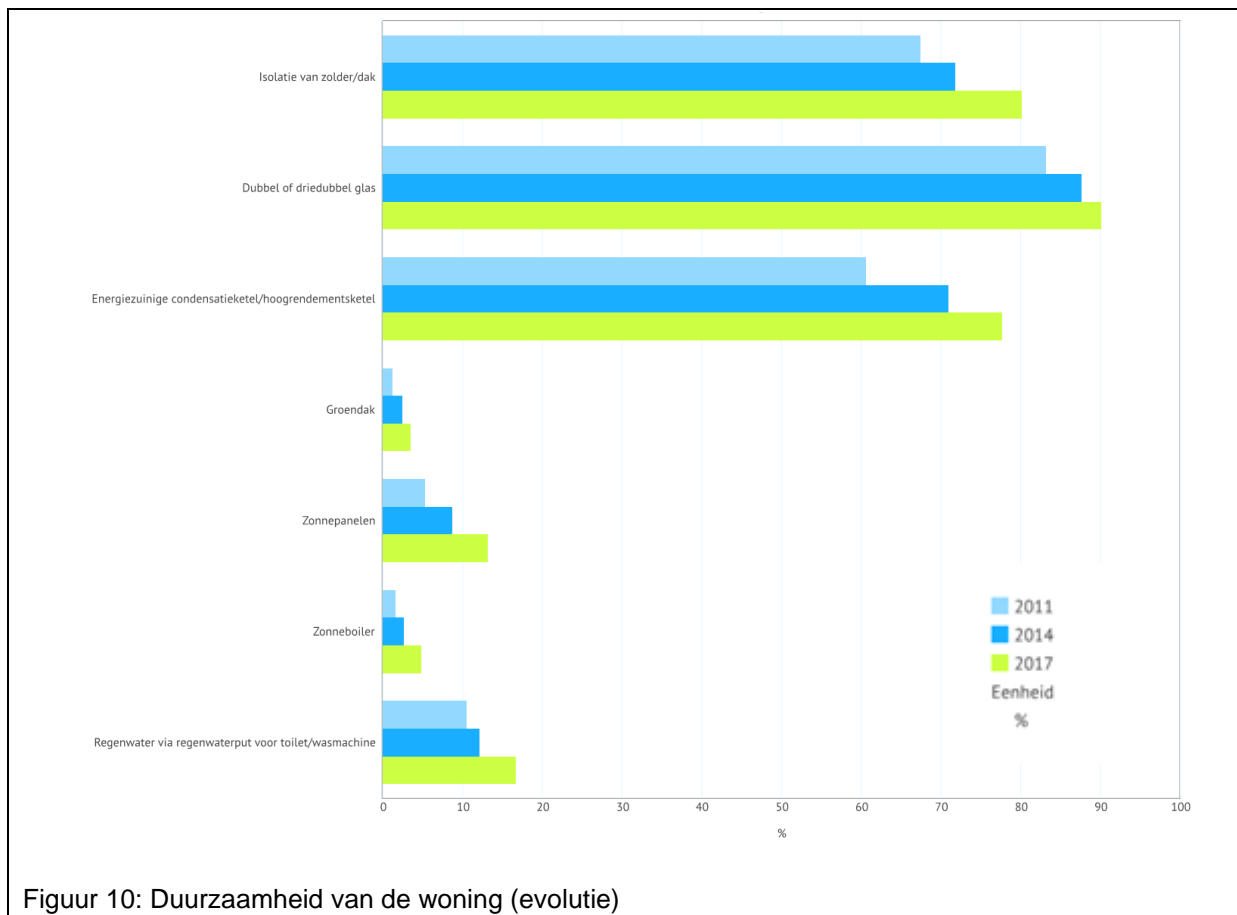
Figuur 9: Aandeel gezinnen waarbij woonkost groter is dan 30% van het gezinsinkomen

2.3. Woningkwaliteit

Het comfortniveau van de woning is hoog en de duurzaamheid van de woning is in de loop der jaren sterk toegenomen. De toename is het meest uitgesproken voor de energiezuinigheid van de woning (figuur 10). In vergelijking met de centrumsteden blijft de investering in energierecupererende maatregelen in de woning wel laag ten opzichte van het gemiddelde.⁸

Structurele problemen worden meer binnen in de woning aangepakt (zoals de staat van de centrale verwarming of elektrische installaties) dan de buitenkant van de woning (zoals de staat van de dakgoten en het buitenschrijnwerk).⁹

Het aandeel inwoners dat een private buitenruimte ter beschikking heeft, blijft stabiel, maar is lager in het centrum dan de rand.¹⁰

2.4. Hinder in de woning en verhuisintenties

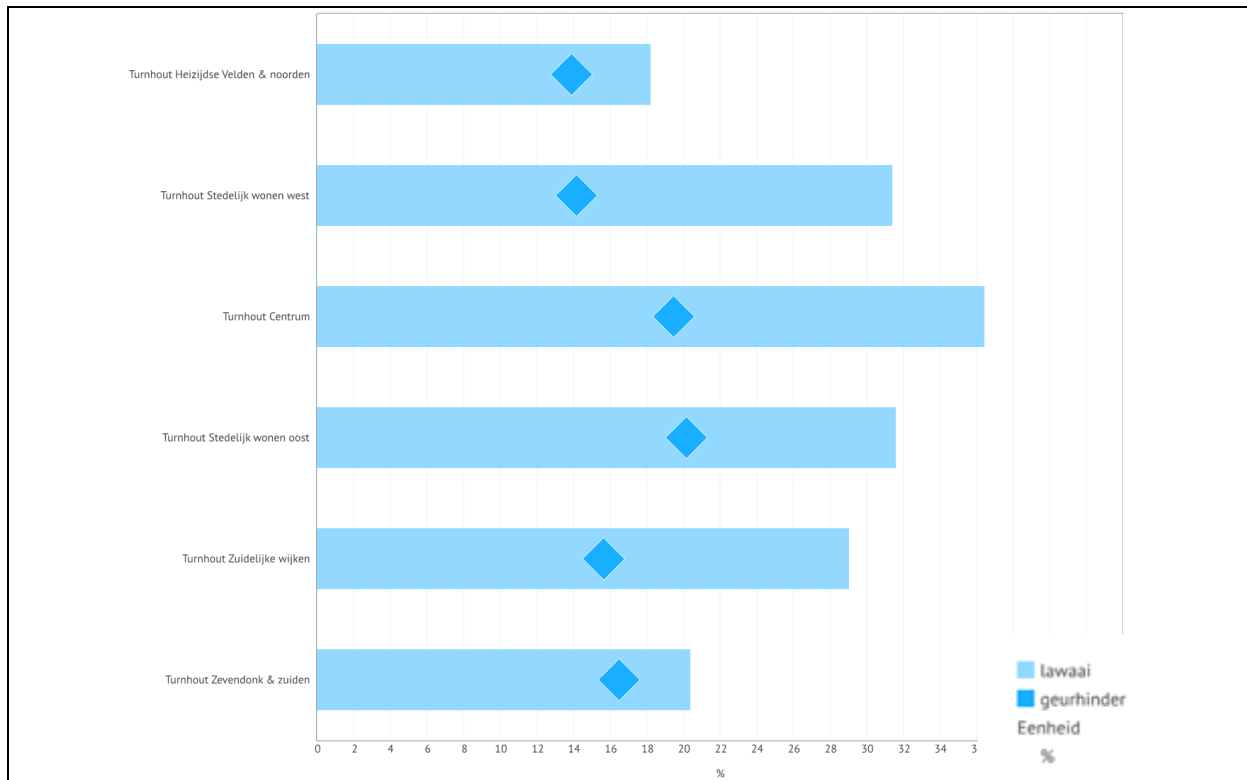
Meer dan 30% van de inwoners heeft last van lawaaihinder, vooral binnen de ring (figuur 11).¹¹

17% heeft last van geurhinder (vooral in het centrum en het oosten).¹²

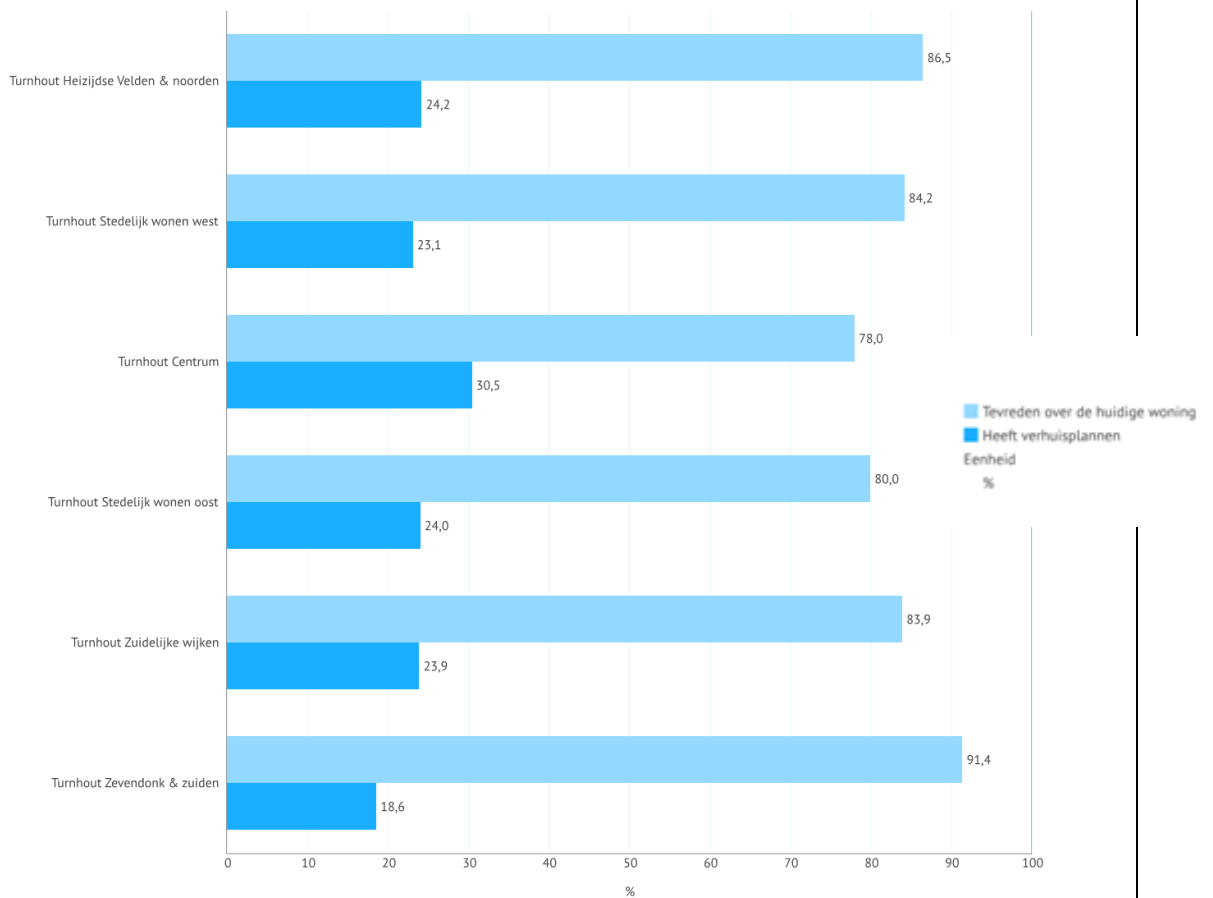
20% van de inwoners is ontevreden over de woning.¹³

Een kwart van de inwoners (30% in het centrum) geeft aan te willen verhuizen, wat lager is dan het gemiddelde van de centrumsteden. De meest voorkomende verhuismotieven zijn zowel ontevredenheid over de buurt/woning als financiële redenen.¹⁴

Inwoners van het centrum van Turnhout geven aan meer hinder te ondervinden in de woning, minder tevreden te zijn over hun woning en halen dit ook aan als verhuismotief (figuur 12).¹⁵

Figuur 11: Lawaai en geurhinder in de woning (wijken)

Figuur 12: Tevredenheid over de woning en verhuisintentie (wijken)

2.5. Openbaar domein

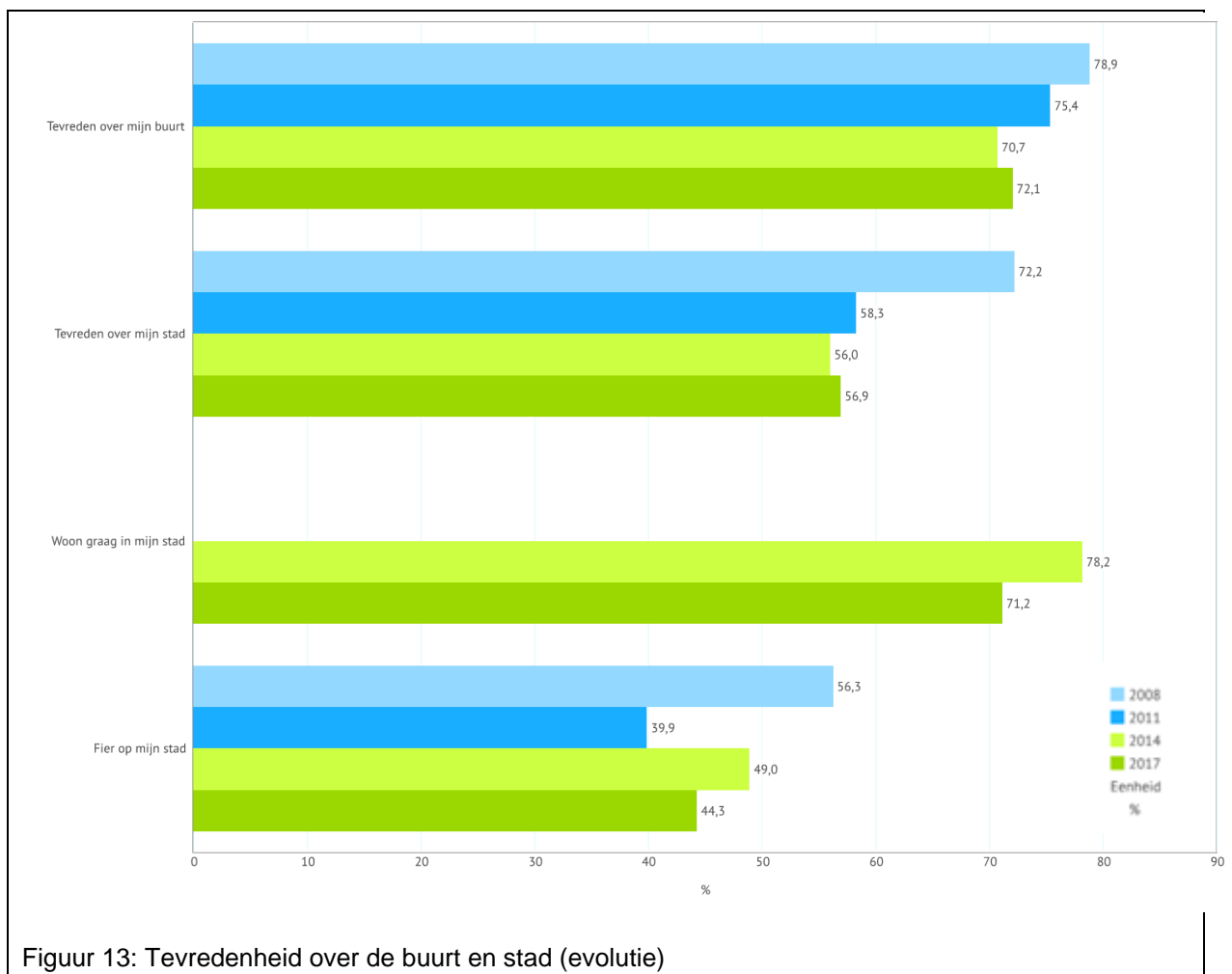
70 % van de inwoners woont graag in Turnhout en is tevreden over zijn buurt; over de stad is dit 60% (figuur 13). De tevredenheid is in de loop de jaren afgenomen en is het laagste van de centrumsteden. Ook de fierheid over de stad is het laagste van de centrumsteden.¹⁶

De lage tevredenheid in vergelijking met de centrumsteden manifesteert zich ook over het openbaar domein (figuur 14):¹⁷

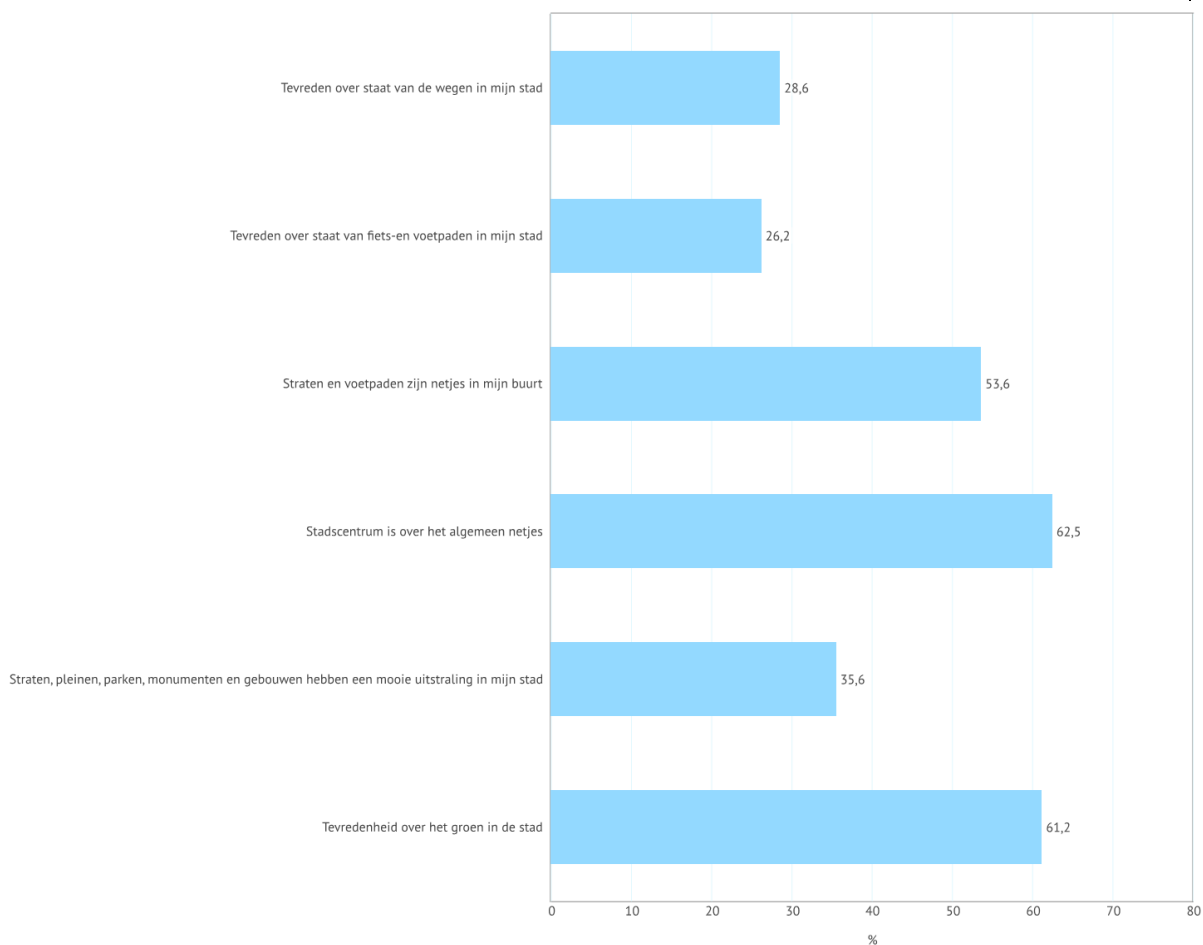
- de staat van de wegen, fiets- en voetpaden;
- netheid straten, voetpaden en centrum;
- uitstraling pleinen, parken en gebouwen;
- groenvoorzieningen;

Zowel voor het aandeel inwoners dat in de nabijheid van een groenvoorziening woont, als het aandeel groen in oppervlakte is Turnhout bij de koplopers van de centrumsteden (figuur 15).¹⁸

Op wijkniveau zijn de inwoners van het centrum het minst tevreden over hun buurt en de inwoners uit het zuiden zijn het minst tevreden over de stad. Inwoners van de oostelijke en de zuidelijke wijken verschillen het sterkst van mening wat de uitstraling van gebouwen in de buurt betreft (57 versus 85% tevredenheid). In stadscentrum is veel minder groen beschikbaar ten opzichte van de rand.¹⁹

Figuur 13: Tevredenheid over de buurt en stad (evolutie)

Figuur 14: Tevredenheid over de openbaar domein in buurt en stad

	Stadsdeelgroen	Stadsgroen	Stadsbos
Antwerpen	59,0	94,0	68,7
Gent	60,8	89,9	79,4
Aalst	98,2	99,1	99,1
Brugge	62,9	83,8	94,9
Genk	98,8	98,8	98,8
Hasselt	92,1	99,0	99,0
Kortrijk	21,8	77,7	0,0
Leuven	67,6	98,9	98,9
Mechelen	97,3	98,2	98,2
Oostende	98,2	98,6	98,6
Roeselare	34,2	64,8	0,0
Sint-Niklaas	66,0	84,9	69,5
Turnhout	99,1	99,5	99,5
Totaal 13 steden	67,6	91,8	76,1
Vlaams Gewest	75,2	88,2	81,9

Figuur 15: Aandeel inwoners dat in de nabijheid van een groenvoorziening woont

2.6. Mobiliteit

Verplaatsen is in het algemeen minder duurzaam geworden: het autogebruik stijgt, gebruik van fiets, openbaar vervoer en te voet daalt (figuur 16-17).²⁰

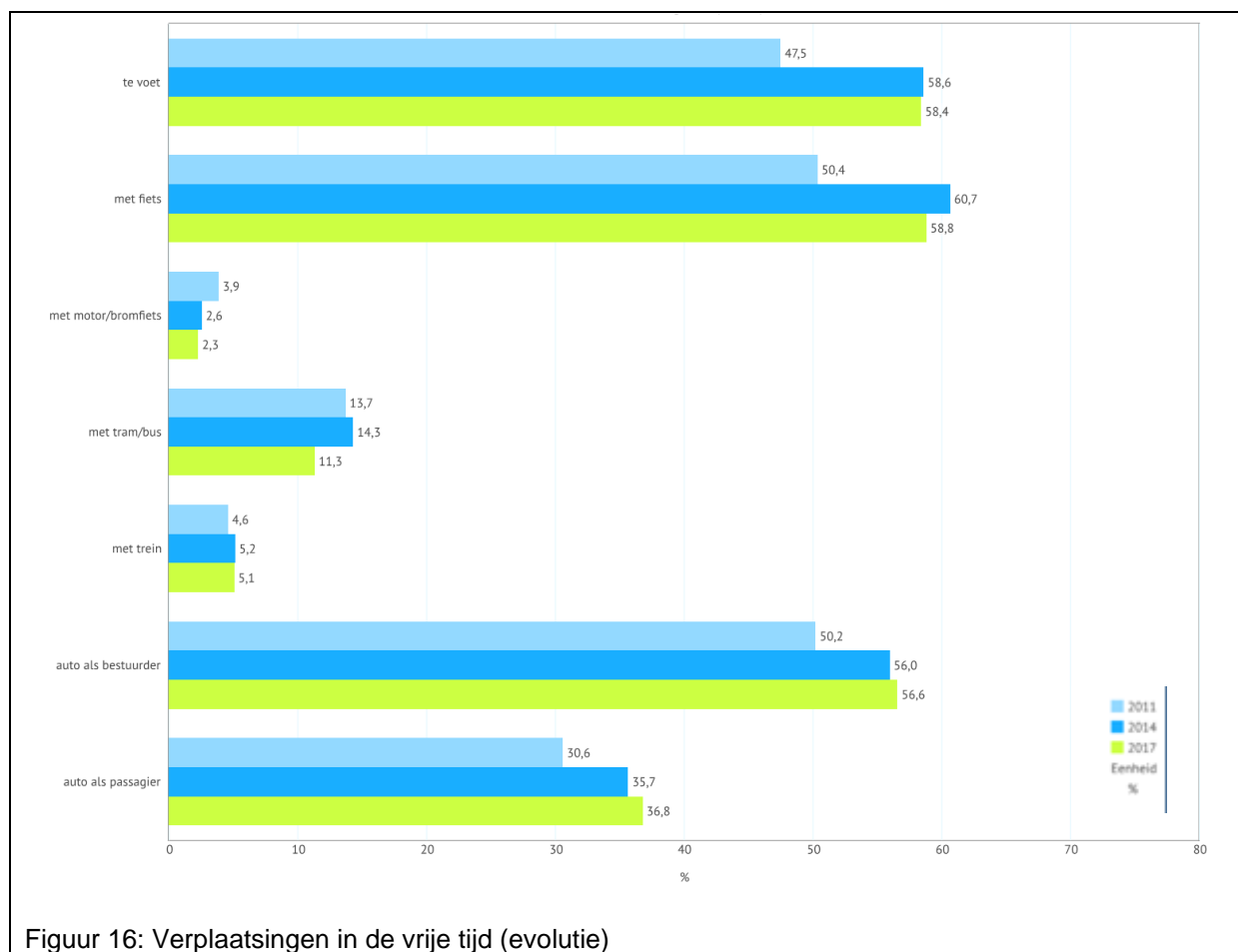
88% van de Turnhoutse gezinnen bezit minstens 1 auto. Slechts 71% heeft een garage. Tevens is de helft van de inwoners tevreden over het aanbod van parkeerplaatsen in de buurt.²¹

Autodelen is stijgende, maar laag ten opzichte van de centrumsteden.²²

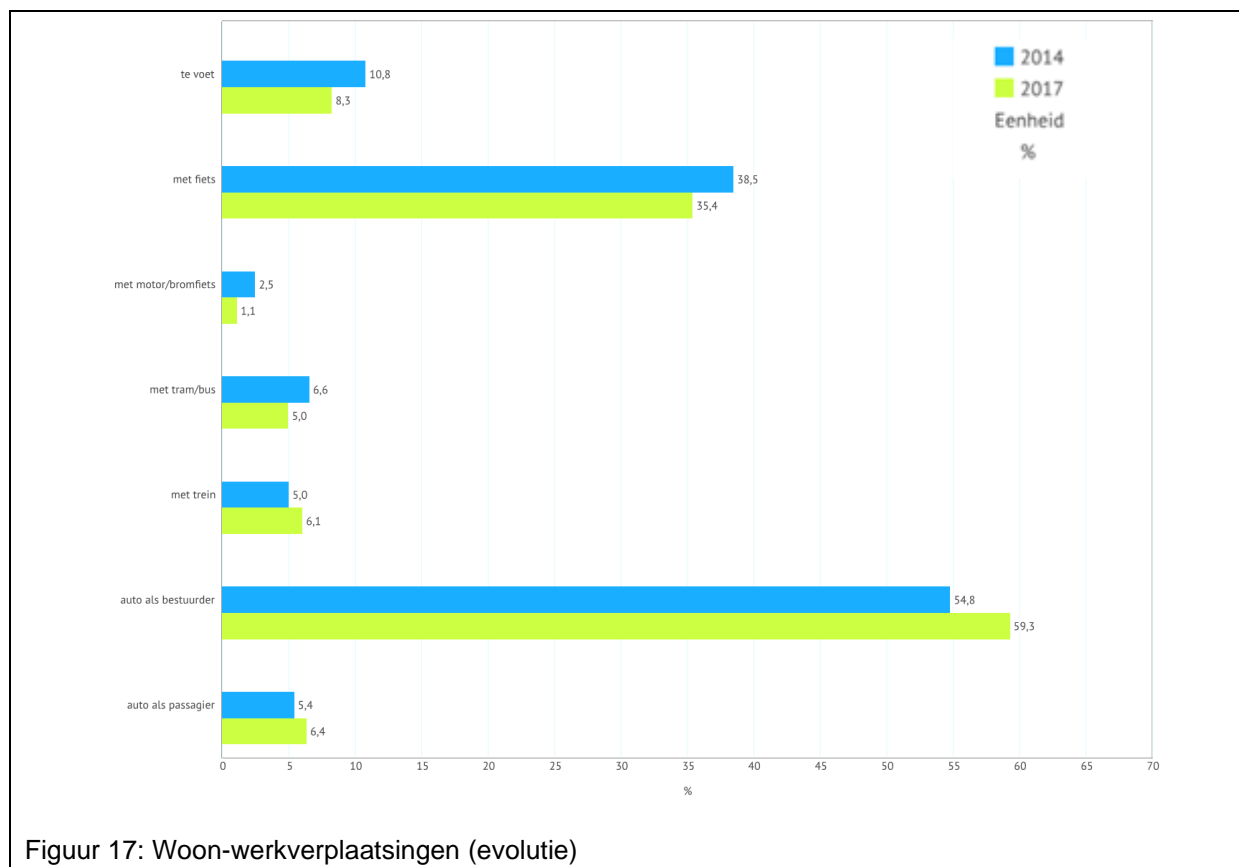
30% van de gezinnen is in het bezit van een abonnement op het openbaar vervoer. De tevredenheid over het aanbod is veel lager dan het gemiddelde van de centrumsteden en is met 12 % afgenomen tov 2011.²³

De fiets is en blijft sterk aanwezig, zowel in bezit als in gebruik (woon-werk, vrije tijd, korte verplaatsingen) blijft Turnhout bij de koplopers van de centrumsteden (figuur 16-17). Maar de tevredenheid over zowel fietsvriendelijke infrastructuur als fietsveiligheid is lager ten opzichte van de centrumsteden. Zo vindt slechts 1 op 4 inwoners dat er voldoende fietsenstallingen in de buurt zijn. De helft van de inwoners vindt het veilig fietsen in zijn buurt. 1 op 3 vindt dat het voor kinderen veilig is om zich zelfstandig te verplaatsen.²⁴

Het aantal verkeersslachtoffers is op 10 jaar tijd gedaald van 8 naar 4 per 10 000 inwoners wat lager is dan het gemiddelde van de centrumsteden.²⁵

Figuur 16: Verplaatsingen in de vrije tijd (evolutie)

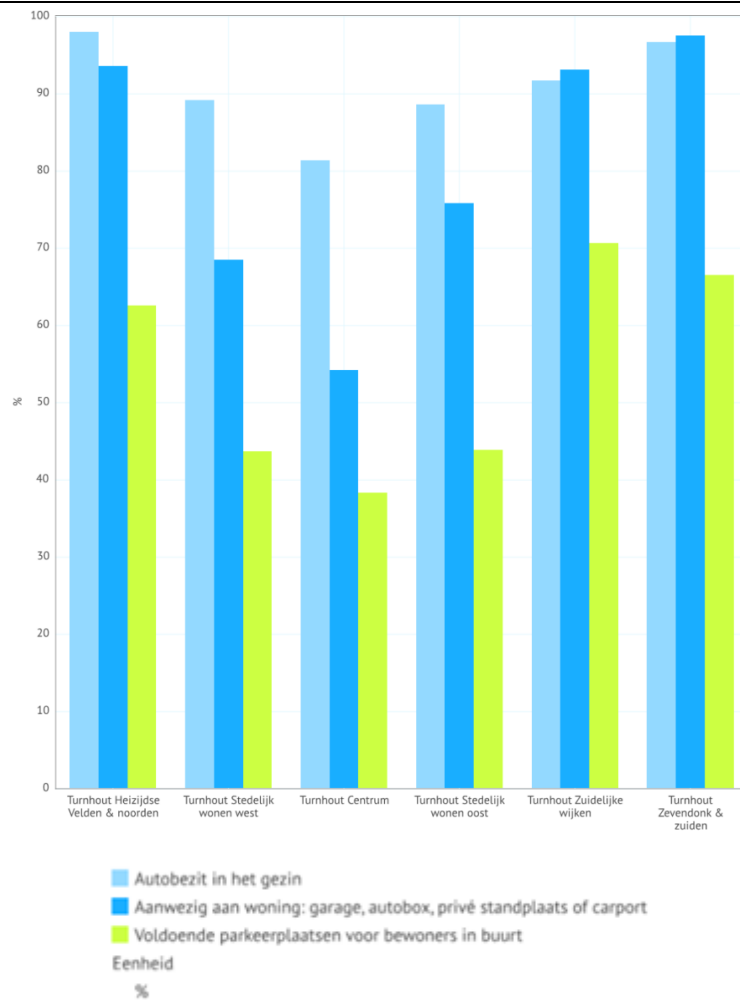

Figuur 17: Woon-werkverplaatsingen (evolutie)

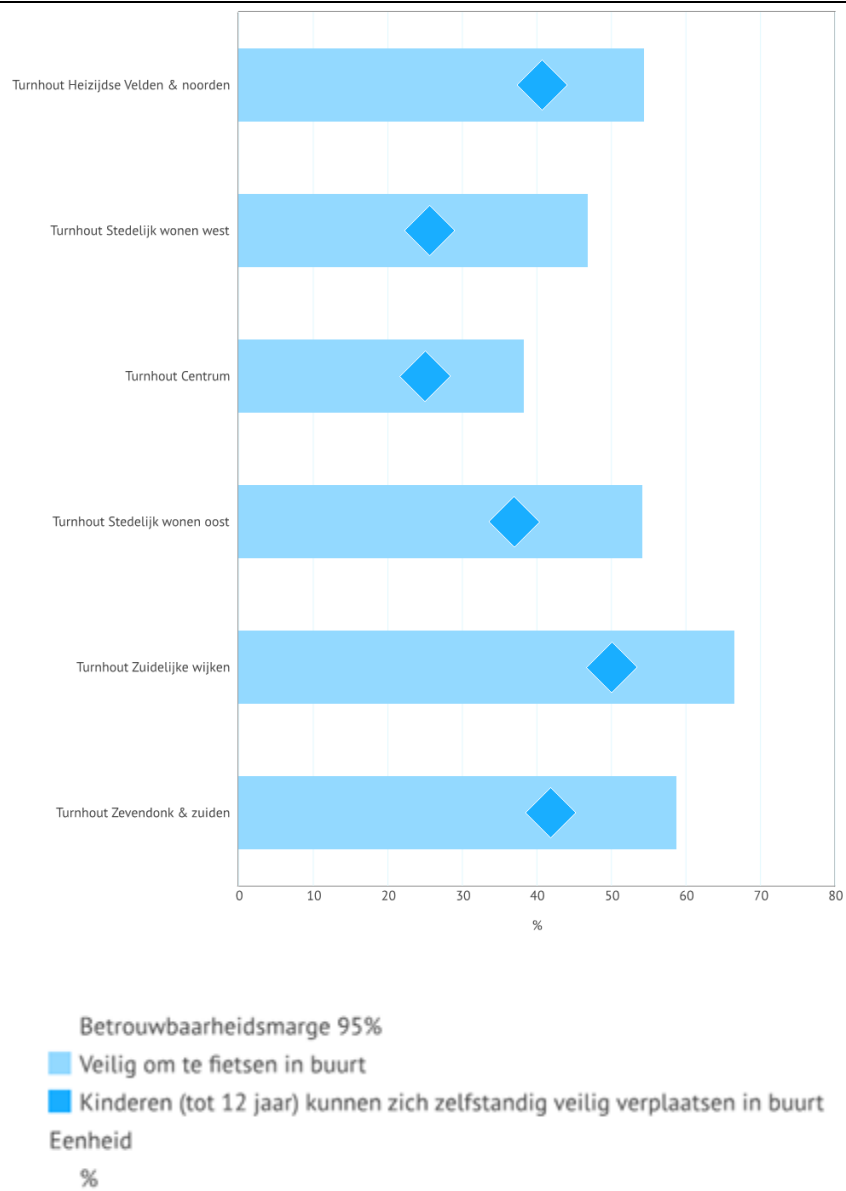
In het centrum is zowel het autobezit als de beschikbare parkeerruimte minder dan in het buitengebied (figuur 18).²⁶

Tevens is er een grote spreiding over de tevredenheid van het aanbod openbaar vervoer in de buurt. Slechts 1 op 5 van de zuidelijke inwoners is tevreden tegen 4 op de 5 inwoners uit het Stedelijk Wonen West (figuur 20).²⁷

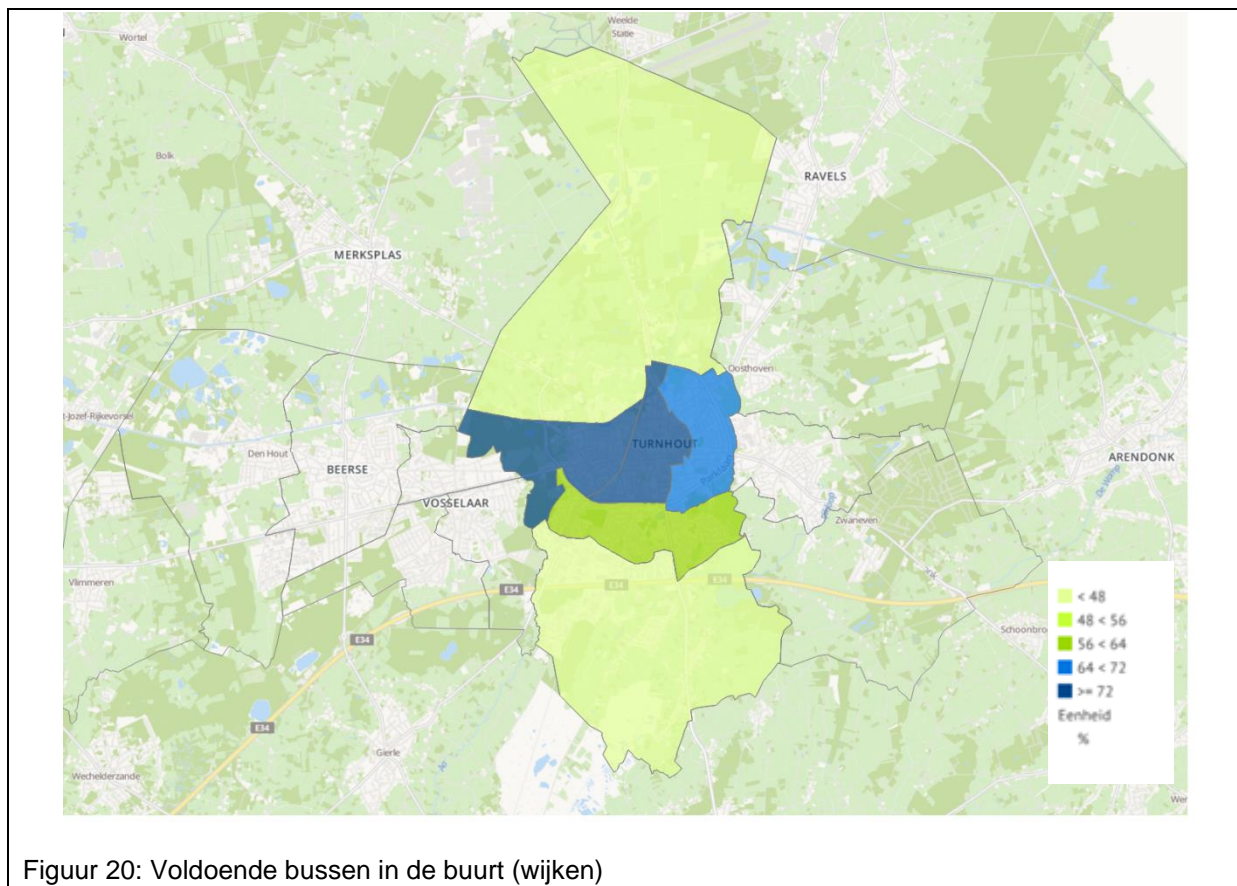
Ook het veiligheidsgevoel over het verplaatsen met de fiets is lager in het centrum dan buiten de ring (figuur 19).²⁸

Figuur 18: Autobezit en aanwezigheid van parkeerruimte (wijken)

Figuur 19: Veilig fietsen (wijken)

2.7. Klimaat

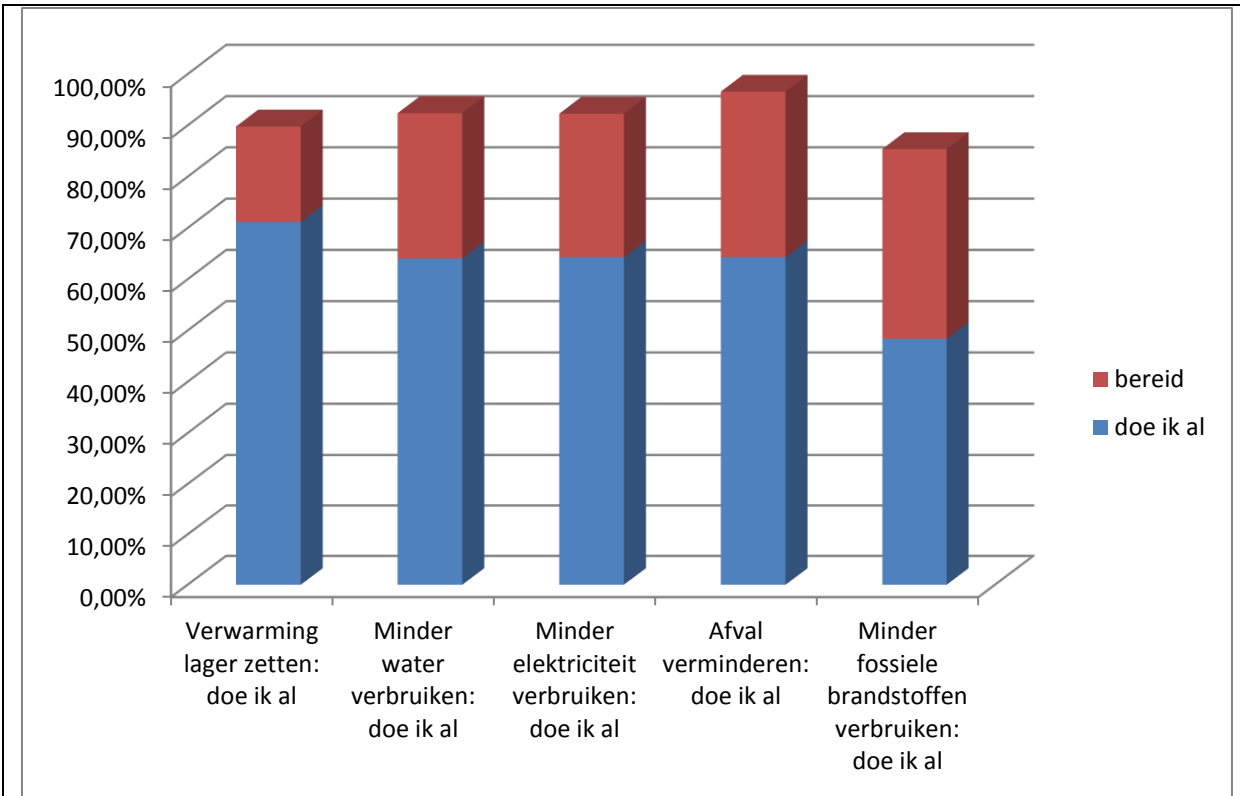
143 woningen zijn in uitvoering (SLIM Turnhout Fase 1) en 501 woningen zijn vergund (Heizijdse Velden Fase 1) voor een aansluiting op een lokaal warmtenet. Een geothermische bron is nog niet beschikbaar.²⁹

Het milieubewustzijn is in stijgende lijn (voedsel, chemische producten, ..) over de jaren, maar het aandeel is nog relatief laag.³⁰

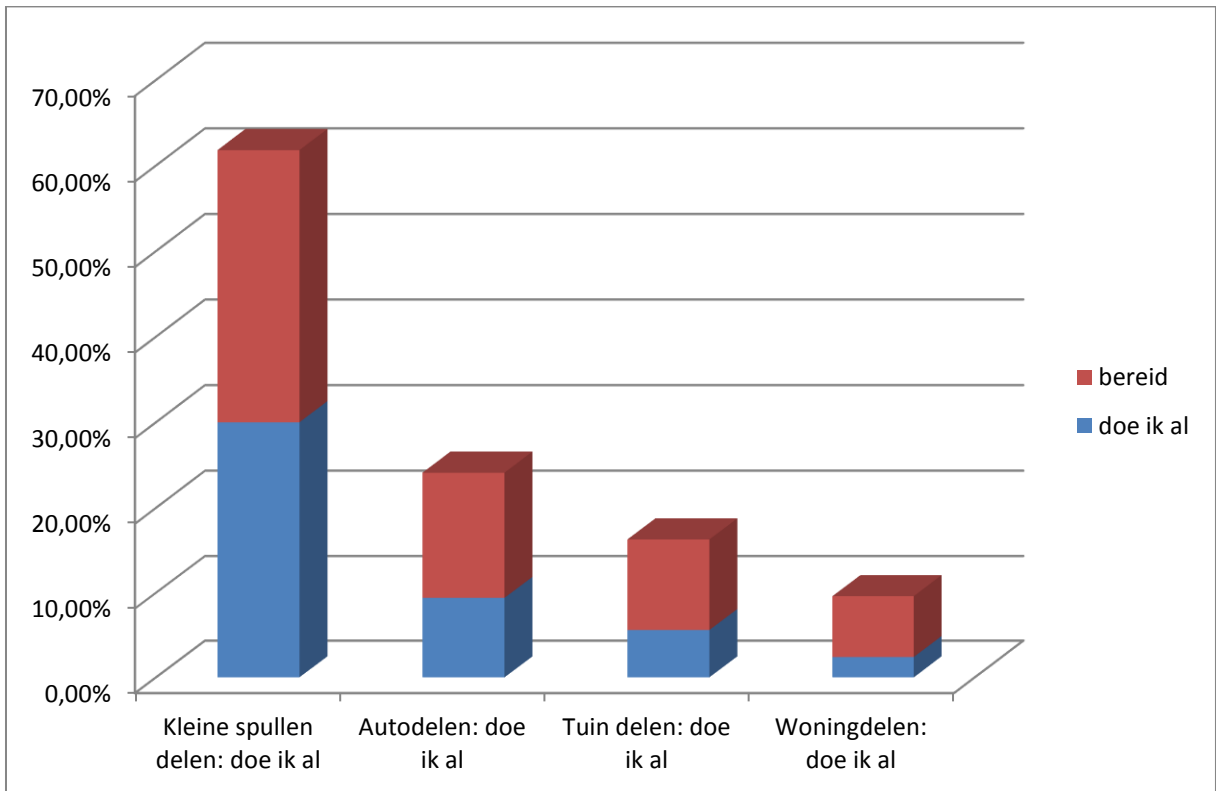
Ook zijn er nog duidelijke verschillen tussen bereidheid en het effectief ecologisch handelen. Zo wordt er al veel gedaan om grondstoffen te besparen (figuur 21), maar blijft het eerder bij intenties als het gaat om zaken te delen (figuur 22).³¹

De hoeveelheid huishoudelijk afval, zowel restafval als de selectief ingezamelde fracties ligt het laagst in Turnhout van alle centrumsteden (figuur 23).³²

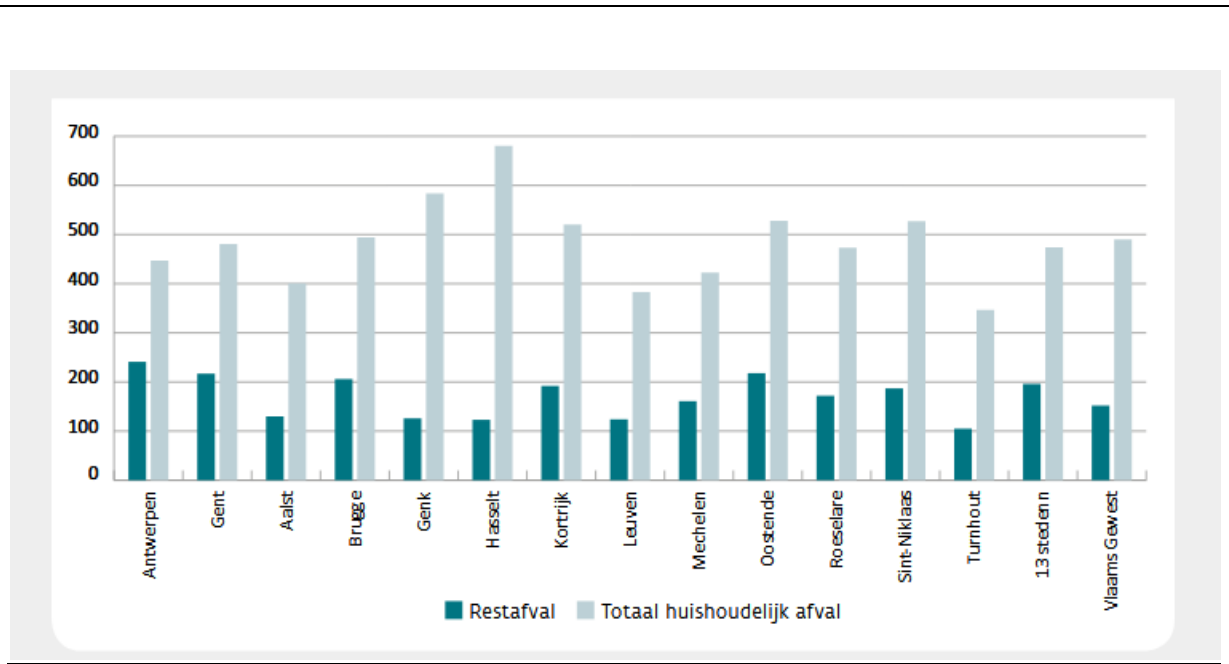
Het aandeel inwoners waarvan het afvalwater afgevoerd en gezuiverd wordt (rioleringsgraad) stijgt en is hoger dan Vlaams Gewest.³³

Figuur 21: Milieubewust handelen (1)

Figuur 22: Milieubewust handelen (2)

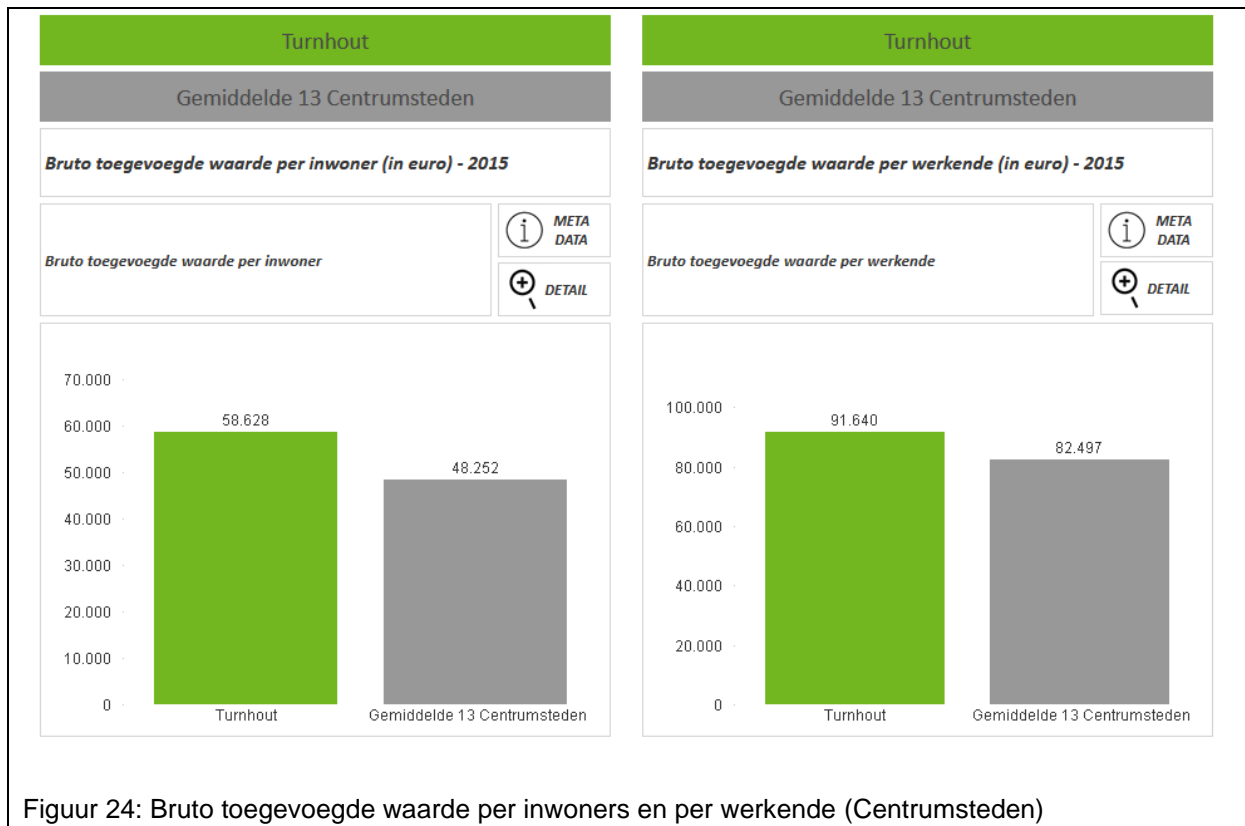
Figuur 23: Totale hoeveelheid huishoudelijk afval en restafval (Centrumsteden)

3. Ondernemen en werken

3.1. Ondernemen

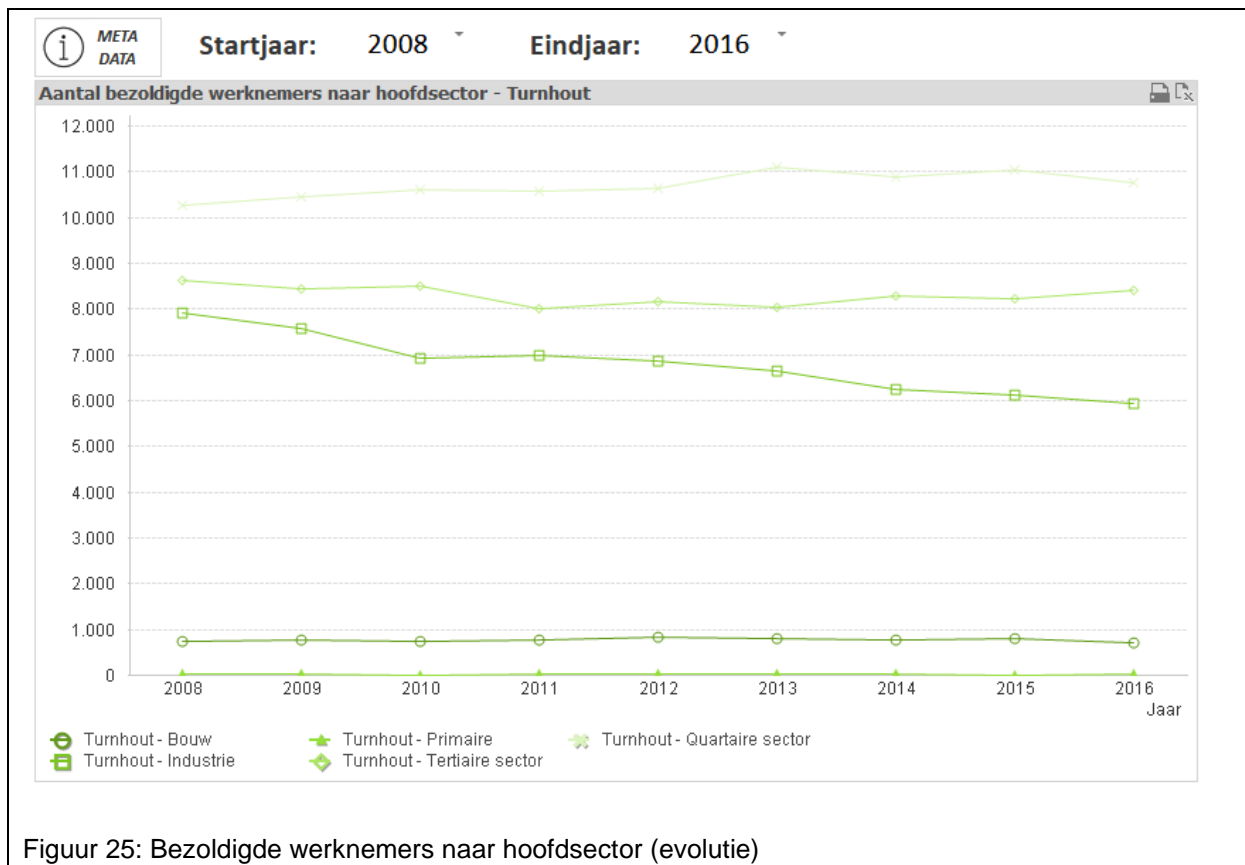
Turnhout heeft hoge bruto toegevoegde waarde, d.i. de waarde van geproduceerde goederen en diensten op het grondgebied van de stad, per inwoner in vergelijking met andere centrumsteden (met uitzondering van Leuven). Wel is er een dalende trend ingezet sinds 2014 (figuur 24).¹

Ook de bruto toegevoegde waarde per werkende, of nog de arbeidsproductiviteit is hoog t.o.v. centrumsteden (met uitzondering van Antwerpen) en Vlaanderen (figuur 24).²

Figuur 24: Bruto toegevoegde waarde per inwoners en per werkende (Centrumsteden)

De quartaire sector, d.i. niet-commerciële dienstverlening zoals onderwijs en overheden, is de meest dominante bedrijfstak in Turnhout. De industrie (secundaire sector) vertoont een licht daling en de quartaire sector een lichte stijging, d.i. diensteneconomie (commerciële handel en diensten) (figuur 25).³

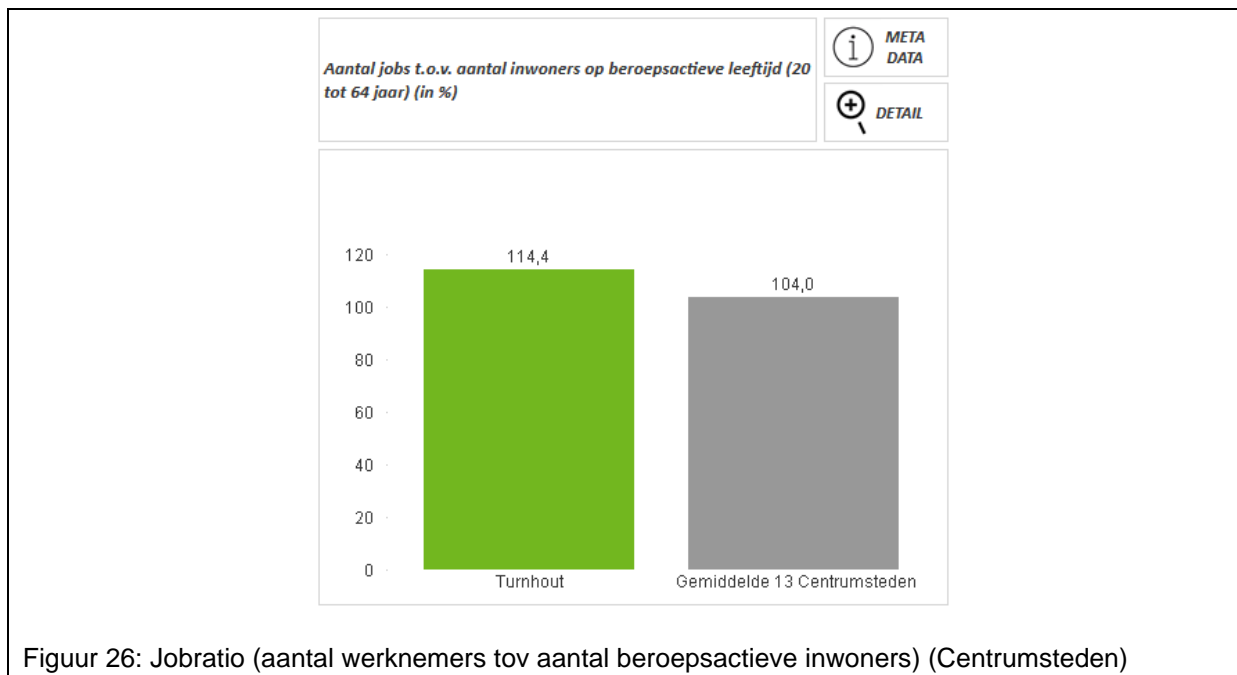
Figuur 25: Bezoldigde werknemers naar hoofdsector (evolutie)

Het aantal vestigingen van ondernemingen in Turnhout blijft stabiel in aantal over de jaren en de kleinere vestigingen krijgen een groter aandeel in de periode 2005-2016. ⁴

Er is een positieve netto-groei van de ondernemingen, d.i. meer starters dan stoppers. De helft van de bedrijven is na 5 jaar nog actief. Wel vertoont deze overlevingsgraad een daling in de tijd en is ze lager dan het gemiddelde van de centrumsteden. ⁵

3.2. Jobs

Het aantal jobs per 100 inwoners van Turnhout is in 2015 hoger dan de gemiddelde jobratio van de centrumsteden, maar neemt jaarlijks af (figuur 26). ⁶

Sinds 2017 zijn er door de ontwikkeling van het bedrijventerrein de Nieuwe Veedijk, 20 bedrijven bijgekomen. Deze bedrijven bieden 609 jobs binnen de bestaande tewerkstelling en 483 plaatsen zijn geraamd als bijkomende tewerkstelling.⁷

3.3. Pendel

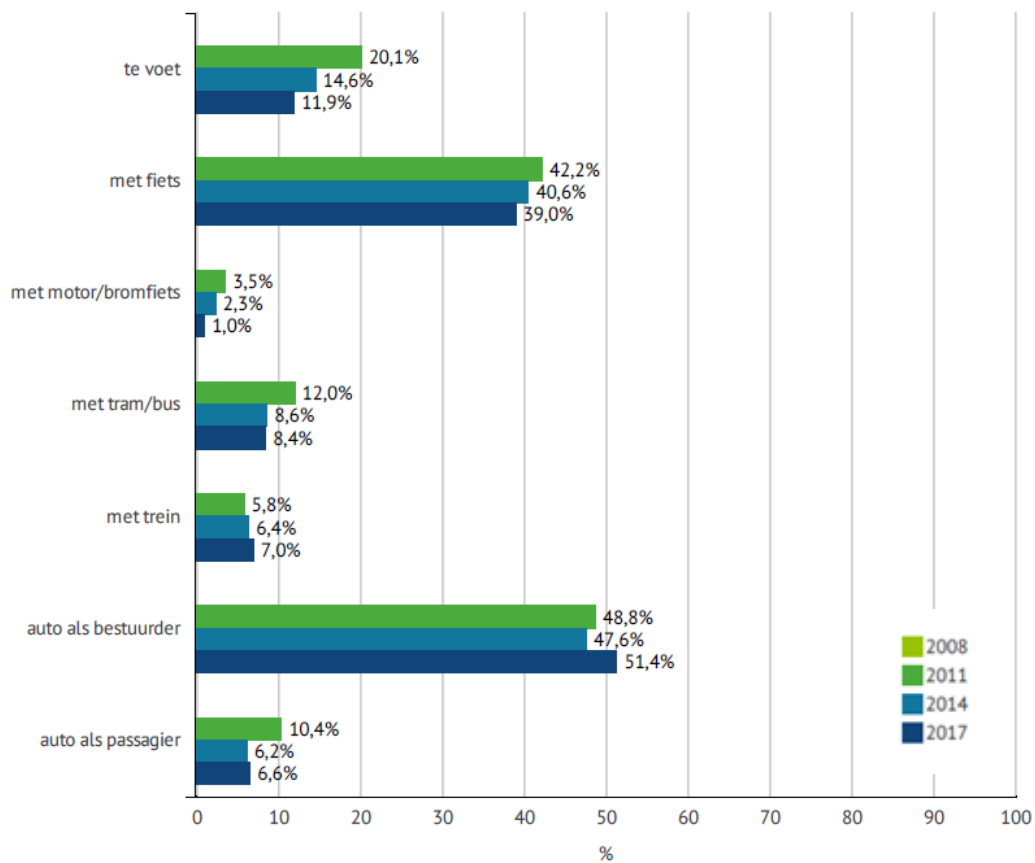
Van alle jobs in de stad wordt 70% ingevuld door werknemers van buiten de stad.⁸

36% van de werknemers bij Turnhoutse bedrijven komen uit Turnhout (7.7% Vosselaar, 6.7% Oud-Turnhout, 6.3% Beerse).⁹

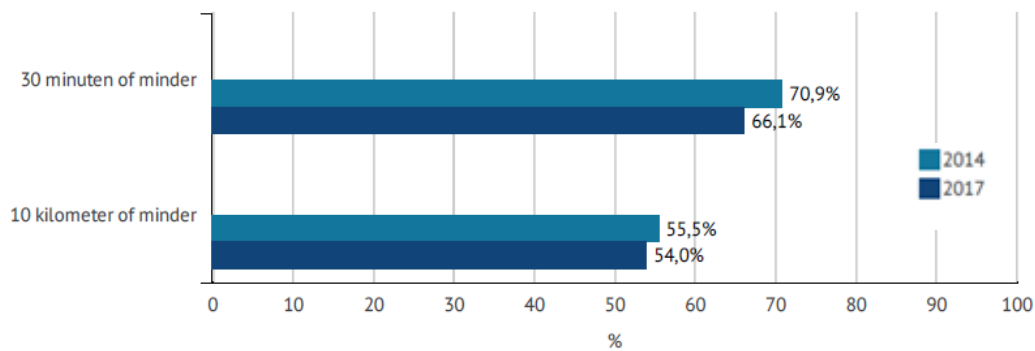
28% van de werknemers in Turnhoutse bedrijven komt met de fiets.¹⁰

Bijna 60% van de inwoners maakt gebruik van de auto voor het woon-werkverkeer. Daarnaast wordt ook de fiets meer gebruikt in vergelijking met de centrumsteden (figuur 27).¹¹

Meer dan de helft van de woon-werk verplaatsingen zijn korter dan 10 kilometer en ongeveer 55% van de werkende Turnhoutenaars werkt buiten de stad (figuur 28).¹²

Figuur 27: Vervoersgebruik tussen woonplaats en werk/school (evolutie)

Figuur 28: Tijdsduur en afstand van verplaatsing tussen woonplaats en werk/school (evolutie)

3.4. Werkzaamheids- en werkloosheidsgraad

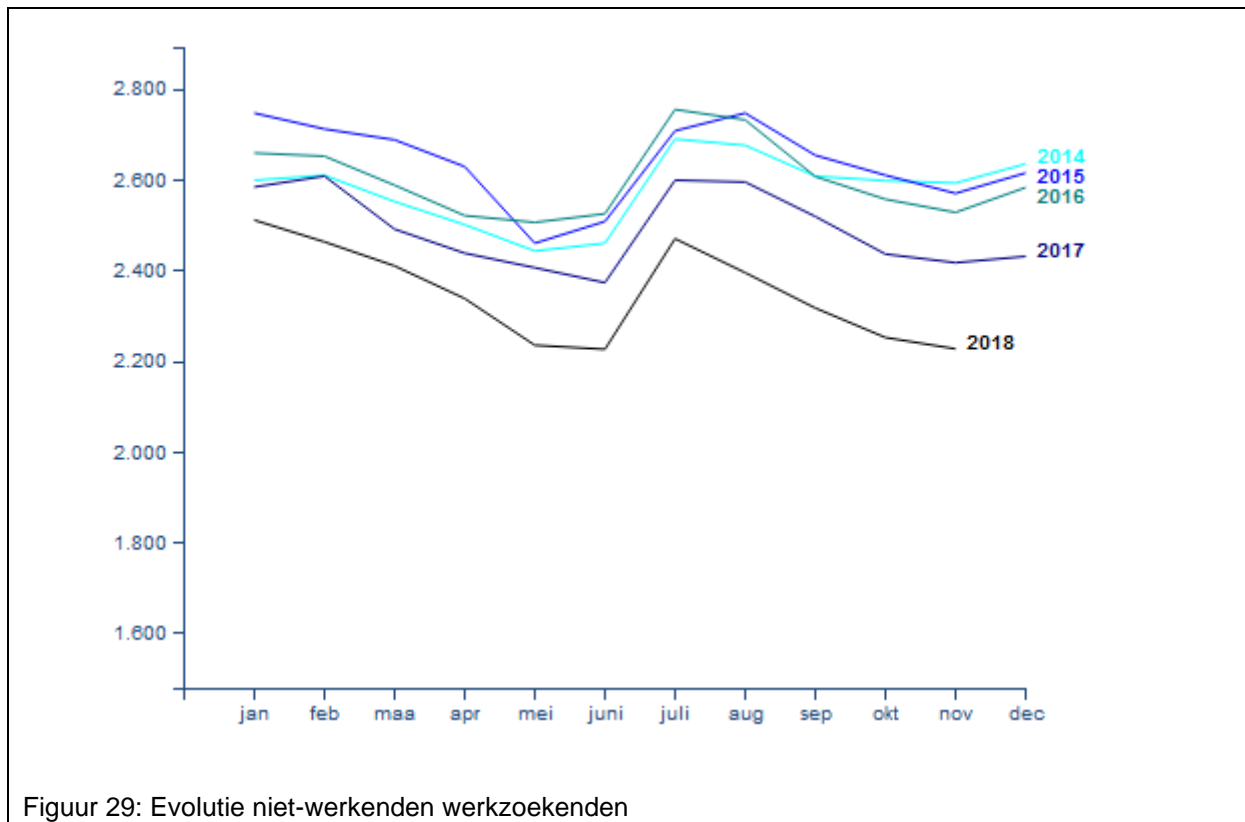
De werkzaamheidsgraad, d.i. het aandeel werkenden ten opzichte van de bevolking, is gekend tot 2016 en blijft stabiel over de jaren heen, maar ligt iets boven het gemiddelde van de centrumsteden.¹³

Het aandeel deeltijds werkenden is op 10 jaar tijd met 5% gestegen, waarbij meer vrouwen dan mannen van het deeltijds arbeidregime gebruik maken.¹⁴

De werkzaamheidsgraad van de 20- tot 49-jarigen daalt met 5%, maar neemt met 10% toe bij ouderen (50-64 jarigen).¹⁵

Naar herkomst neemt de kloof tussen de werkzaamheidsgraad bij Belgen en niet-Belgen van EU-herkomst af, maar toe in vergelijking met de werkzaamheidsgraad van de niet-Belgen van niet-EU-herkomst.¹⁶

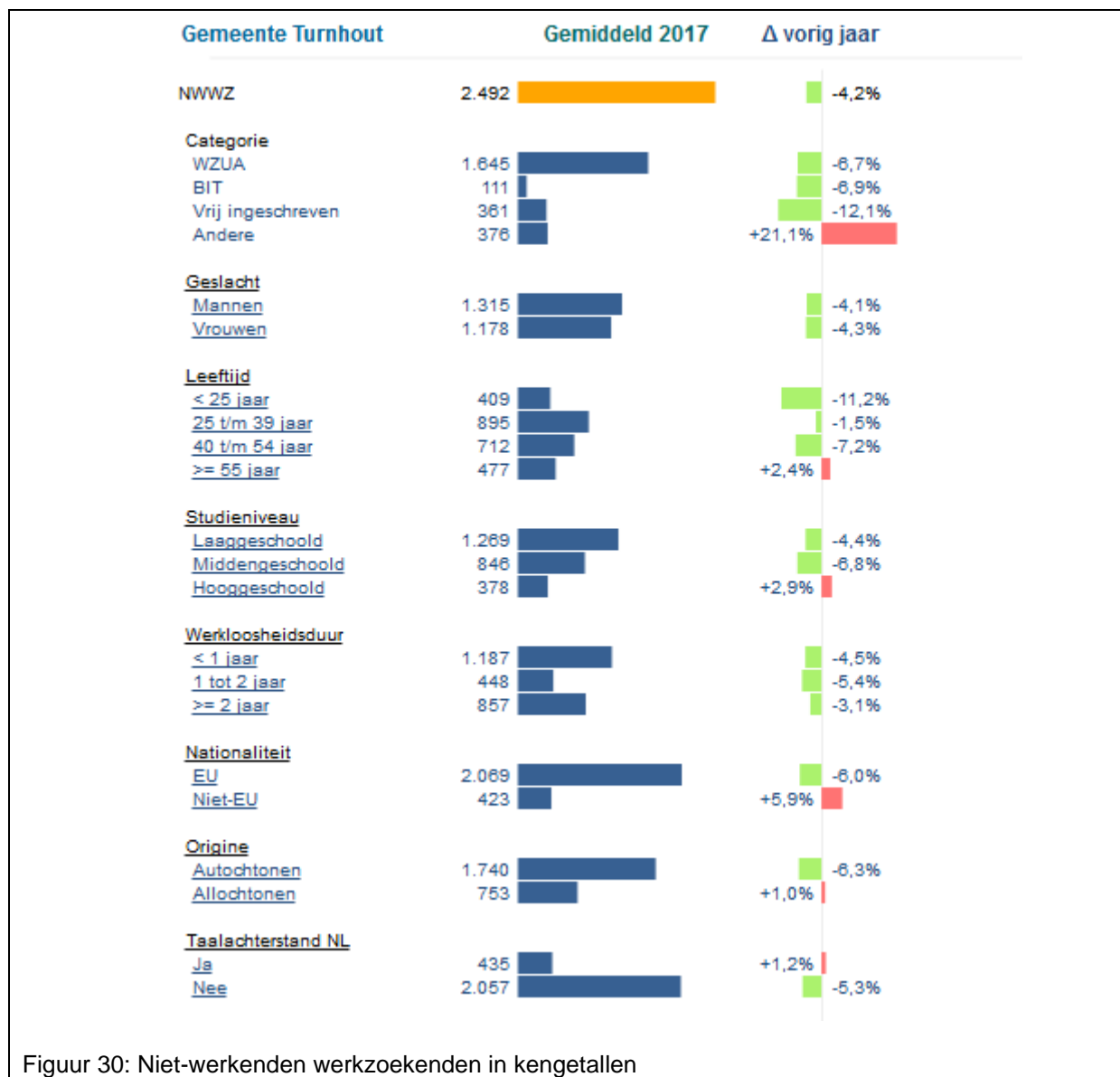
De werkloosheidsgraad is sinds 2007 toegenomen tot 13%, maar sinds 2016 is opnieuw een dalende trend ingezet, 11% in 2018 (figuur 29). Ook is de algemene werkloosheidsduur in 2017 afgenomen.¹⁷

Figuur 29: Evolutie niet-werkenden werkzoekenden

Meer dan de helft van de werkzoekenden zijn laaggeschoold en/of langdurig werkloos. Bij de eerste groep is sprake van een dalende trend, maar voor de langdurig werklozen neemt de werkloosheidsgraad verder toe over de jaren. Ook de werkloosheid van personen van niet-EU-herkomst blijft stijgen (figuur 30).¹⁸

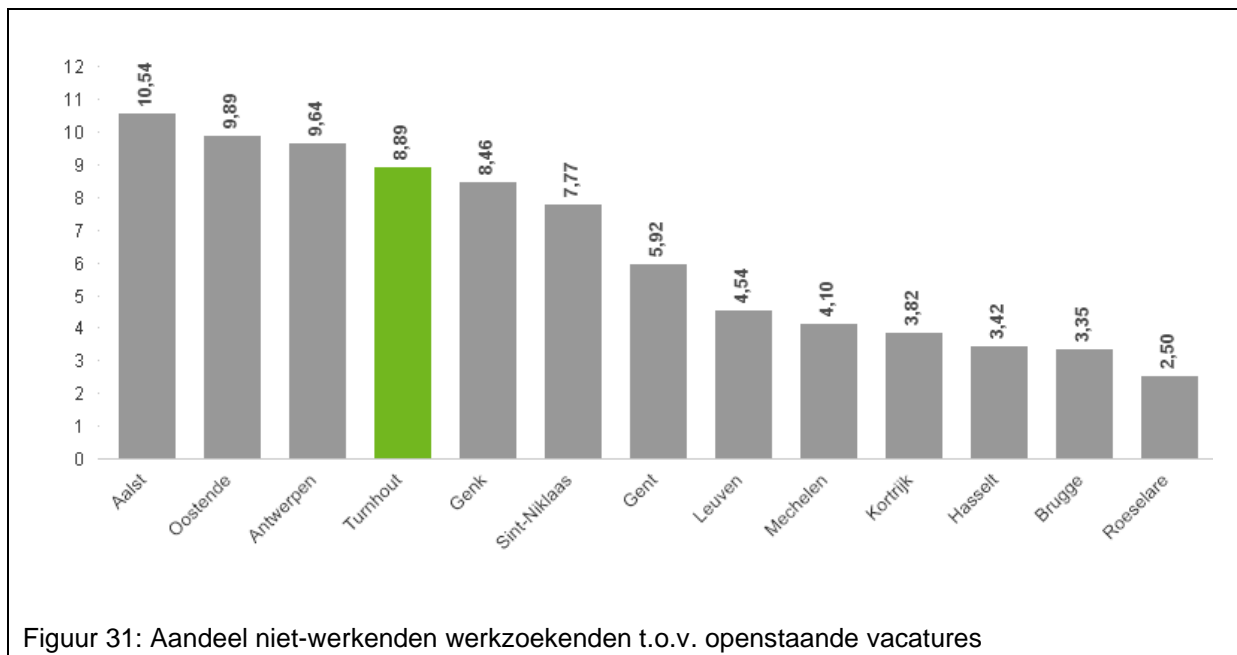
De werkloosheidsgraad bij jongeren is dubbel zo groot als deze bij ouderen, maar het afgelopen jaar is een daling van 11% van de jongerenwerkloosheid waargenomen (figuur 30).¹⁹

Figuur 30: Niet-werkenden werkzoekenden in kengetallen

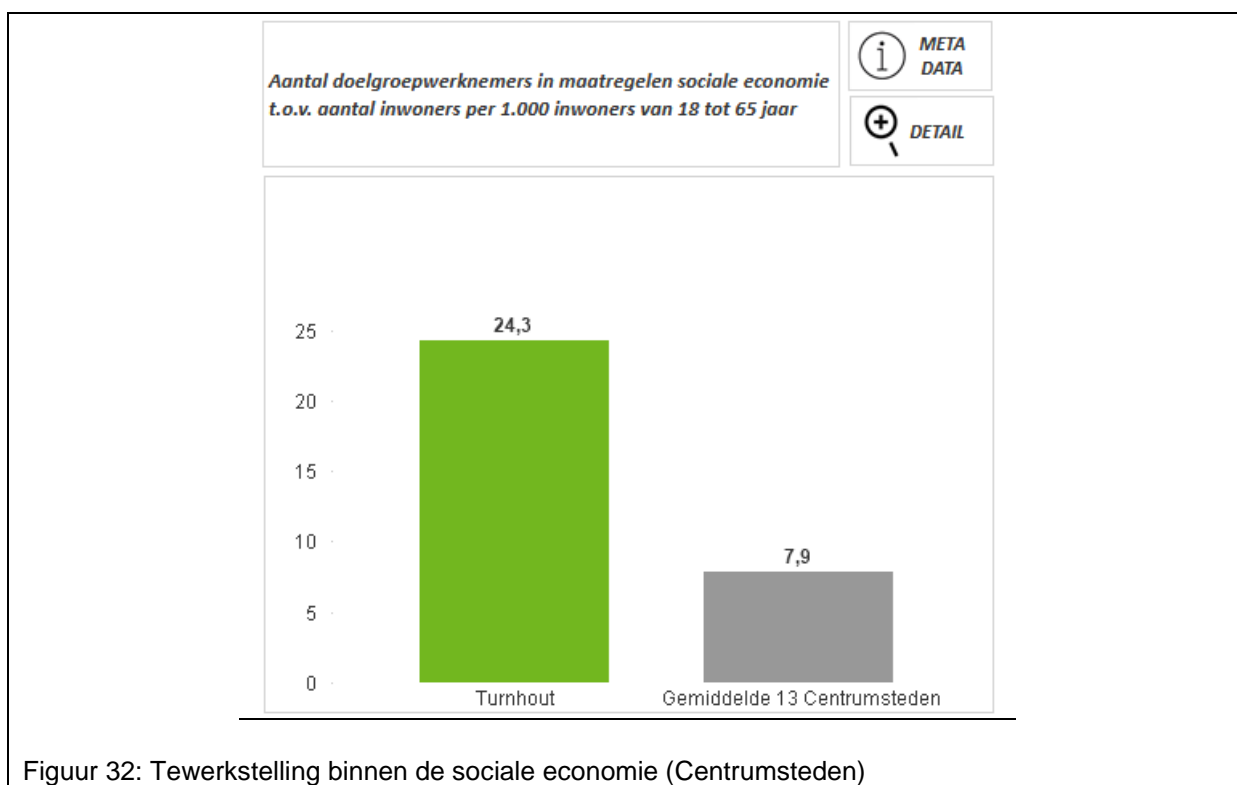
3.5. Mismatch tussen vraag en aanbod

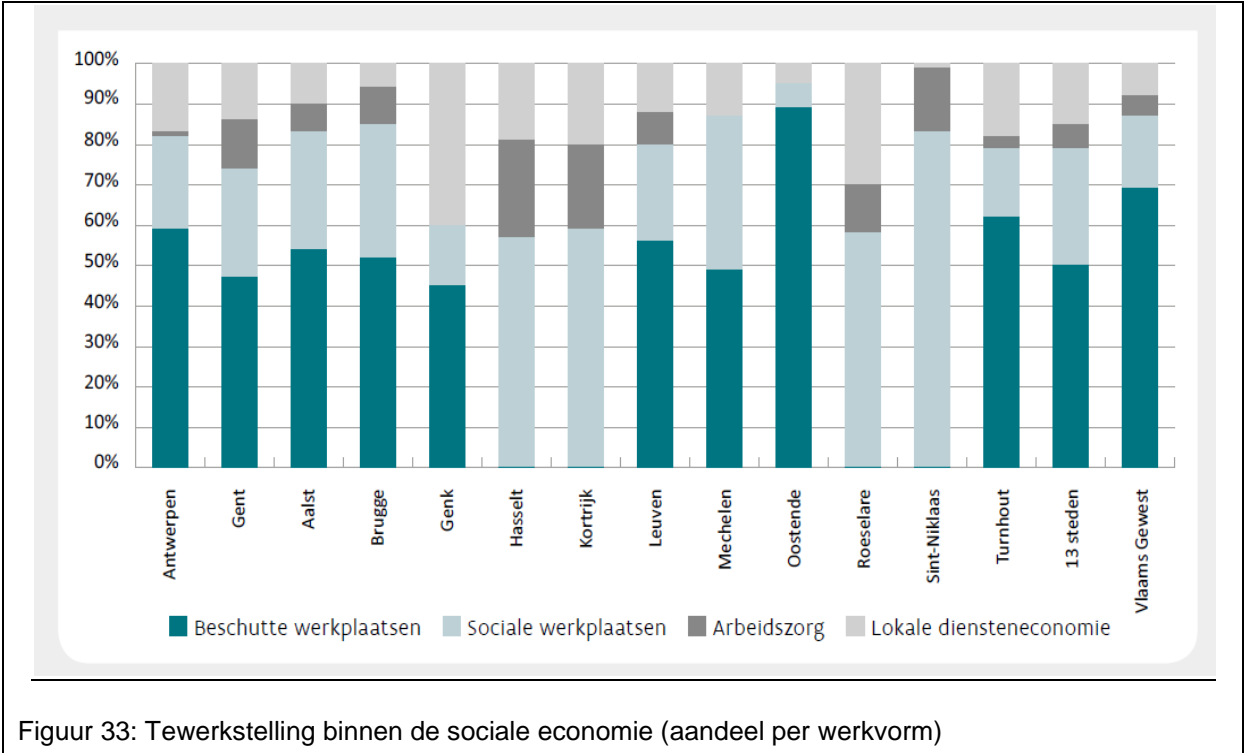
Het aantal vacatures in Turnhout is de afgelopen jaren sterker toegenomen dan in Vlaanderen de laatste 2 jaren. De spanningsratio, d.i. het aantal werkzoekenden dat beschikbaar is per openstaande vacature, neemt voor Turnhout af, maar blijft hoger dan het gemiddelde van de centrumsteden (figuur 31).²⁰

3.6. Sociale economie

Turnhout is koploper voor het aantal tewerkstellingsplaatsen binnen de sociale economie per 1000 inwoners (figuur 32). Meer dan de helft is tewerkgesteld in beschutte werkplaatsen en meer dan 15% in zowel lokale diensteneconomie als in sociale werkplaatsen (figuur 33).²¹

Figuur 33: Tewerkstelling binnen de sociale economie (aandeel per werkvorm)

4. Leven

4.1. Onderwijs

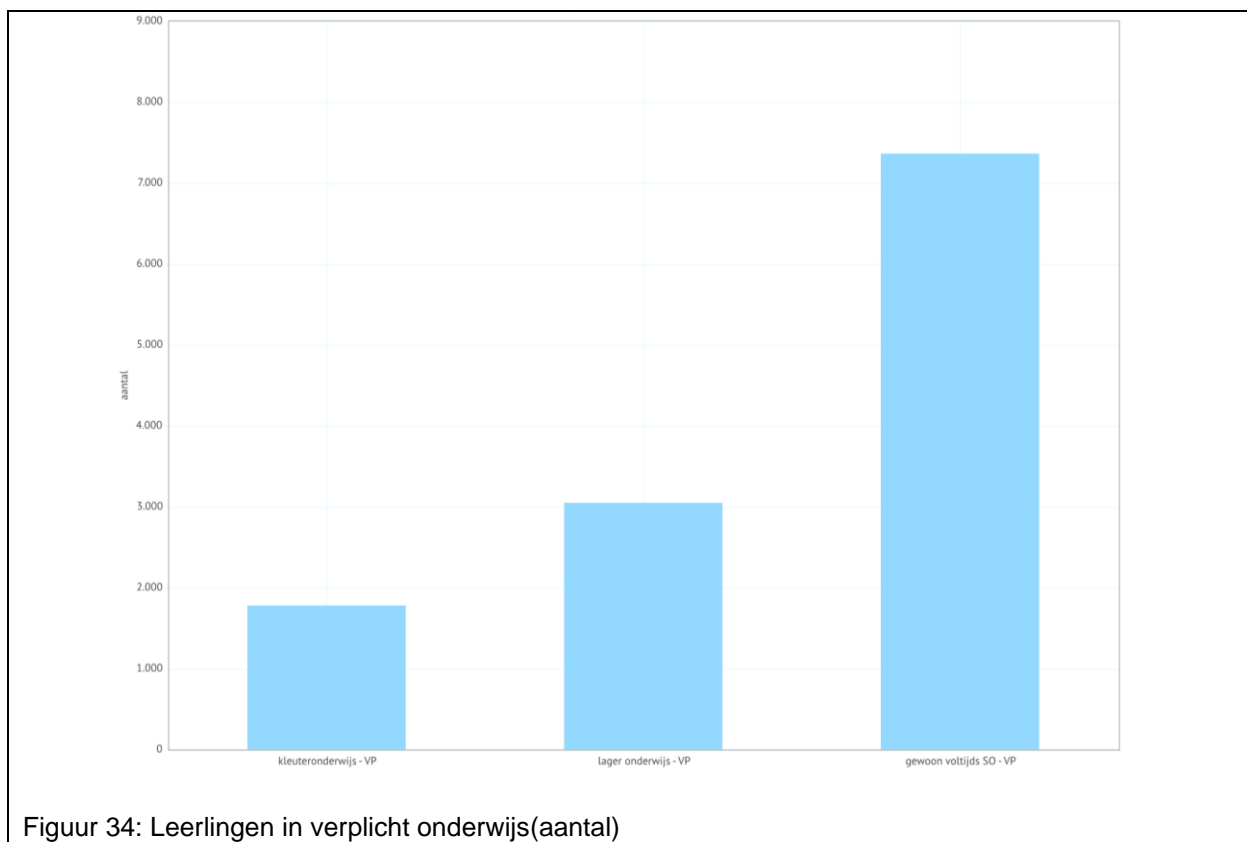
4.1.1. Evolutie leerlingenaantal en aantrekkingskracht

Algemeen

Meer dan 12 000 leerlingen volgen verplicht onderwijs in Turnhout. Concreet gaan er 1782 leerlingen naar 17 kleuterscholen, 3047 leerlingen zijn verspreid over 15 lagere scholen en 7581 scholieren zijn ingeschreven in 1 van de 15 secundaire onderwijsinstellingen (figuur 34).¹

Daarnaast telt Thomas More Kempen, samen met de centra voor volwassenonderwijs, ook nog een 7409 hogeschoolstudenten in de regio.²

Binnen het deeltijds kunstonderwijs zijn er 2800 inschrijvingen voor het huidige schooljaar, verdeeld over kunst (1062), muziek (1332), woord (149) en dans (257).³

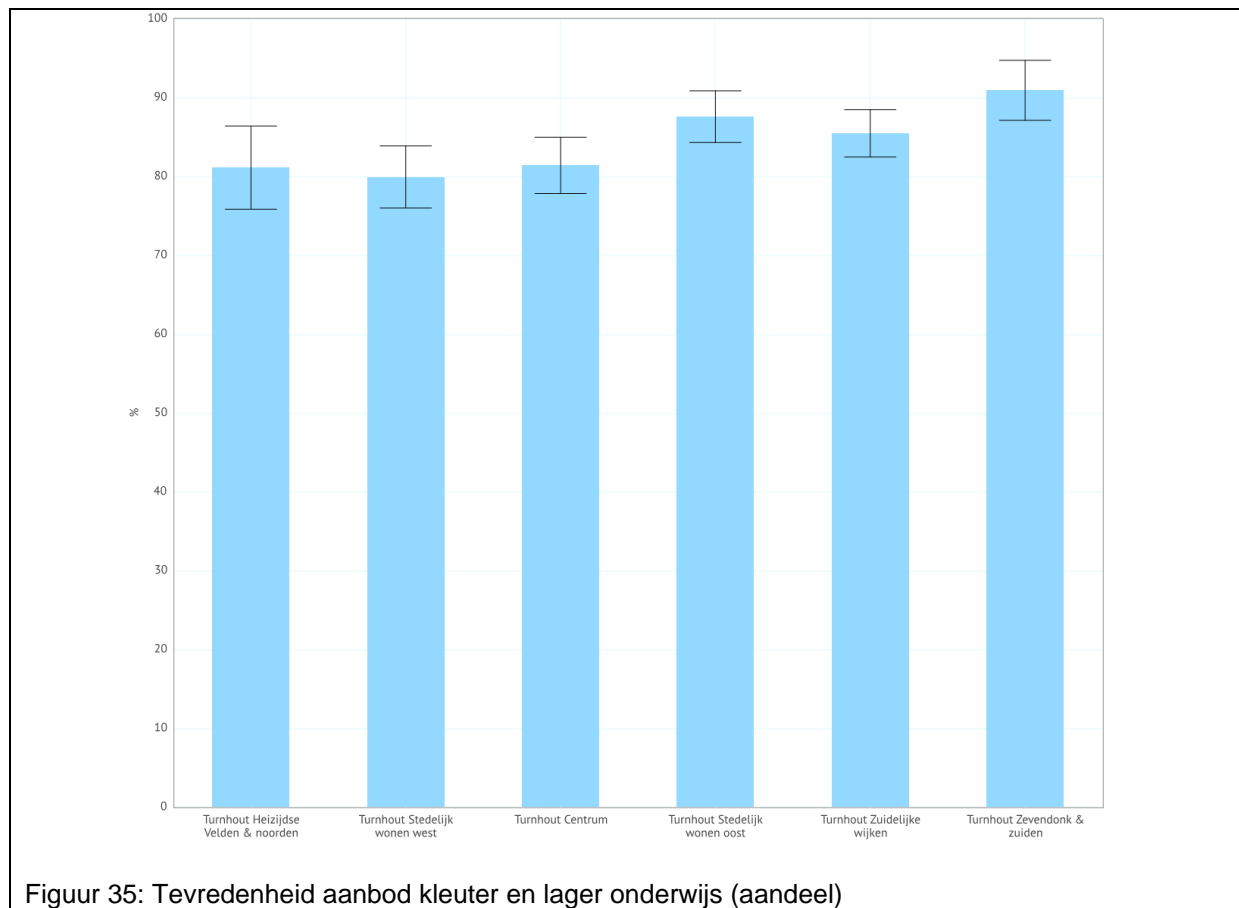

Figuur 34: Leerlingen in verplicht onderwijs(aantal)

Basis

Meer dan 80% van de inwoners is tevreden over het aanbod van kleuter en lager onderwijs in de buurt (figuur 35).⁴

Globaal is er voor Turnhout voldoende capaciteit, waardoor er geen subsidies vanuit Vlaamse overheid voorzien worden. Wel is er binnen de stad spanning op de spreiding tussen verschillende wijken (centrum versus rand), waarbij verplaatsing naar de rand mobiliteitsvragen oproept.⁵

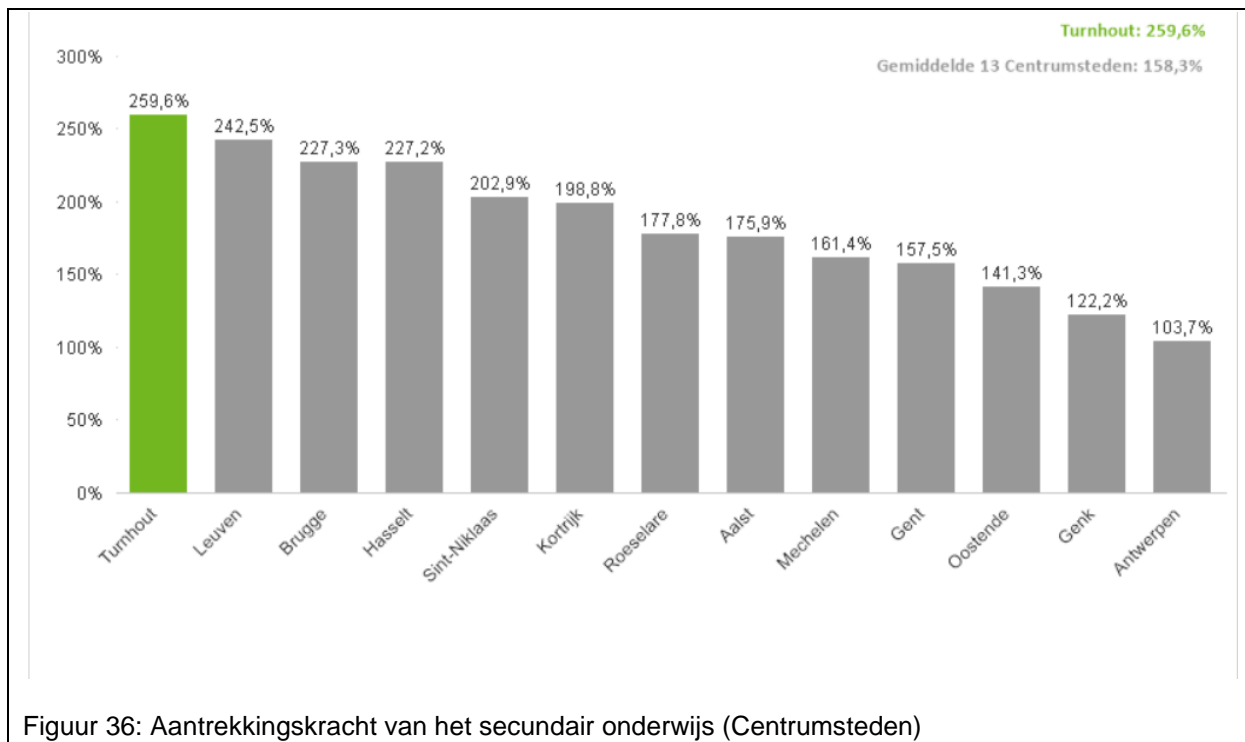
Secundair

Een breed onderwijsaanbod is aanwezig over de Turnhoutse secundaire scholen en ook zijn de Turnhoutse inwoners hierover tevreden.⁶

De aantrekkingskracht van het secundair onderwijs blijft zeer hoog (figuur 36), maar neemt af, een tendens die bij de meeste centrumsteden waar te nemen is. De daling is te verklaren door een daling van het aantal leerlingen dat van buiten Turnhout komt. Vooral voor Malle is er een stijgende aantrekkingskracht in de regio.⁷

Zowel in het algemeen secundair als in het beroepsonderwijs blijft de instroom van het aantal leerlingen van buiten Turnhout hoog. Voor het technisch onderwijs is dit lager.⁸

Weinig leerlingen die in Turnhout wonen, verplaatsen zich met de auto van en naar school.⁹

Figuur 36: Aantrekkingskracht van het secundair onderwijs (Centrumsteden)

4.1.2. Gelijke onderwijskansen

Risicokenmerken onderwijs

45% van de leerlingen van kleuter en lager onderwijs beantwoordt aan 1 van de criteria van de onderwijskansarmoede-index (OKI).¹⁰

Ook neemt het aantal kinderen met risicokenmerken toe over de jaren. De sterkste toename in het basisonderwijs is waar te nemen voor de indicator “thuis taal niet-Nederlands”, wat verder resulteert in een doorstroom naar secundair onderwijs voor de volgende 6 jaren (figuur 37).¹¹

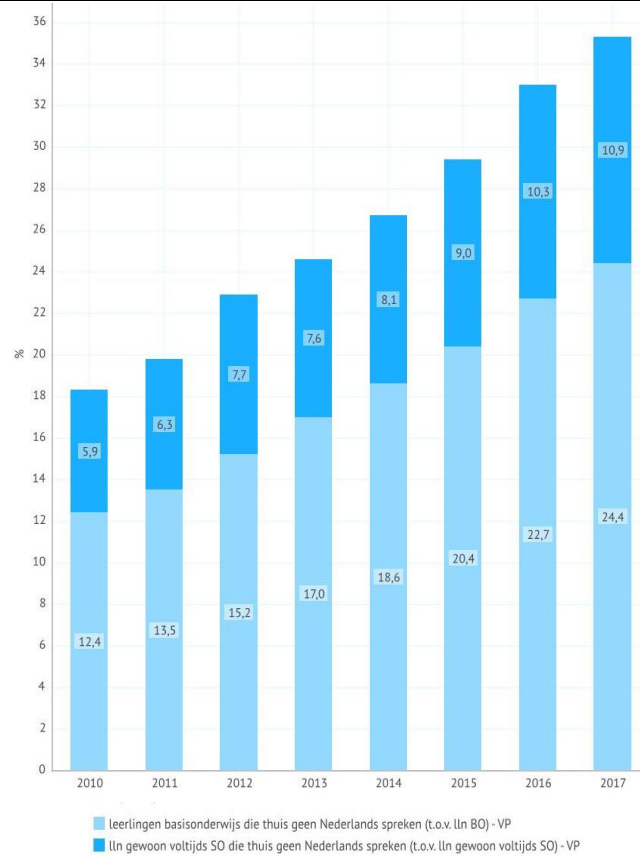
Ook in het secundair onderwijs is de evolutie leerlingen met thuis taal niet-Nederlands sterk toegenomen, zowel in het (deeltijds) beroepssecundair als in het algemeen secundair.¹²

De thuis taal niet-Nederlands is ook het meest voorkomende kenmerk bij schoolse vertraging. Enkel voor de schoolse vertraging in het beroepssecundair daalt het aandeel thuis taal niet-Nederlands tot stijging bij andere richtingen.¹³

Spijbelgedrag komt het meest voor in het deeltijds beroepssecundair maar is procentueel lager dan het gemiddelde van de centrumsteden. Het aandeel leerlingen dat vroegtijdig de school verlaat is daarentegen hoger dan het gemiddelde van de centrumsteden.¹⁴

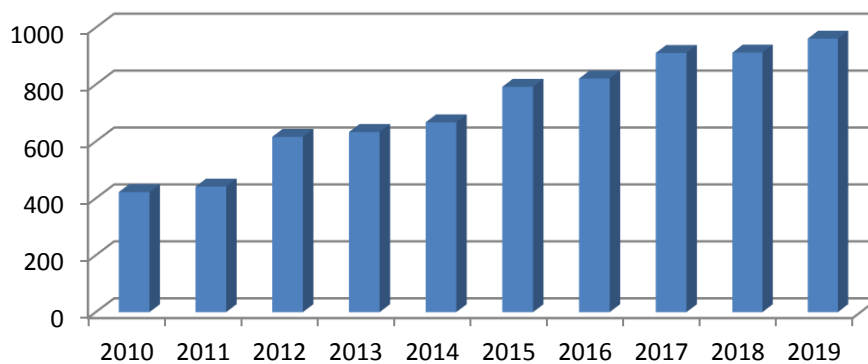
De betaalbaarheid van het onderwijs blijft stabiel volgens de stadsmonitor, maar bijkomende cijfers wijzen op een toename van betaalproblemen voor onderwijsfacturen (figuur 38).¹⁵

De kansarmoedeindex is hoog voor Turnhout, meer dan 1 op de 4 van de kinderen die geboren worden, wonen in een gezin met kansarmoede (figuur 39).¹⁶

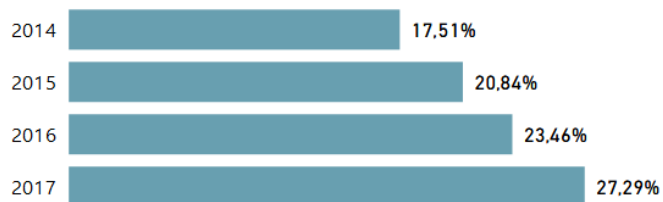
Figuur 37: Aandeel leerlingen die thuis geen Nederlands spreken (evolutie)

Aantal gerechtigden op een onderwijscheque

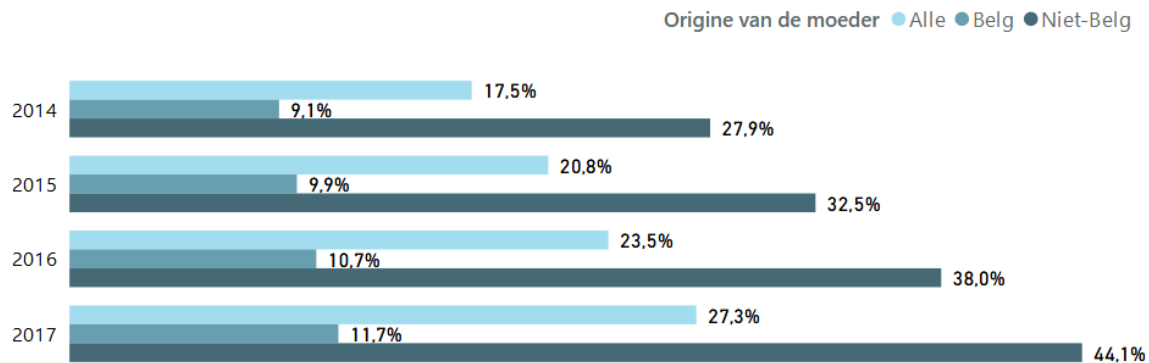

Figuur 38: Aantal kinderen dat recht heeft op een onderwijscheque (evolutie)

Kansarmoede-index per jaar

Kansarmoede-index naar origine van de moeder

Figuur 39: Kansarmoedeindex, naar origine van de moeder (evolutie)

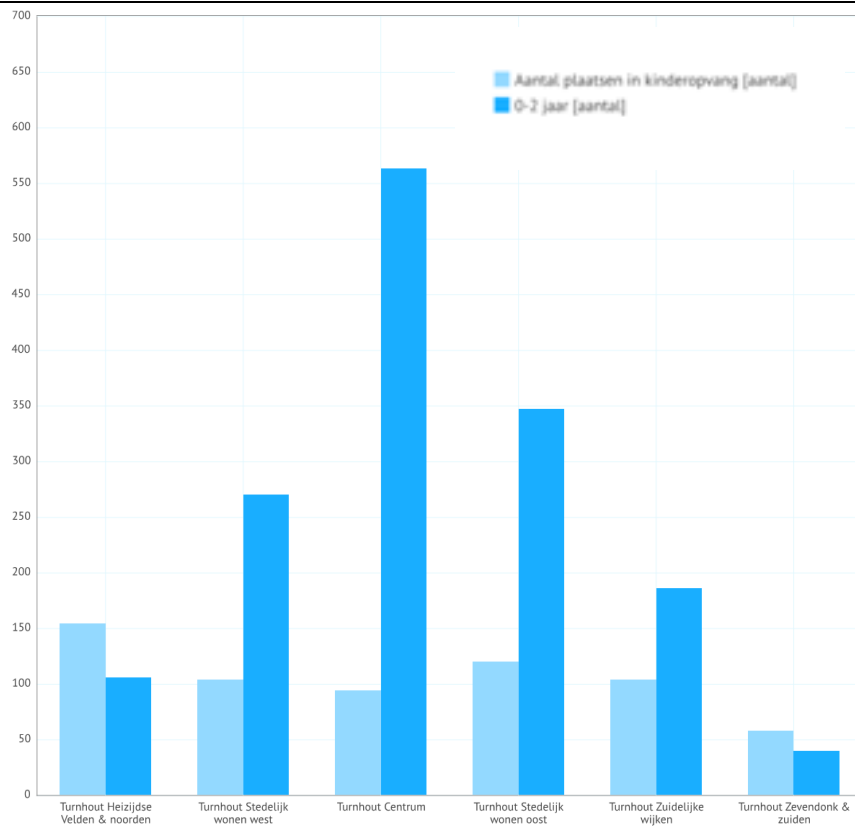
4.1.3. Kinderopvang

Voor opvang van baby's en peuters zijn er 649 plaatsen beschikbaar in zowel groeps- als gezinsopvang. In initiatieven voor buitenschoolse kinderopvang zijn er 236 plaatsen beschikbaar. Het aantal plaatsen voor flexibele opvang is beperkt tot 19 kinderen.¹⁷

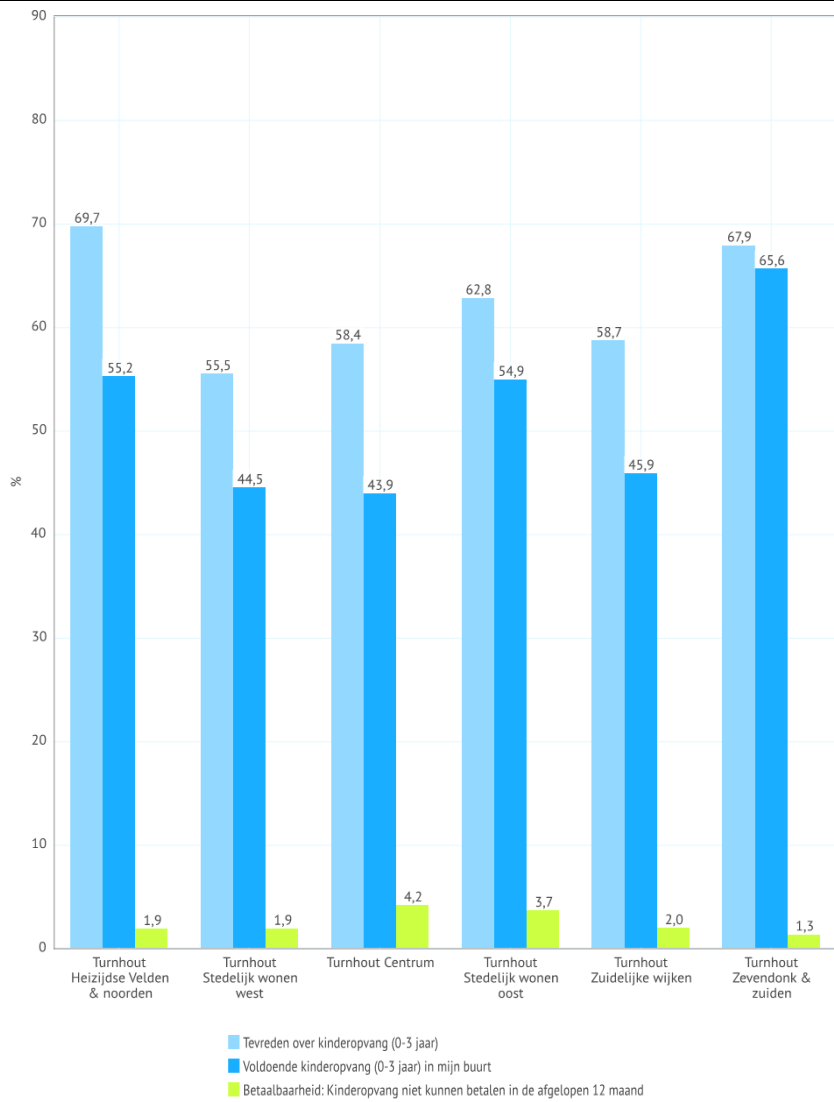
Voor 1 kind op 3 is een opvangplaats in Turnhout. Dit is lager dan het gemiddelde van de centrumsteden. Ook is het onder de Vlaamse norm waarbij tegen 2020 voor de helft van de kinderen opvangplaatsen voorzien zouden zijn.¹⁸

In het centrum zijn er te weinig kinderopvangplaatsen (figuur 40). Tevens is er nood aan flexibele kinderopvang waarop personen die geen sociaal vangnet hebben beroep kunnen doen, zoals eenoudergezinnen waarvan de ouder in ploegen werkt of anderstalige ouders die overdag Nederlandse volgen.¹⁹

6 op 10 van de inwoners van Turnhout is algemeen tevreden over de kinderopvang, maar slechts de helft is tevreden over het aanbod op buurtniveau. Van de inwoners kan 3% zijn kinderopvang niet betalen (figuur 41).²⁰

Figuur 40: 0-2 jarigen versus kinderopvangplaatsen (wijken)

Figuur 41: Tevredenheid en betaalbaarheid van kinderopvang (wijken)

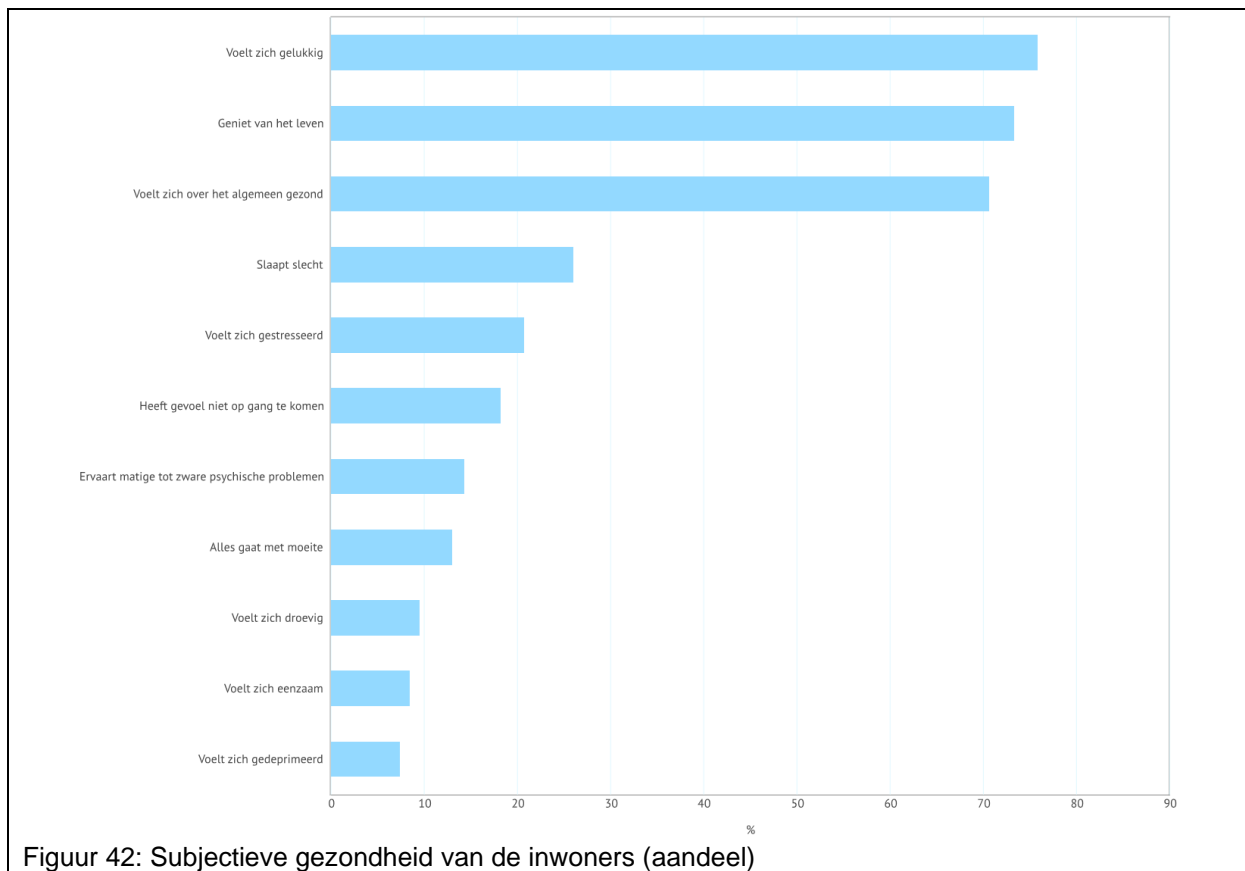
4.2. Gezondheid

4.2.1. Levensstijl

70% van de inwoners van Turnhout voelt zich gelukkig. Een kwart geeft aan wel eens slecht te slapen en minder dan 10% voelt zich gedeprimeerd (figuur 42)¹.

90% van de kleuters in Vlaanderen beweegt minder dan 3 uur per dag en voor Turnhout geeft de helft van de inwoners aan de beweegnorm van 20 minuten per dag niet te halen. Ook nemen verplaatsingen in de vrije tijd af zowel te voet als met de fiets. Minder dan de helft van de inwoners geeft aan dat kinderen veilig kunnen fietsen in de buurt of zich veilig autonoom kunnen verplaatsen.²

Er is een toename van het aandeel kinderen (4-14-jarigen) met overgewicht in centrumsteden. In 2007 kampte in Turnhout 25% van de meisjes en 20% van de jongens met overgewicht. Samen met Genk en Antwerpen, zit Turnhout bij de hoogste percentages³

4.2.2. Zorgvoorzieningen

Het aantal 65-plussers is sterk toegenomen en deze trend blijft hetzelfde in de toekomst (vergrijzing en verzilvering) (figuur 43). Ook de gezinverdunding zet zich verder met meer alleenstaande ouderen als gevolg. Daar het aantal jongeren en volwassenen ongeveer gelijk blijft, neemt de grijze druk toe (figuur 43).⁴

De bereikbaarheid van lokale dienstencentra is laag ten opzicht van andere centrumsteden.⁵

De nood aan mantelzorg neemt toe, maar het potentieel neemt af (figuur 43).⁶

In de residentiële ouderenzorg is het aantal plaatsen toegenomen in de stad en daarnaast heeft zich in de stadsrand ook een inhaalbeweging gemanifesteerd.⁷

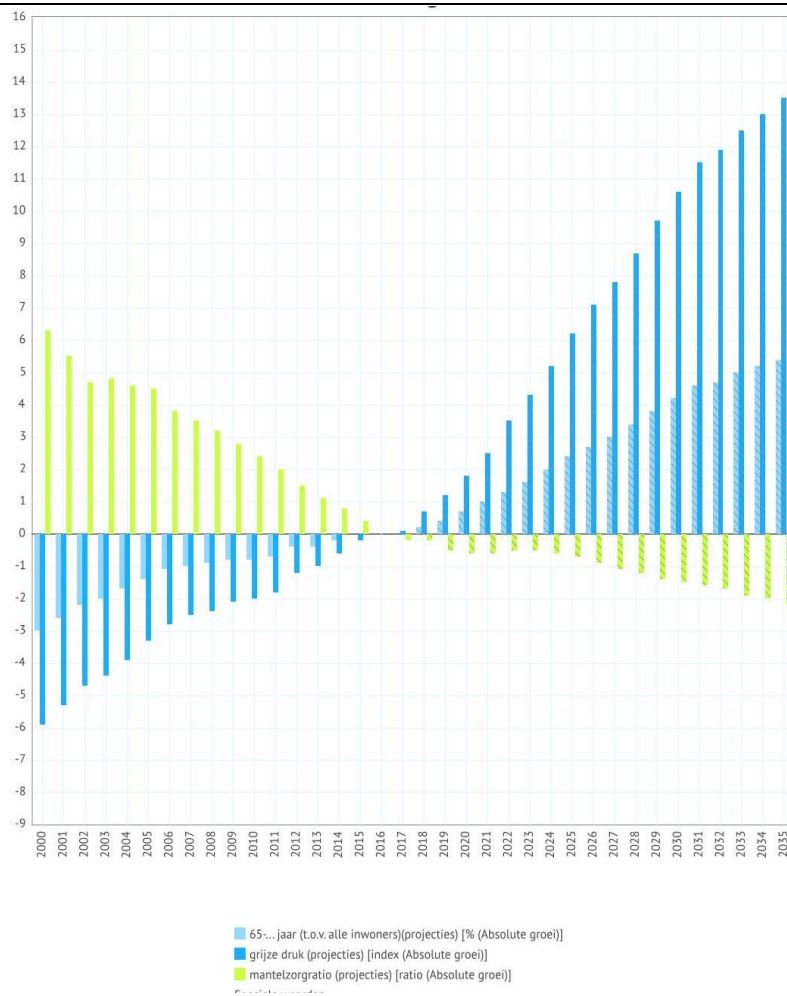
Onderzoek wijst uit dat er bij ouderen een toename is in medicatiegebruik, maar ook dementie, ondervoeding, vereenzaming en depressie komen meer voor. Zo is het prevalentiecijfer voor dementie, of nog hoeveel personen in Turnhout hebben dementie, in stijgende lijn (figuur 44).⁸

Er is een grote tevredenheid over de gezondheidsvoorzieningen in de stad, maar deze neemt wel af.⁹

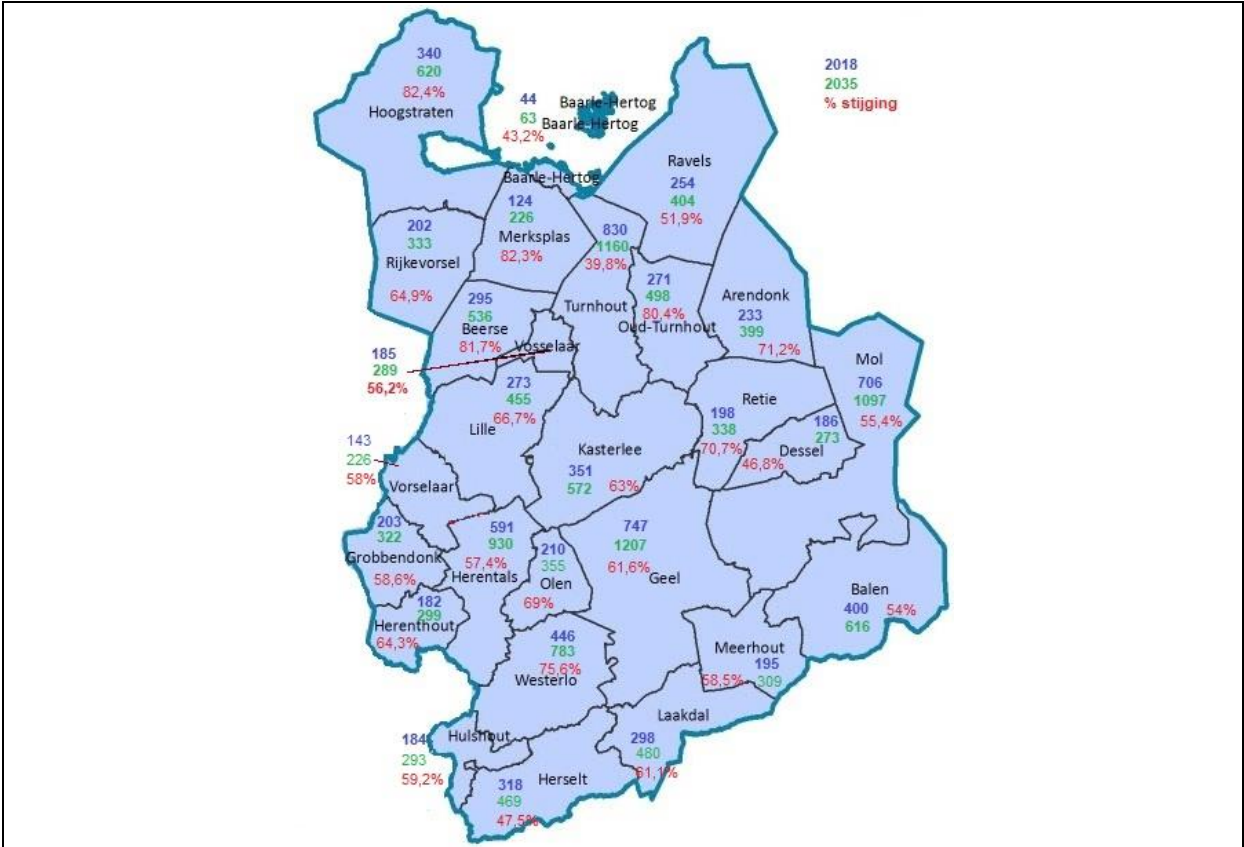
Het aanbod van huisartsen in Turnhout daalt, waardoor Turnhout een huisartsen-arme zone is.¹⁰

Op 1 jaar toename van 35% van personen met een handicap. Op 10 jaar tijd is het aantal verdrievoudigd.¹¹

7 op 100 inwoners kan gezondheidszorg niet tijdig betalen, dit is gemiddeld ten opzicht van de centrumsteden.¹²

Figuur 43: Evolutie en prognose van 65-plussers, grijze druk en mantelzorg ratio

Figuur 44: Prevalentiecijfers dementie in zorgregio Turnhout

4.3. Samenleven

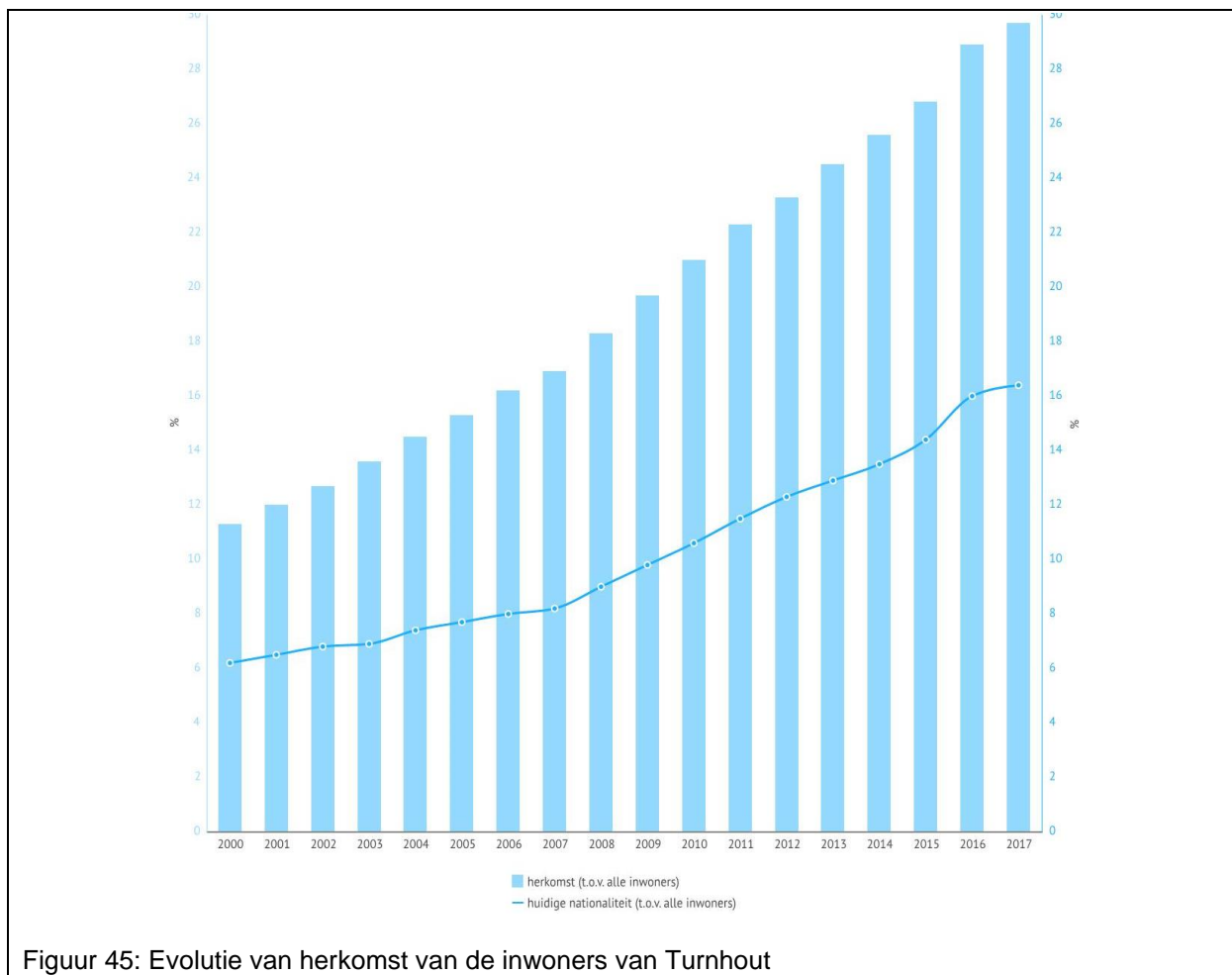
4.3.1. Superdiversiteit

Er is een toename van de demografische diversiteit in Turnhout. Het aandeel niet-Belgen neemt toe, zowel naar nationaliteit als naar herkomst (figuur 45). Deze aandelen zijn hoger dan het gemiddelde van de centrumsteden voor nationaliteit en gemiddeld wat betreft de herkomst.¹

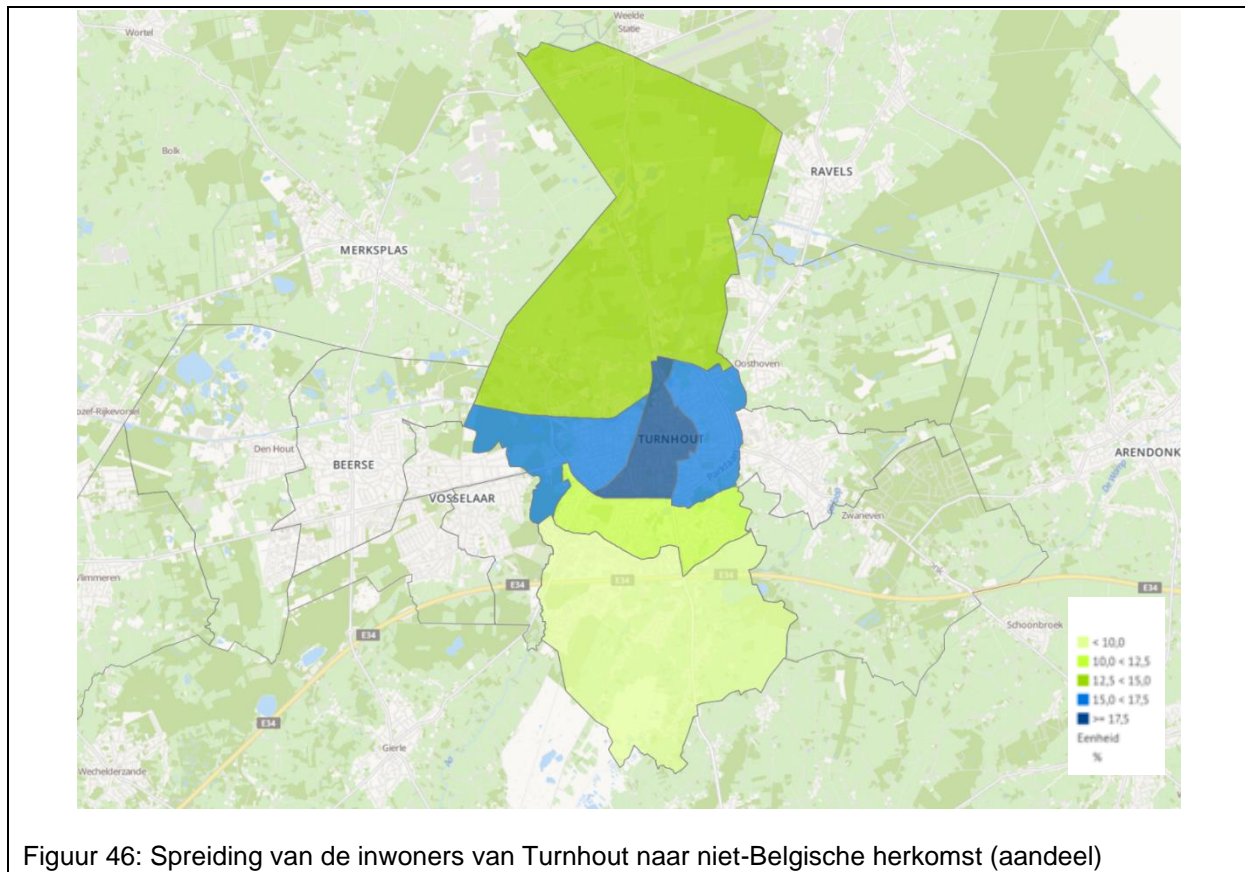
De meeste diversiteit naar nationaliteit en herkomst is gehuisvest in het centrum van Turnhout (figuur 46).²

Verkleuring en migratie is specifiek voor iedere centrumstad. Zo valt het grote aandeel Oost-Europeanen op en de vaststelling dat de helft van alle kinderen van niet-Belgische herkomst is.³

Naast nationaliteit en herkomst komt diversiteit ook voor in andere vormen zoals leeftijd, gender, opleiding, inkomen, taal, ...⁴

Figuur 45: Evolutie van herkomst van de inwoners van Turnhout

4.3.2. Sociale cohesie

79% heeft vertrouwen in de medemens; maar het vertrouwen vertaalt zich niet in sociale contacten.⁵

De positieve houding ten opzichte van verschillende culturen neemt langzaam toe, maar is lager dan het gemiddelde van de centrumsteden.⁶

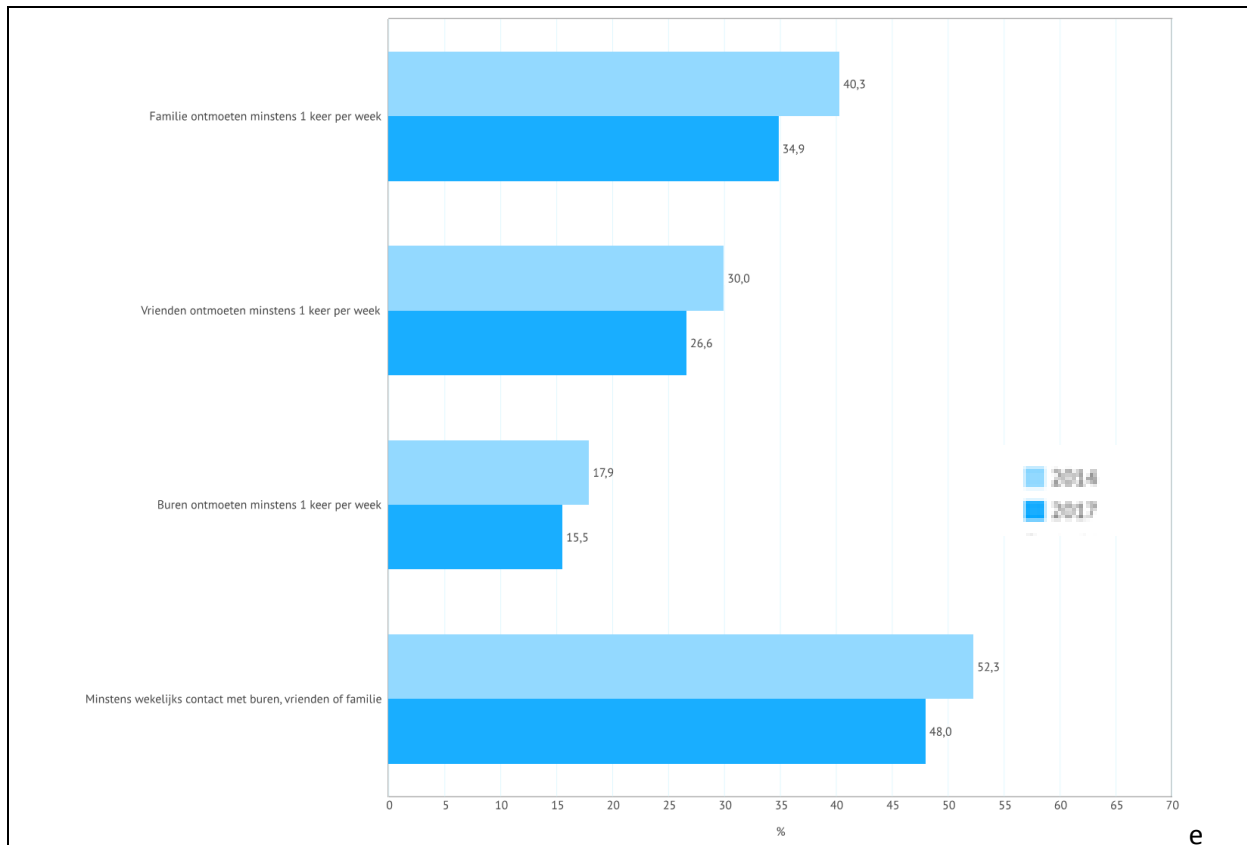
Bijna de helft van de inwoners heeft wekelijks geen contact met burens, vrienden of familie (figuur 47). Tevens neemt de intensiteit van deze contacten af over de jaren (figuur 47), zoals in de meeste centrumsteden. Enkel het maandelijks een praatje met de burens van niet-Belgische herkomst blijft stabiel.⁷

Op wijkniveau is de sociale integratie lager in het centrum dan in de rand (figuur 48).⁸

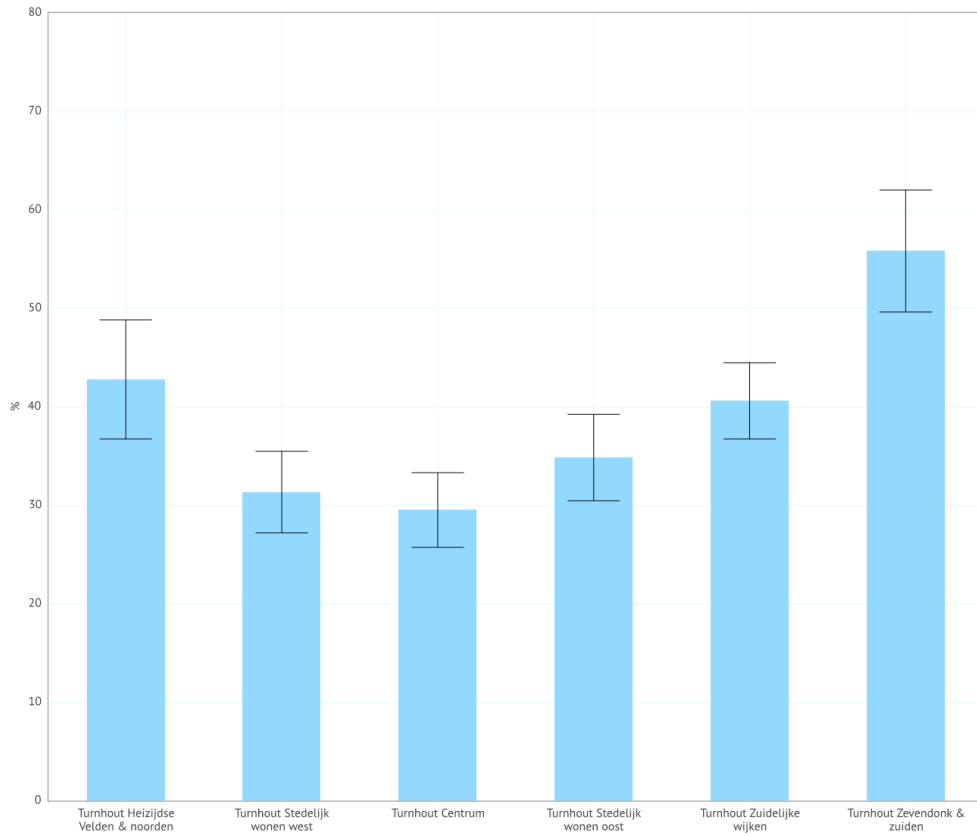
65% van de mensen voelt zich goed bij de burens, helpen elkaar en hebben vertrouwen in hun buurtbewoners. 1 op 6 inwoners doet aan vrijwilligerswerk (figuur 49).⁹

Personen met een migratieachtergrond maken ook deel uit van een sterk verenigingsleven maar met andere invulling dan klassieke verenigingen zoals sport, jeugd, cultuur. Andere vormen zijn bijvoorbeeld nieuwe kerken, Villa Mescolanza, d.i. een huis van dialoog voor verenigingen van mensen met een migratieachtergrond of werking rond diversiteit.

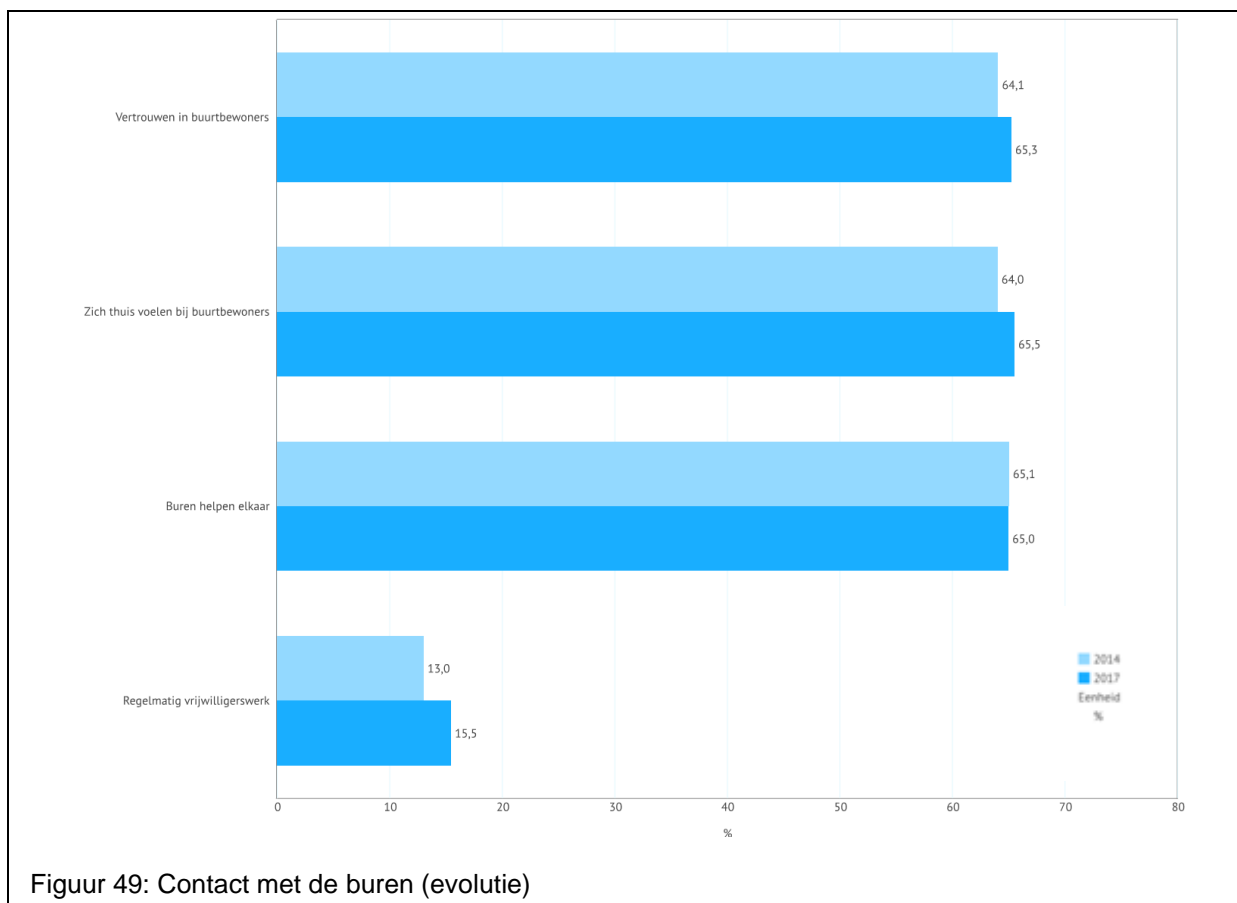
De ondersteuning en aanbod van instellingen en verenigingen blijft teveel beperkt tot het klassieke aanbod (versus vragen vanuit Russisch sprekende of Franstalige zwart Afrikanen).

Figuur 47: Intensiteit van contacten (evolutie)

Figuur 48: Sociale integratie (wijken)

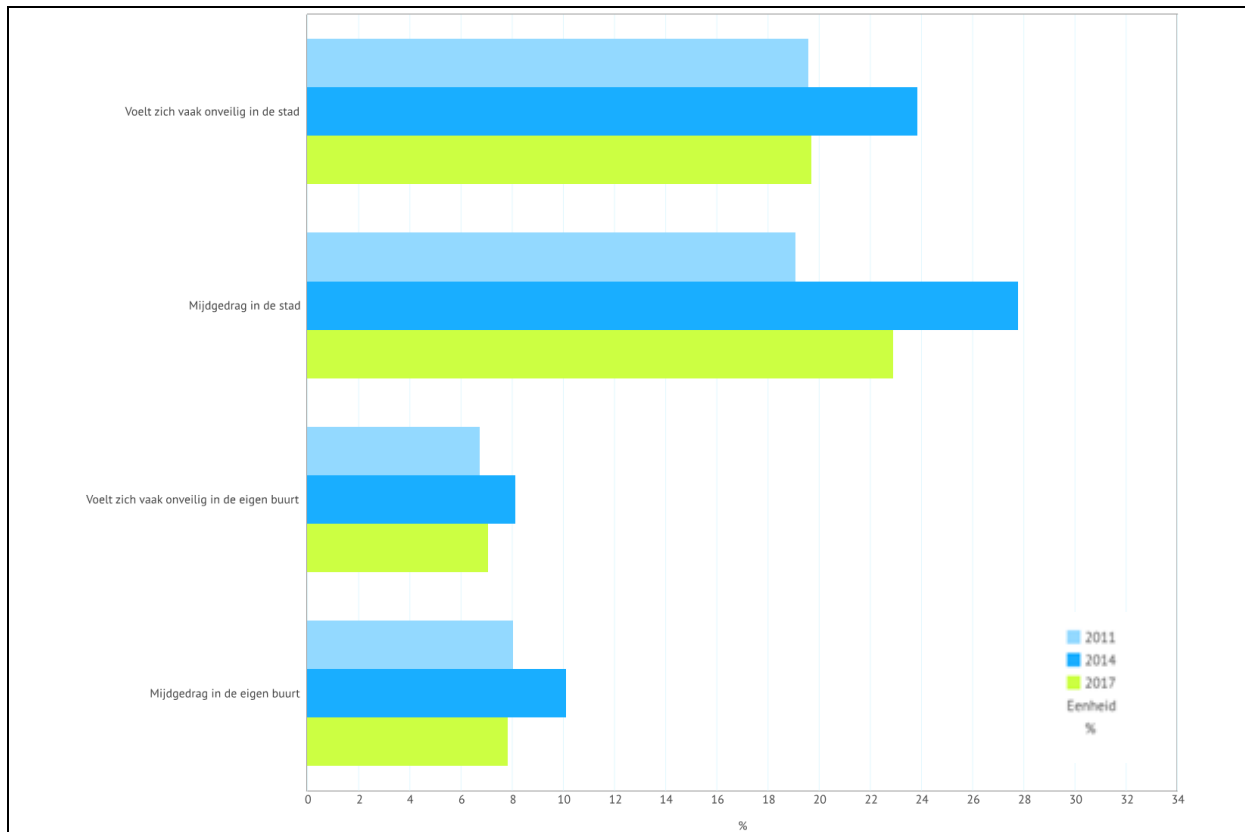
Figuur 49: Contact met de buren (evolutie)

4.3.3. Criminaliteit

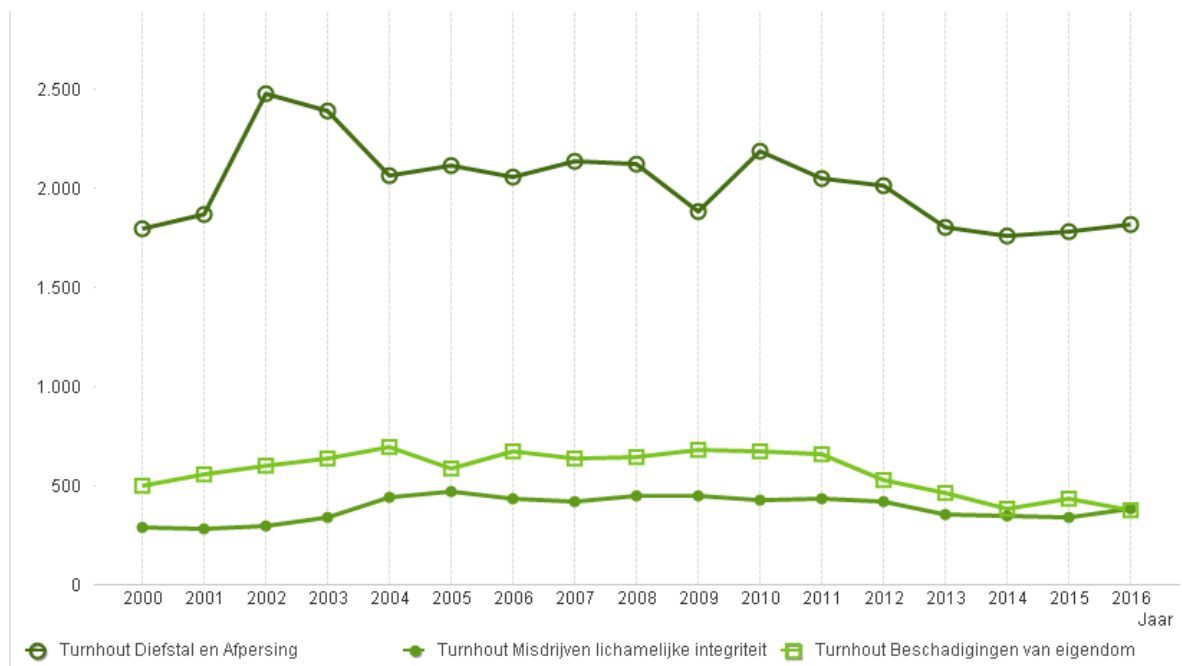
Het onveiligheidsgevoel en het misdrijfgedrag in de stad is in 2017 met 4% afgenomen t.o.v. 2014. In vergelijking met de andere centrumsteden blijft het aandeel (1 op 5 inwoners) hoog. Op niveau van de eigen buurt liggen de percentages lager (7%) maar eveneens hoger dan het gemiddelde van de centrumsteden (figuur 50). Inwoners van stedelijk wonen west en het zuiden geven aan zich het meest onveilig te voelen in de stad en de inwoners van het centrum van Turnhout voelen zich het meest onveilig in hun eigen buurt.¹⁰

Bijkomend onderzoek geeft aan dat senioren zich minder veilig voelen en minder slachtoffer zijn van misdrijven.¹¹

Daar tegenover staat de dalende de criminaliteitsgraad in Turnhout, die tevens lager ligt dan het gemiddelde van de centrumsteden. Diefstal en afpersing zijn de meest voorkomende geregistreerde feiten (figuur 51).¹²

Figuur 50: Onveiligheidsgevoel en mijdgedrag in buurt en stad (evolutie)

Figuur 51: Geregistreerde criminaliteitsfeiten naar type (evolutie)

4.3.4. Hinder

Algemeen neemt de hinder op buurtniveau toe in 2017 ten opzichte van 2014 (figuur 52).¹³

Meest voorkomende oorzaken van hinder in eigen buurt zijn (figuur 52-53):¹⁴

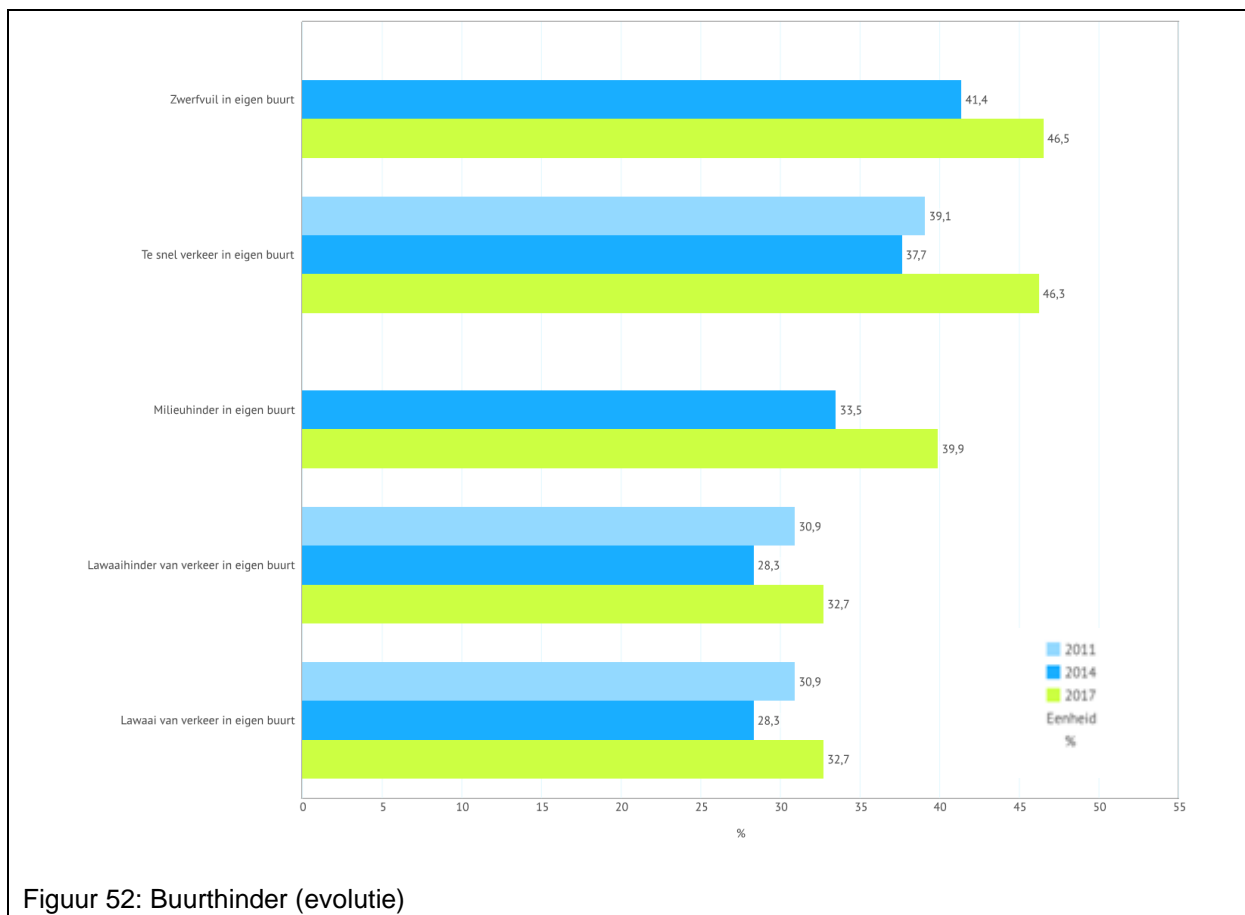
- Zwerfvuil (47%)
- Te snel verkeer (46%)
- Milieuhinder (40%)
- Lawaai van verkeer (33%)

Ook is er een toename in het gebruik van de auto voor woon-werkverplaatsingen. De aanwezigheid van gemotoriseerd vervoer veroorzaakt lawaai- en geurhinder.¹⁵

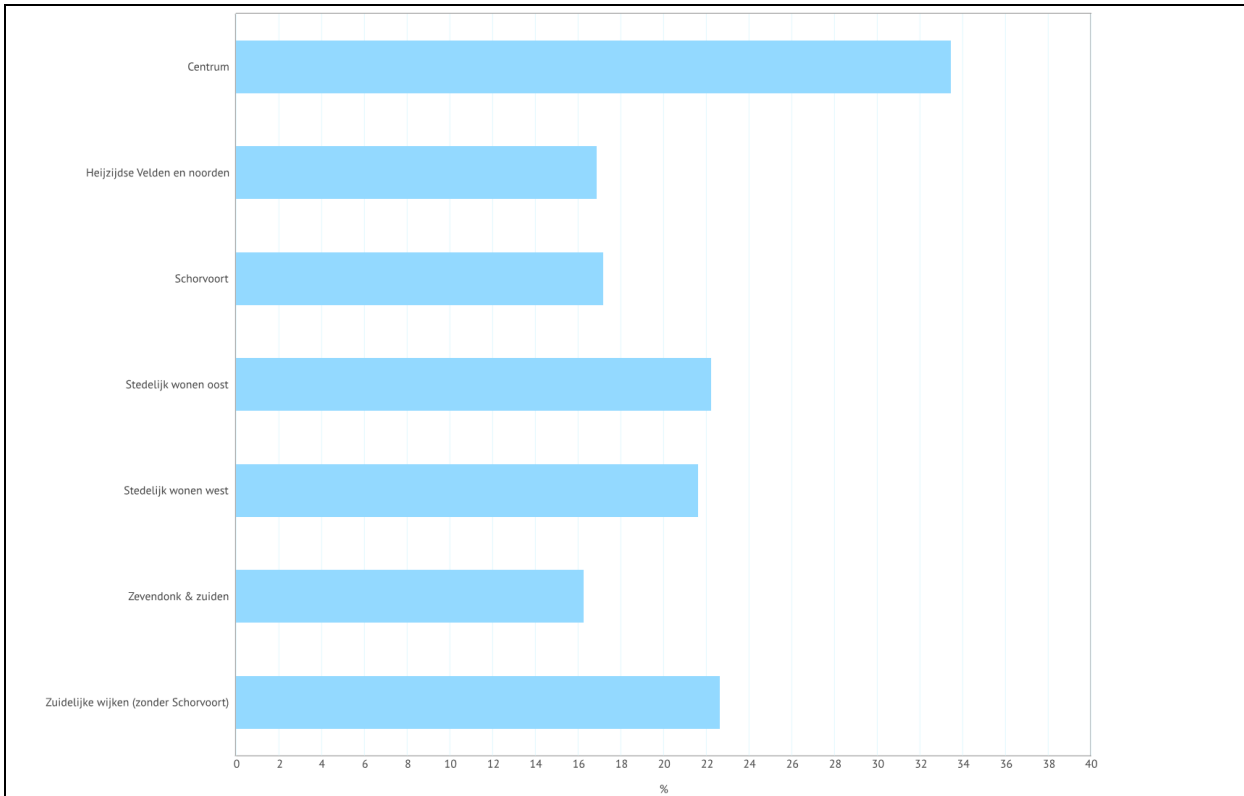
Er is een daling in de tevredenheid over parkeerplaatsen en fietsparkings. Minder dan de helft van de inwoners geeft aan veilig te kunnen fietsen in de buurt of de stad (figuur 54).¹⁶

Het aantal verkeersslachtoffers neemt af, zowel algemeen als bij fietsers en voetgangers.¹⁷

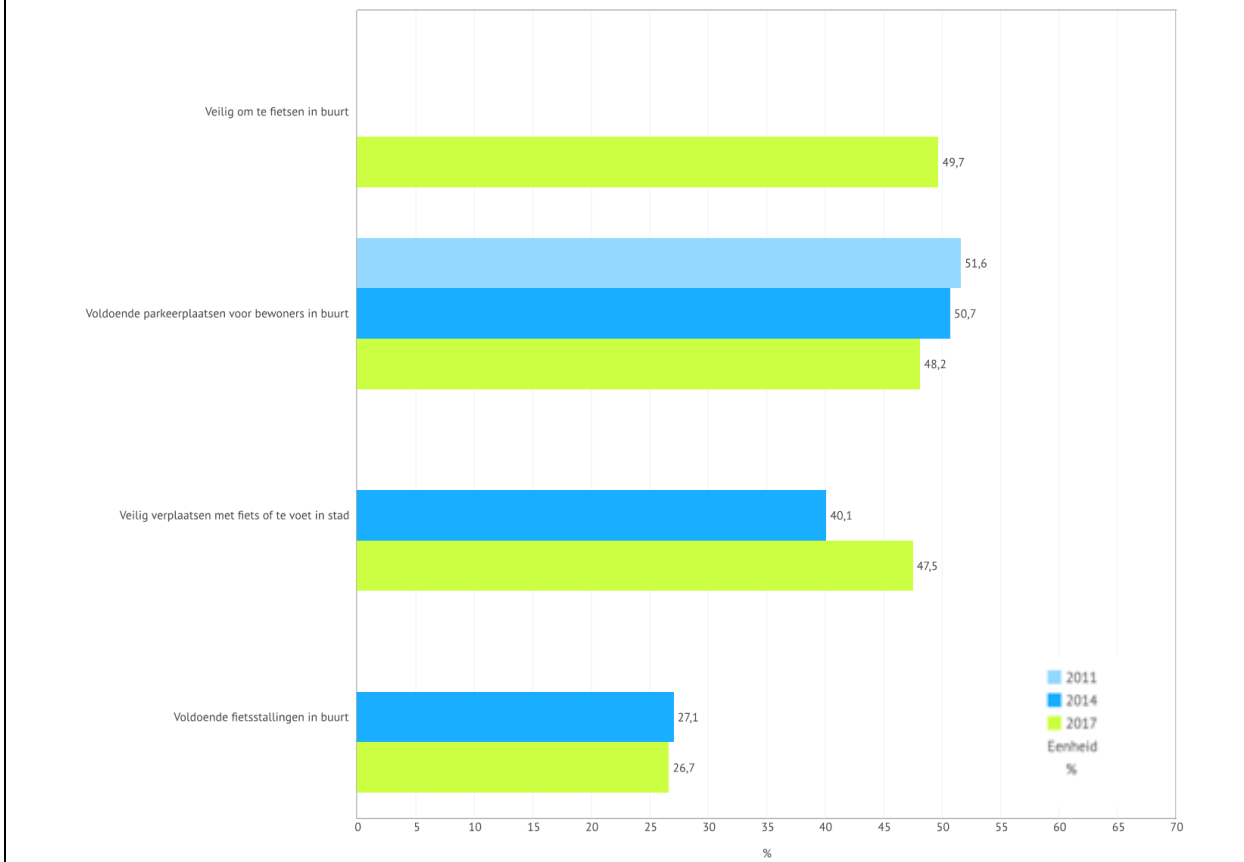
Het aandeel inwoners dat aangeeft lastig gevallen te worden op straat is laag (3%).¹⁸

Figuur 52: Buurthinder (evolutie)

Figuur 53: Buurthinder (wijken)

Figuur 54: Fietsvriendelijkheid en voldoende parkeerplaatsen (evolutie)

4.4. Armoede

4.4.1. Inkomens en betaalmoeilijkheden

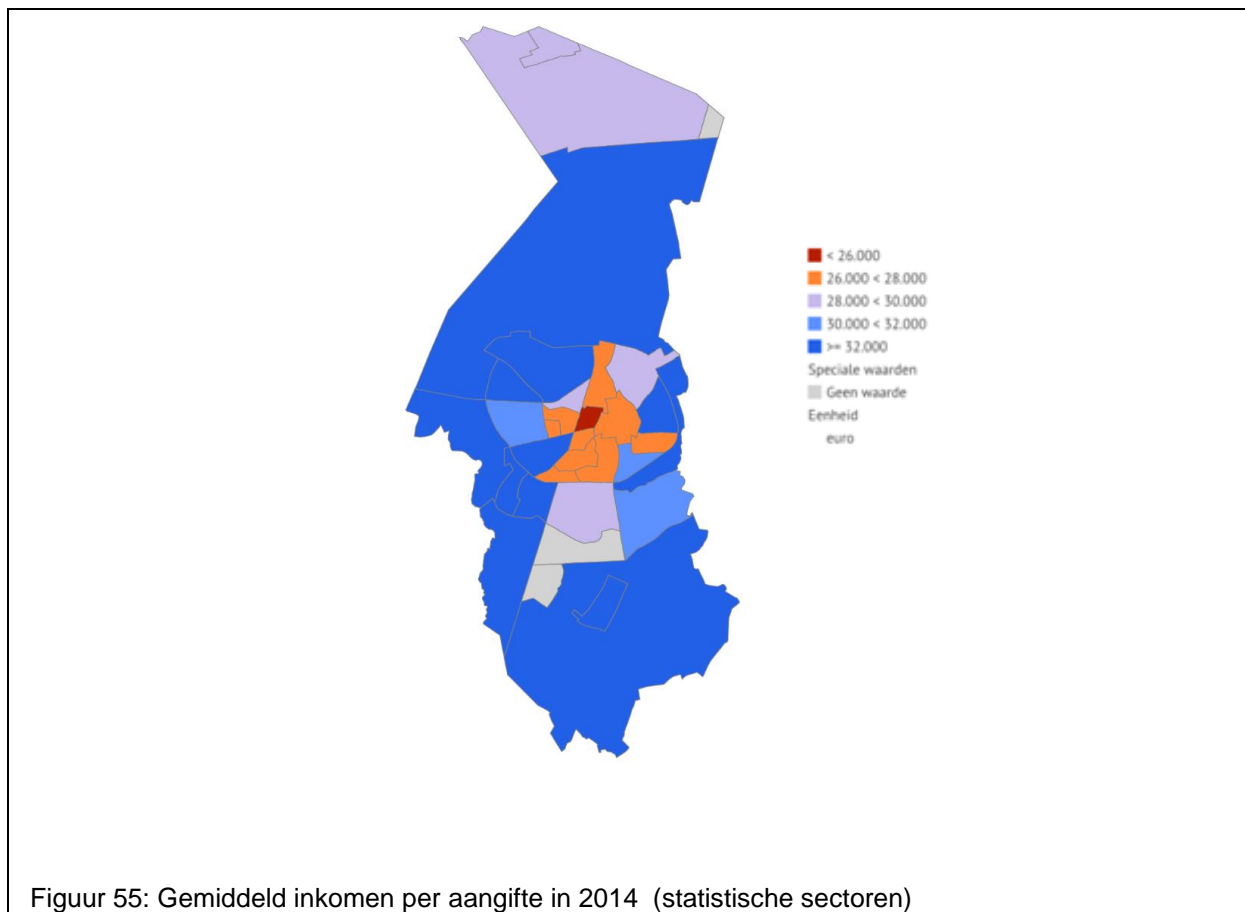
De gemiddelde welvaartindex voor Turnhout neemt af en is, samen met Antwerpen en Gent, bij de laagste van de centrumsteden. Ook de gezinsinkomens liggen lager dan het gemiddeld inkomen voor de 13 centrumsteden. Ruimtelijk is er ook een ongelijke verdeling in de stad, waarbij de laagste inkomens voornamelijk gesitueerd zijn in het centrum (figuur 55).¹⁹

Daarnaast is er een toename van het aandeel personen met een verhoogde tegemoetkoming in de zorgverzekering (figuur 56). Dit aandeel ligt lager dan het gemiddeld aandeel in de centrumsteden.²⁰

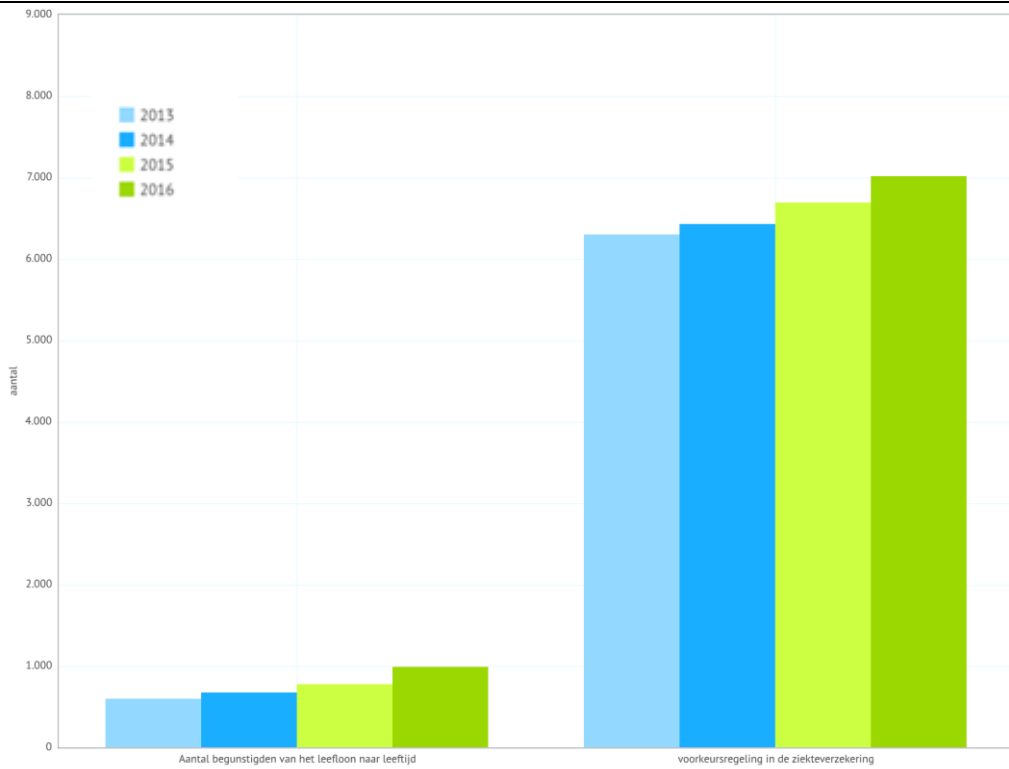
Het aantal personen dat recht heeft op een leefloon is de afgelopen 10 jaar bijna verdubbeld (figuur 56), met een stijging van zowel het aandeel mannen, jongeren en personen van niet-EU-herkomst.²¹

Tevens is er een toename in zowel het aantal als het aandeel personen met een achterstallig krediet ten opzichte van het totale aantal kredietnemers (figuur 57). Dit aandeel is gemiddeld ten opzichte van de centrumsteden.²²

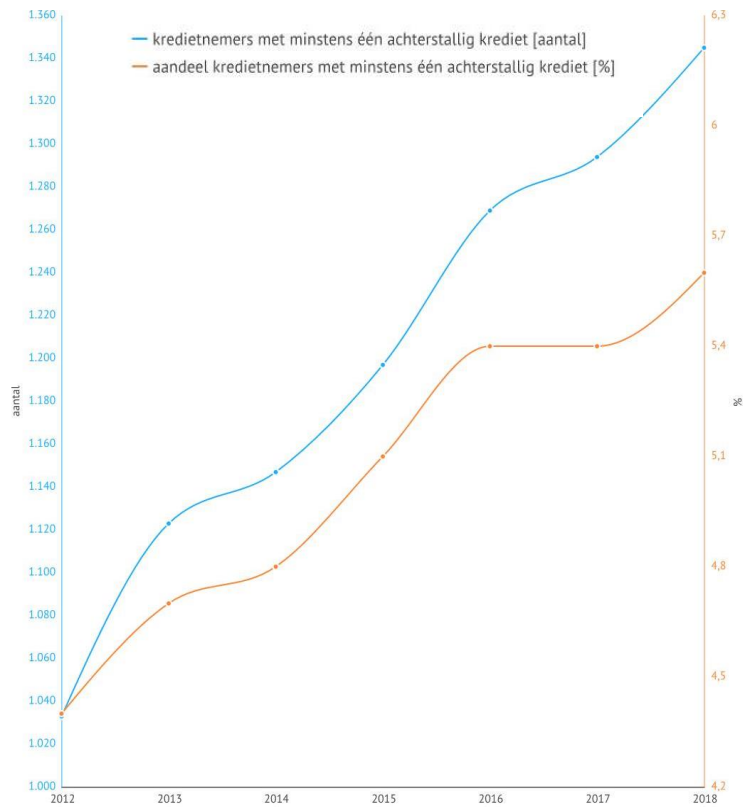
Deze objectieve armoedecijfers worden niet bevestigd door de subjectieve cijfers in de stadsmonitor. Daar geven minder gezinnen aan betaalmoeilijkheden (figuur 58-59) te ondervinden ten opzichte van 2014 (een daling van 2%).²³

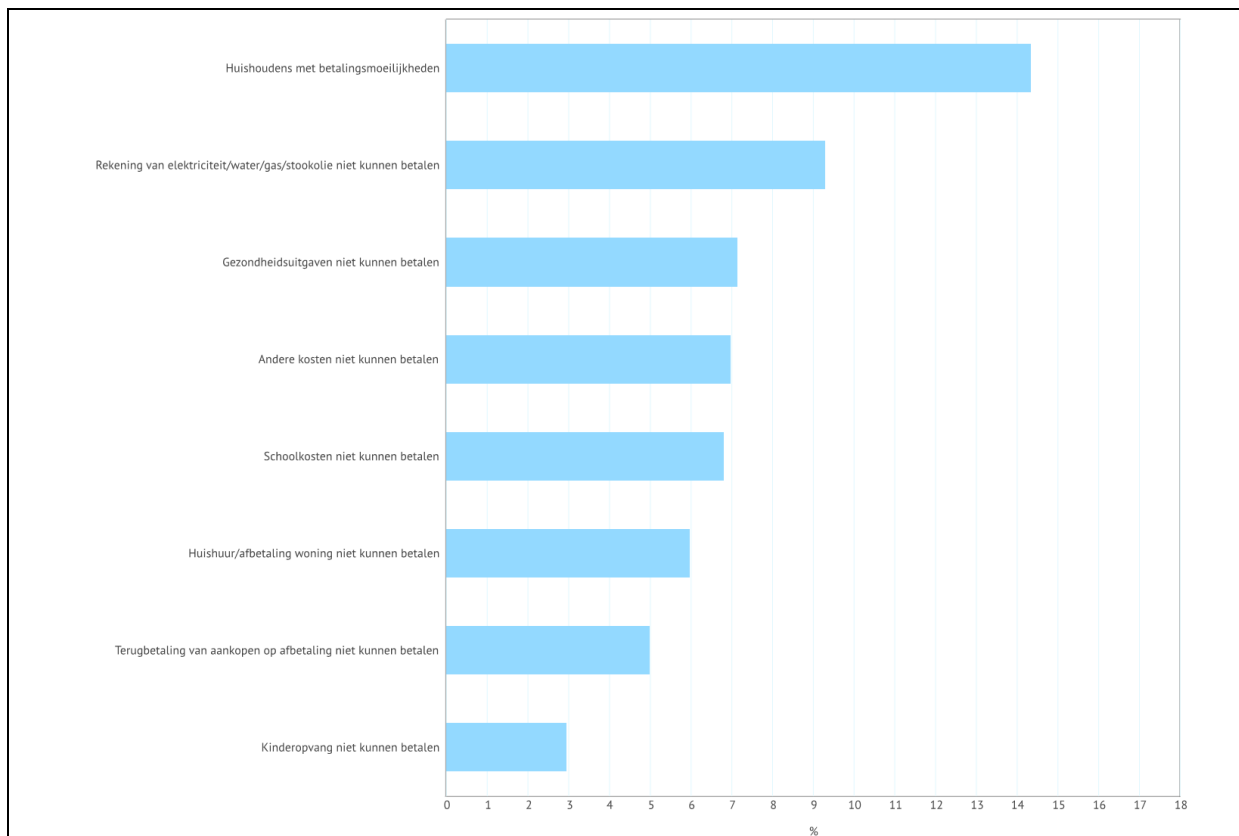
Figuur 55: Gemiddeld inkomen per aangifte in 2014 (statistische sectoren)

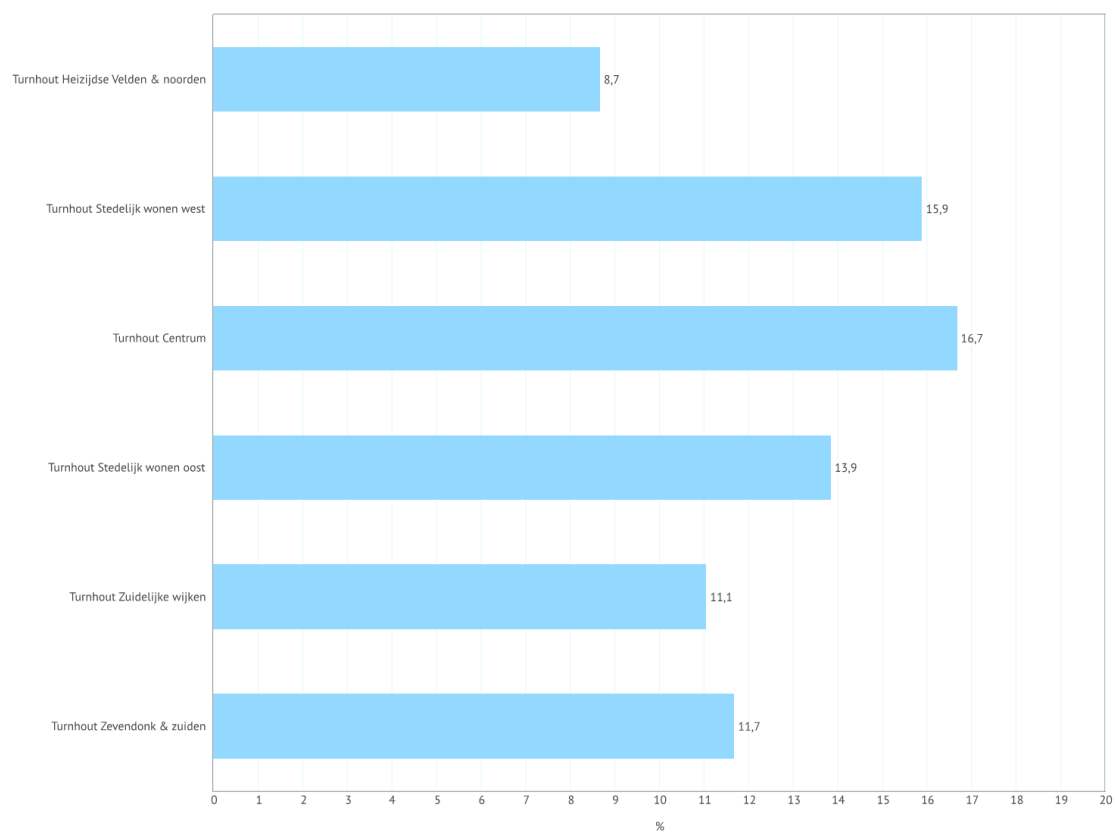
Figuur 56: Aantal begunstigen voor financiële steun (evolutie)

Figuur 57: Aantal en aandeel kredietnemers met minstens één achterstalling krediet (evolutie)

Figuur 58: Aandeel inwoners met betalingsmoeilijkheden

Figuur 59: Aandeel inwoners met betalingsmoeilijkheden (wijken)

4.4.2. Wonen en leven in armoede

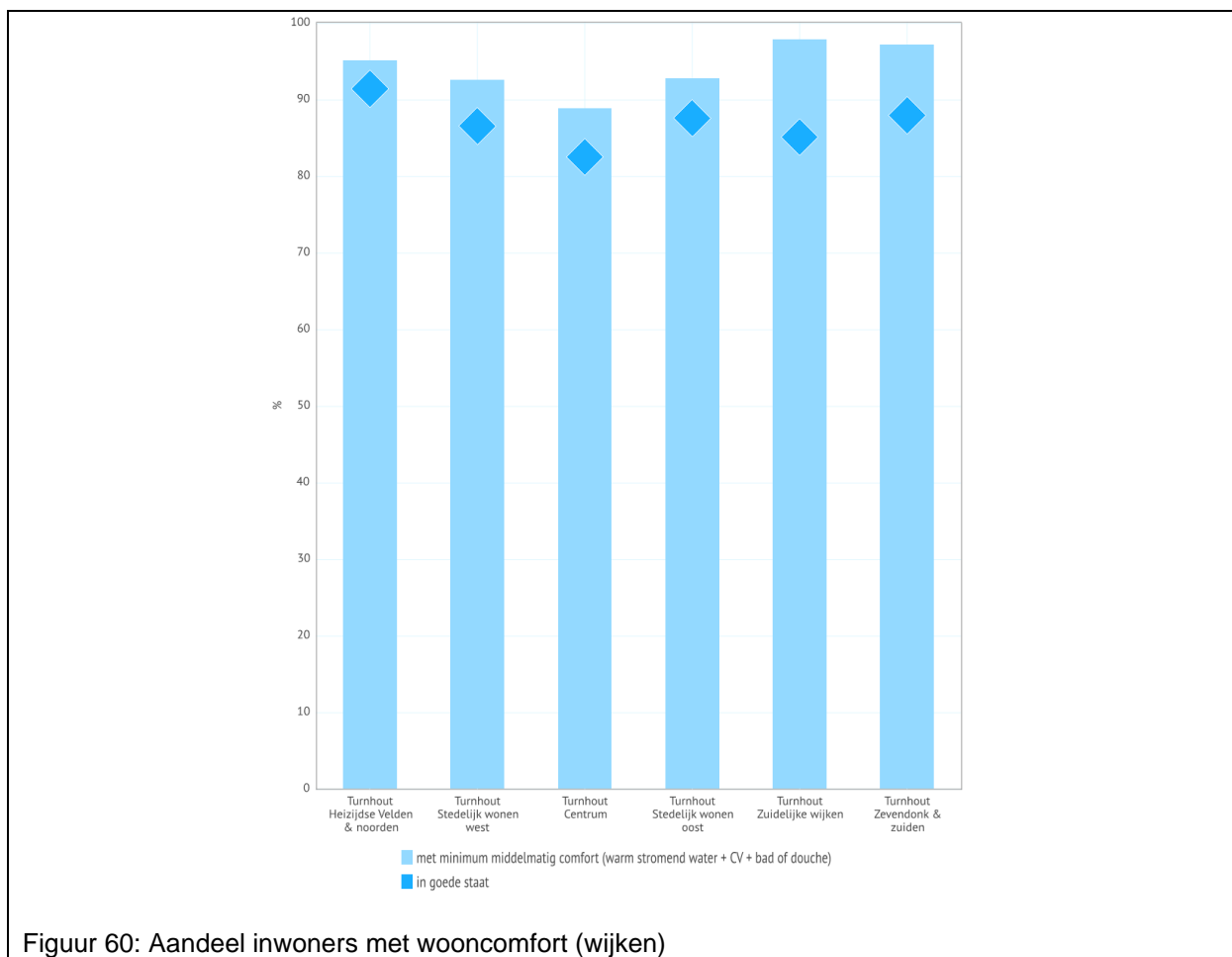
De binnenstad onderscheidt zich met meer huurwoningen, kleinere woongelegenheden (studio's & kamers), oudere woningen met minder comfort en minder kwaliteit dan de rand (figuur 60). Voor de hele stad situeert Turnhout zich gemiddeld ten opzichte van de centrumsteden met betrekking tot wooncomfort en kwaliteit.²⁴

1 op 5 gezinnen betaalt meer dan 30% van hun inkomen aan huisvesting, waarbij het aandeel huurders hoger is dan gemiddeld in de centrumsteden.²⁵

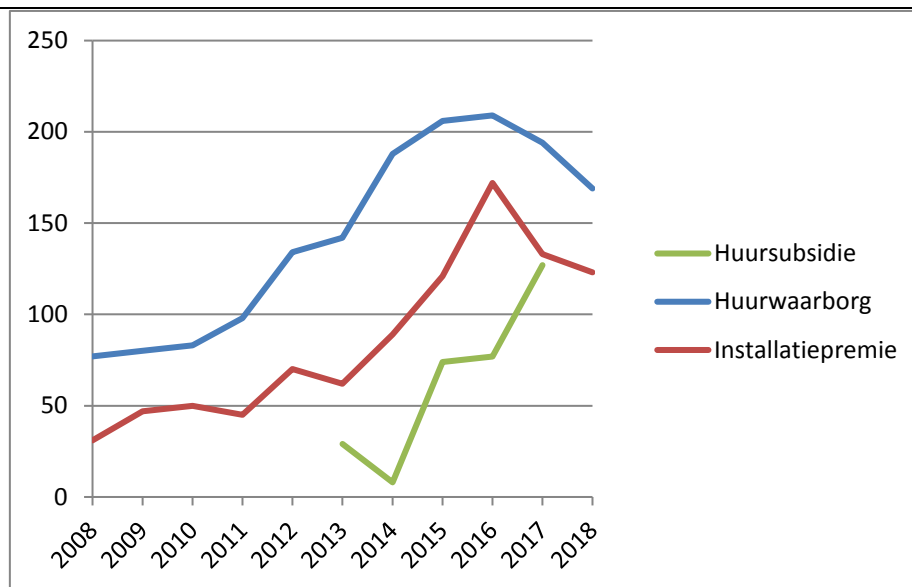
In 2017 zijn er 178 aanvragen ingediend voor een huursubsidie, waarvan zo'n 70% goedgekeurd werd. Meest voorkomende reden van aanvraag is dakloosheid (60%) en verhuis naar een woning van het sociaal verhuurkantoor (25%). De afgelopen jaren is het aantal aanvragen en goedkeuringen gestegen. Dit geldt ook voor het aantal toegekende huurwaarborgen (toegekend door het OCMW bij personen wiens inkomen ontoereikend is) en installatiepremies (eenmalige premie voor huisvesting van dak- of thuisloze) (figuur 61).²⁶

Het aantal gezinnen met een budgetmeter blijft stabiel, maar er is wel een toename in het aantal afsluitingen. Tevens geeft 6% van de Turnhoutenaars aan thuis geen internetaansluiting te hebben.²⁷

85% van de personen in het bezit van een UIT-pas zijn mensen in armoede. Maandelijks zijn er gemiddeld een 490 deelnemers aan een 900-tal activiteiten. Een 550-tal personen hebben het afgelopen jaar beroep gedaan op een financiële tussenkomst voor een lidmaatschap van en/of een activiteit van een sport-, jeugd of socioculturele vereniging. De meerderheid situeert zich overheersend bij sport en is slechts in beperkte mate bij jeugd- en socioculturele verenigingen aanwezig.²⁸

Figuur 60: Aandeel inwoners met wooncomfort (wijken)

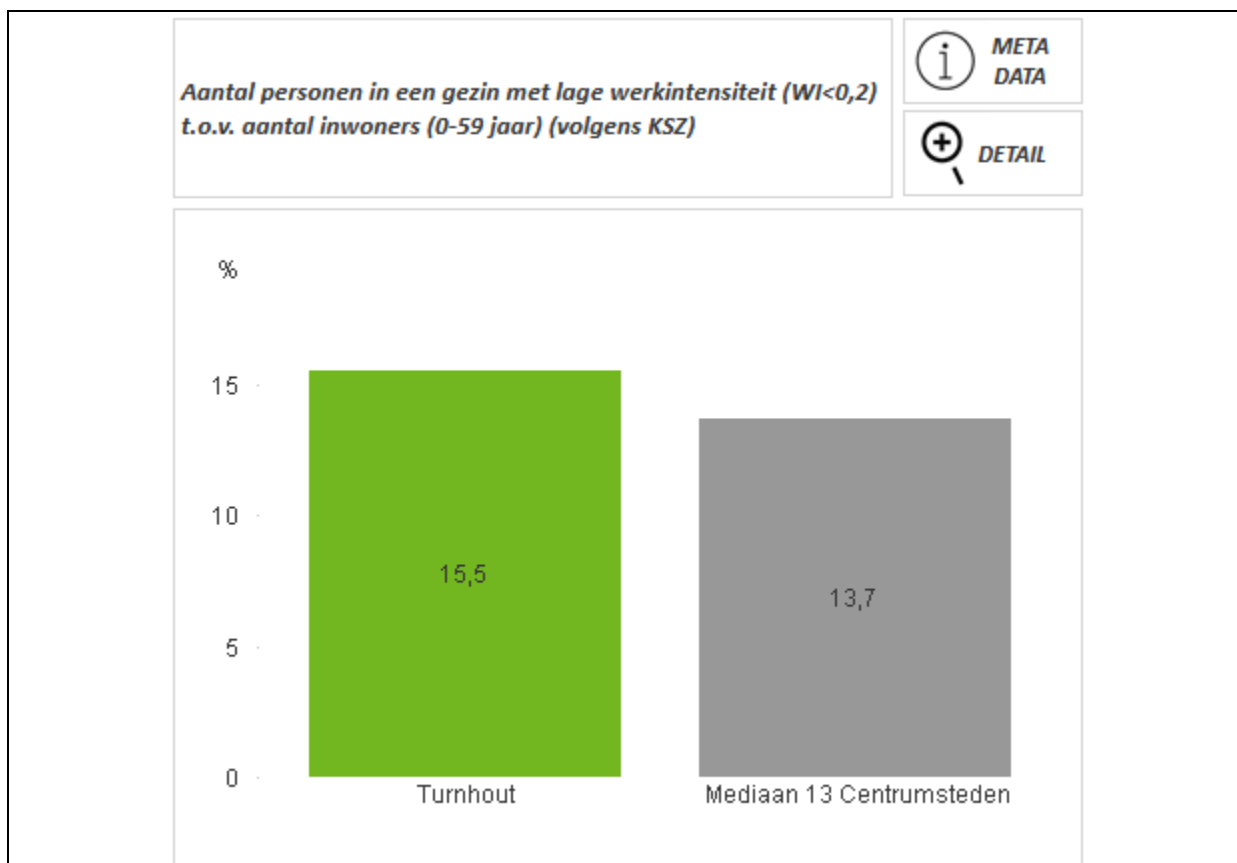

Figuur 61: Evolutie van het aantal huurwaarborgen, huursubsidies en installatiepremies

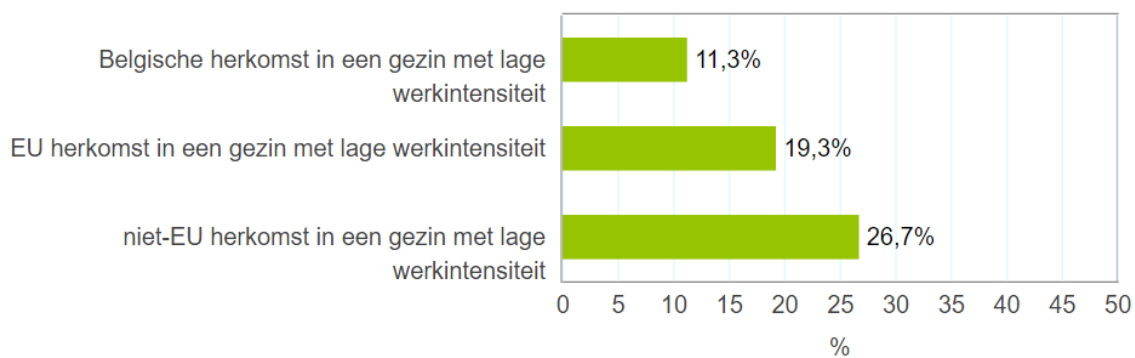
4.4.3. Werk en activering

Er is een toename in de tewerkstellingsgraad, maar die resulteert niet in een afname van werkloosheid in sommige kwetsbare groepen, zoals langdurig werkzoekenden of de groep van niet EU-herkomst.²⁹

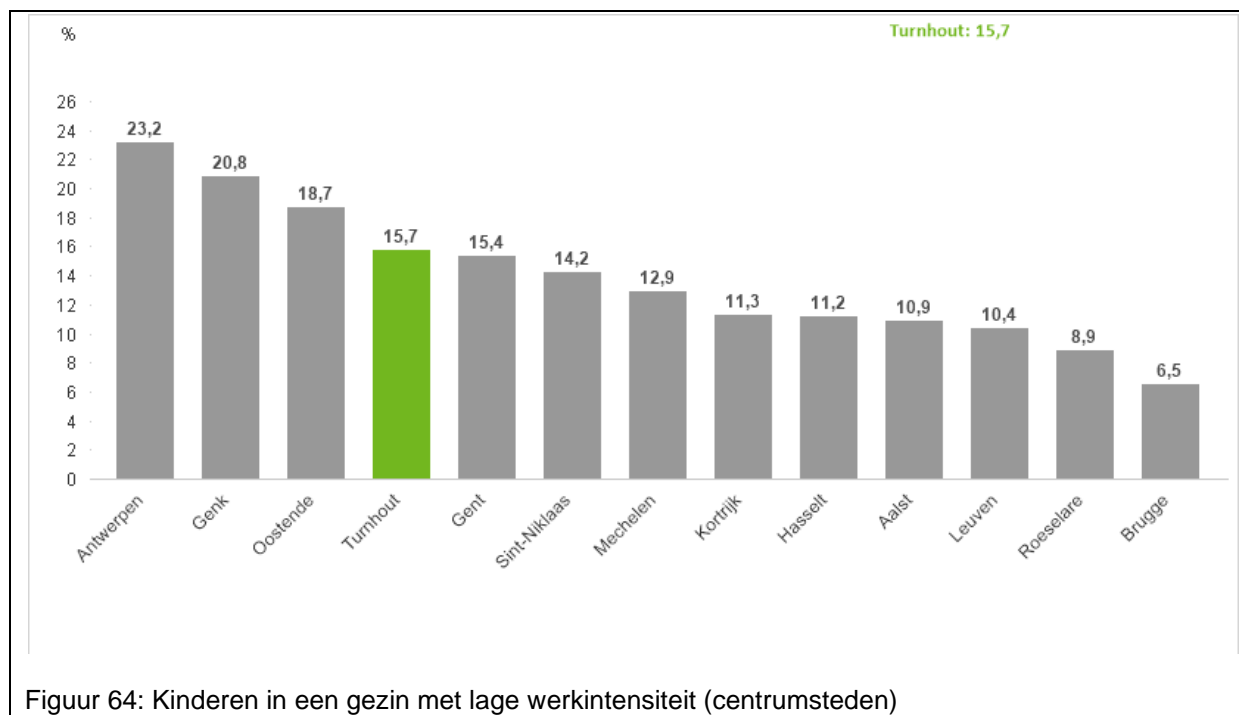
Tevens is het aantal personen in een gezin met lage werkintensiteit hoger dan de mediaan van de centrumsteden (figuur 62). De lage werkintensiteit komt meer voor in gezinnen van niet-EU-herkomst (figuur 63). Ook het aandeel kinderen uit gezinnen met lage werkintensiteit is hoog voor Turnhout in vergelijking met de andere centrumsteden (figuur 64).³⁰

Figuur 62: Personen in een gezin met lage werkintensiteit (centrumsteden)

Figuur 63: Personen in een gezin met lage werkintensiteit naar herkomst

Figuur 64: Kinderen in een gezin met lage werkintensiteit (centrumsteden)

4.4.4. Kinderarmoede

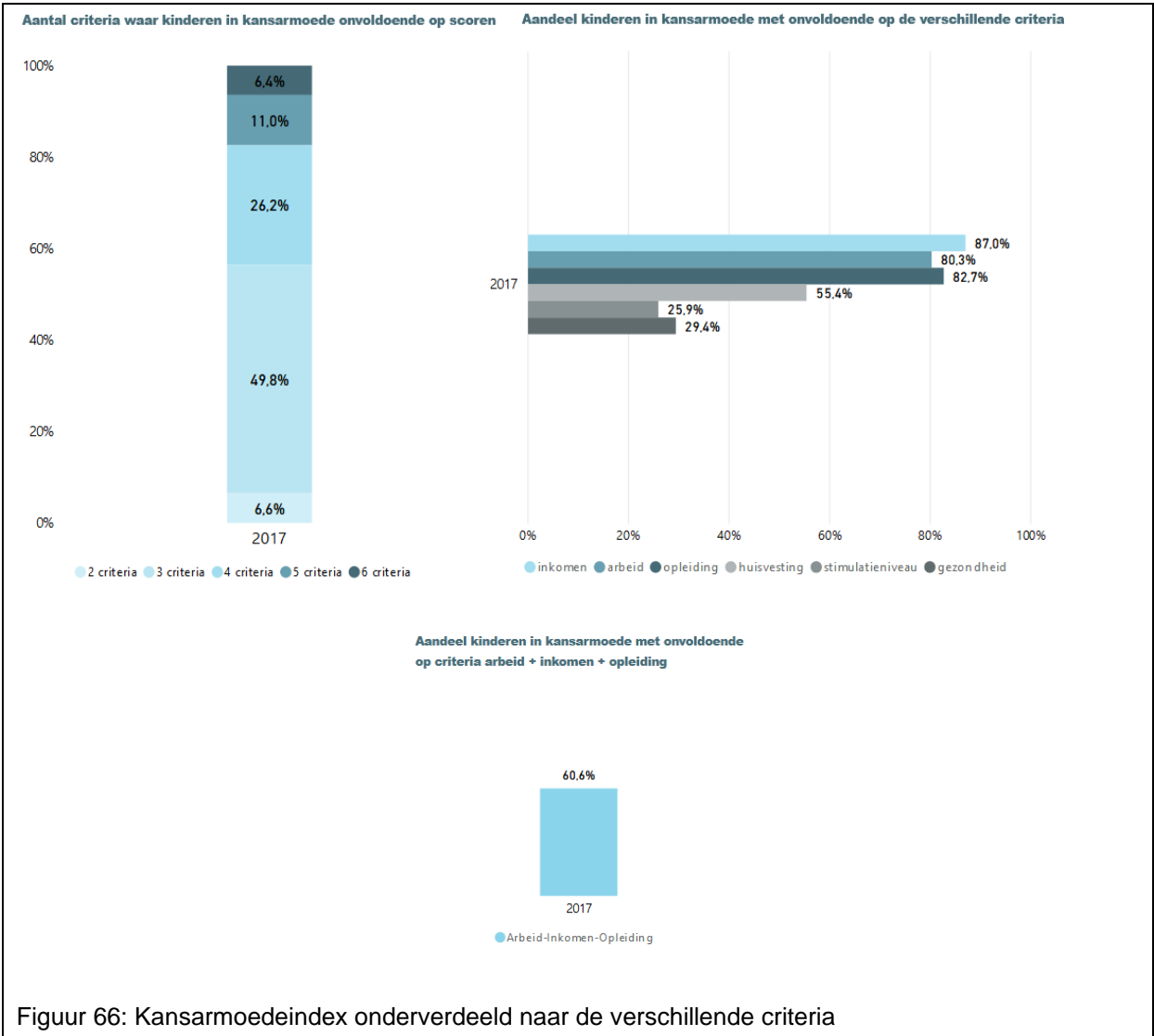
De kansarmoedeindex is toegenomen en zeer hoog voor Turnhout. Slechts 6 steden en gemeenten (waaronder Oostende, Antwerpen en Genk) hebben nog een hogere score (figuur 65). Inkomen, opleiding en arbeid zijn de criteria waarop de meeste kinderen onvoldoende scores (figuur 66).³¹

Naar herkomst is er een toename van de diversiteit in het basisonderwijs en van aantal leerlingen waar de thuistaal niet Nederlands is (30% bij kleuters en 22% in het lager onderwijs).³²

Voor de activering naar werk en opleiding voor ouders is kinderopvang een opstap. Het aantal plaatsen, zeker in de flexibele opvang (ploegenarbeid, weekendwerk, zomervakantie), is beperkt.³³

Kansarmoedeindex		2017	2016	2015	2014	2013
1	Boom	39 %	39 %	37 %	33 %	31 %
2	Blankenberge	35 %	31 %	28 %	24 %	21 %
3	Oostende	34 %	30 %	26 %	25 %	27 %
4	Antwerpen	30 %	28 %	27 %	26 %	26 %
5	Genk	30 %	30 %	27 %	24 %	22 %
6	Maasmechelen	29 %	27 %	27 %	23 %	19 %
7	Turnhout	27 %	23 %	21 %	18 %	20 %
8	Nieuwpoort	26 %	29 %	24 %	17 %	14 %
9	Mesen	24 %	17 %	25 %	20 %	29 %
10	Gent	23 %	22 %	22 %	23 %	23 %

Figuur 65: Kansarmoedeindex (evolutie steden)

Figuur 66: Kansarmoedeindex onderverdeeld naar de verschillende criteria

5. Beleven

5.1. Sport, jeugd en recreatie

In vergelijking met andere centrumsteden heeft Turnhout meer sportinfrastructuur (165 in totaal) per 1000 inwoners. De aanwezigheid van clubs in de stad (122 in totaal) is lager in aantal dan de beschikbare infrastructuur. Het relatief hoge aanbod sportinfrastructuur (per inwoner) resulteert niet in een hoge tevredenheid over de sportinfrastructuur. Deze is eerder beperkt in vergelijking met de andere centrumsteden. De helft van de inwoners beoefent wekelijks minstens 20 minuten sport, maar 3 op 10 van de inwoners beweegt uitzonderlijk of nooit. In 2017 vonden een 70-tal geregistreerde sportactiviteiten in Turnhout plaats. Hoewel Turnhout geen topsportclub op nationaal niveau kent, bezochten toch ruim 4 op de 10 inwoners een sportmanifestatie.¹

De Turnhoutse jeugd heeft keuze uit een aanbod van 2 speelpleinwerkingen, 1 jeugdhuis, 54 speelpleintjes, 19 jeugdbewegingen en 8 andere jeugdinitiatieven. Er is een goede ruimtelijke spreiding van open en overdekte jeugd- en speelruimte over de stad (figuur 67).²

Turnhout is bij de koplopers van de centrumsteden voor het aandeel inwoners dat in de nabijheid van een groenvoorziening woont (figuur 68) en 90% van de inwoners heeft in 2017 een park bezocht, vooral in de eigen stad.³

Gemiddeld 220 000 fietsers passeren jaarlijks voorbij fietsknooppunt 1 thv de fietsbrug. 34 % van de fietsers zijn recreatief, 66% sportief. Het grootste aandeel (80%) zijn recreatieve fietstochten en fietsdaguitstappen (13%). Slechts 7% kiezen voor een fietsvakantie.⁴

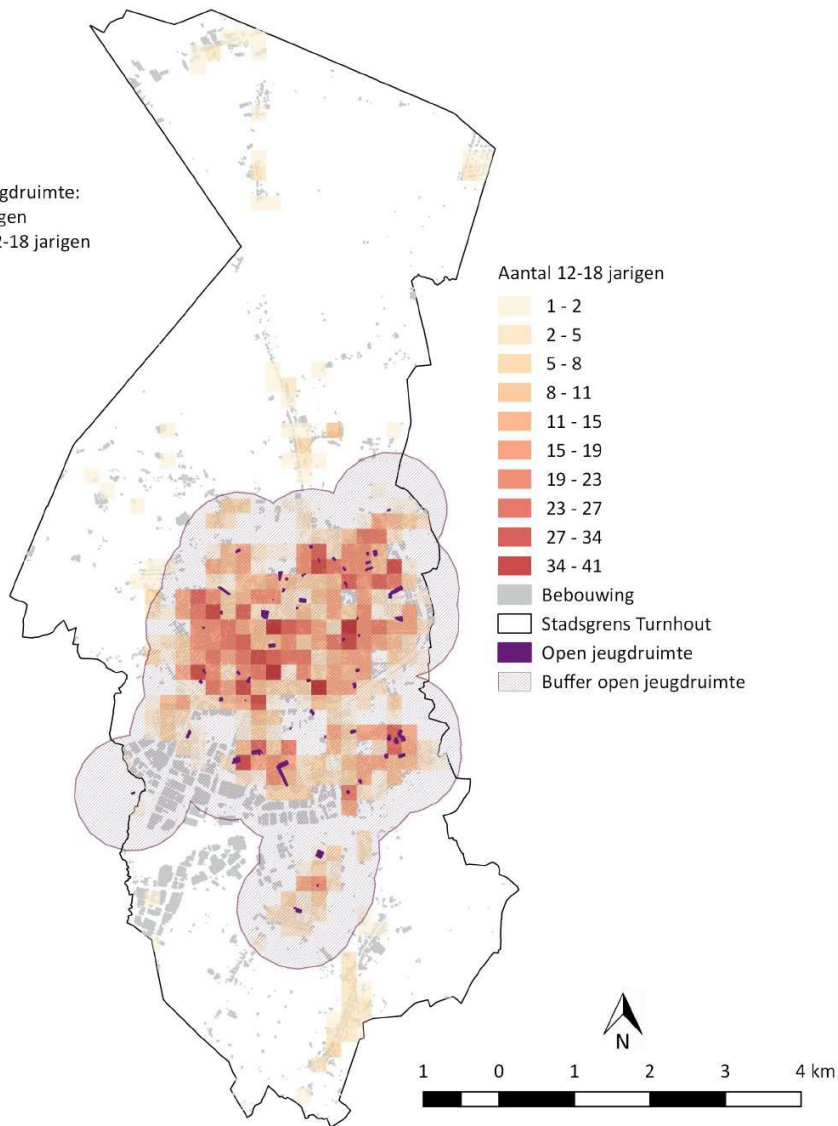
Meer dan de helft van de Turnhoutse inwoners laat zich positief uit over de sport-, recreatie- en speelvoorzieningen. Minder dan de helft van de inwoners is tevreden over het aanbod activiteiten voor jong en oud en geschikte plekken voor de jeugd. De tevredenheid over recreatievoorzieningen neemt af, met een lage tevredenheid in het zuiden van Turnhout (figuur 69).⁵

Open jeugdruimte in de wijk

Turnhout 2017 - 12-18 jarigen

Definitie: Aandeel (%) van de 12-18 jarigen dat woont binnen 1.000m loopafstand van open jeugdruimte.

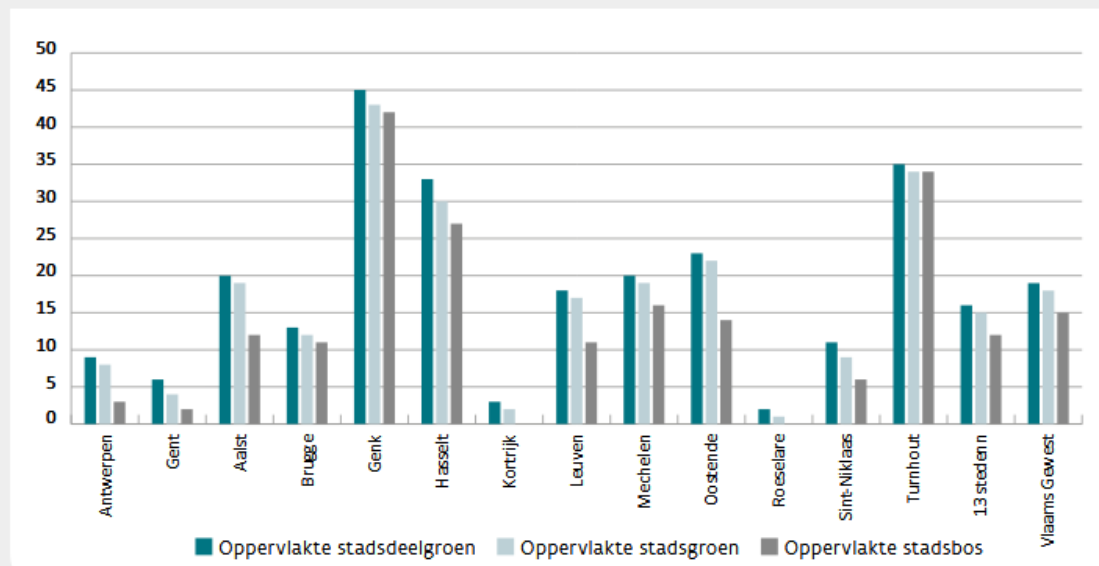
Bereik open jeugdruimte:
2 936 12-18 jarigen
95,7% van de 12-18 jarigen

Bron: Stad Turnhout en Statistiek Vlaanderen

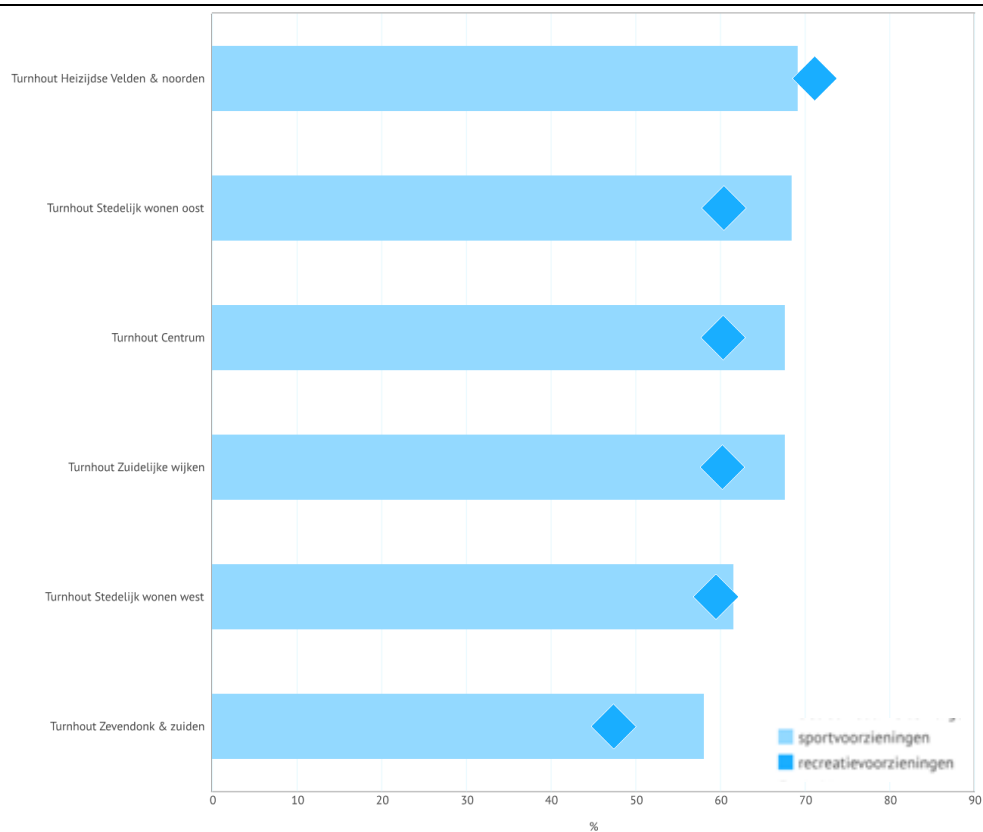
Figuur 67: Bereikbaarheid voor 12-18-jarigen van open jeugdruimte

Groen in de stad: aandeel groenvoorziening in de oppervlakte van de stad, in 2013, in %.

Bron: VITO.

Figuur 68: Aandeel groenvoorziening van de oppervlakte van de stad (centrumsteden)

Figuur 69: Tevredenheid over sport- en recreatievoorzieningen (wijken)

5.2. Bibliotheek, cultuurcentrum en musea

De bibliotheek blijft een gevestigde plek in de stad innemen en trekt, meer dan voorheen, jeugdige bezoekers aan.

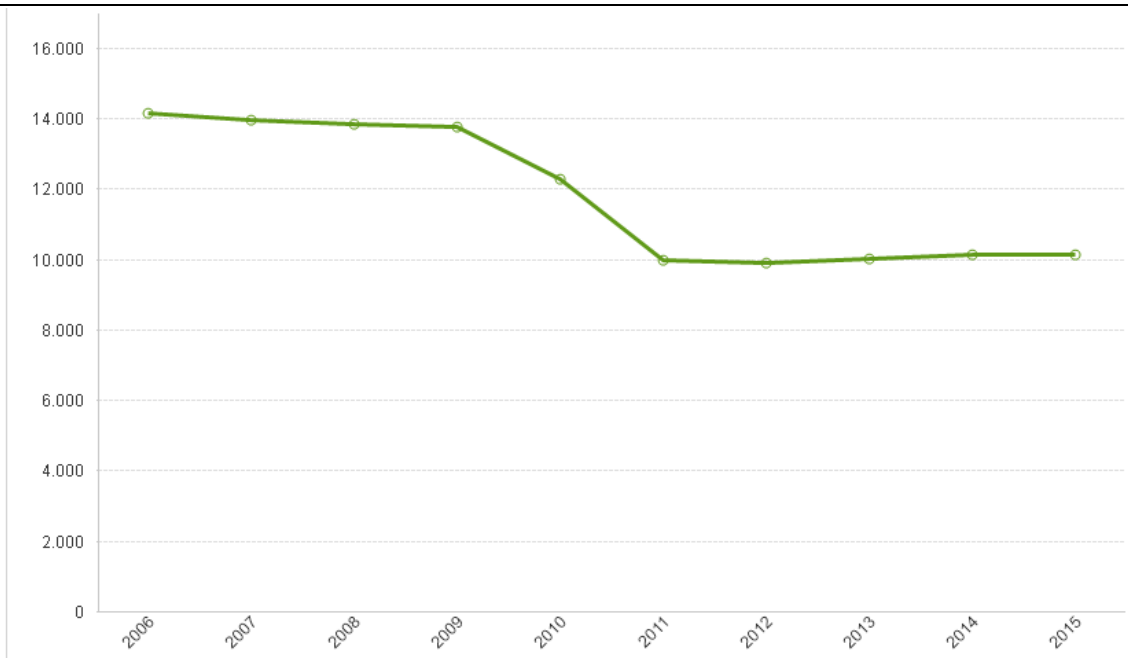
Eind 2018 telde de Turnhoutse Bib ruim 9.178 actieve leden, waarvan 77% volwassenen en 23% kinderen en jongeren. De (noodgedwongen) verhuis van De Warande naar de huidige tijdelijke locatie deed het ledenaantal tussen 2009 en 2011 dalen met ongeveer 30%. Sindsdien heeft het zich min of meer gestabiliseerd, al blijft het aantal, net zoals in de meeste andere Vlaamse bibliotheken, jaarlijks lichtjes dalen (figuur 70). Die lichte terugloop zit in Turnhout hoofdzakelijk bij de mensen die van buiten de stad komen, hoewel hun aandeel in het totaal nog steeds 25% bedraagt (27,5% bij de volwassenen en 15% bij de jeugdige leden).

Heuglijk om vast te stellen: het aantal jongeren dat lid van de Bib wordt, stijgt ieder jaar. Het aantal materialen dat in de Bib wordt uitgeleend (incl. verlengingen), blijft constant en dit is vooral te danken aan de populariteit van de gedrukte werken. De audiovisuele materialen staan onder druk van het digitale aanbod en lopen jaarlijks gestaag terug. Parallel aan het aantal leden, nemen de uitleningen bij de jeugdmaterialen ieder jaar toe.

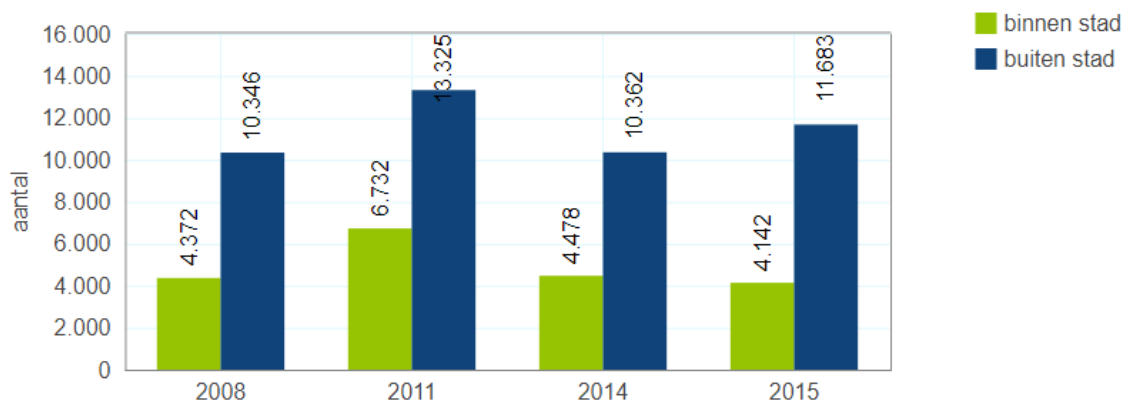
In de loop van 2018 werden tevredenheids- en gebruikersonderzoeken bij de leden van de Bib en bij de burgers en jongeren van Turnhout gehouden. Daaruit kwam een hoge tevredenheid met de huidige werking naar voor, maar ook een vraag om als bibliotheek (nog meer) in te zetten op kansen tot ontmoeting en participatie. De voorbije jaren heeft de Bib een programma aan activiteiten en evenementen opgezet dat op een stijgende waardering en groeiend aantal bezoekers kan rekenen.⁶

Het aanbod aan activiteiten van/in cultuurcentrum De Warande is, gerelateerd aan het aantal inwoners, veruit het hoogste van alle cultuurcentra in de Vlaamse centrumsteden. De Warande kan rekenen op ruim 15.000 actieve klanten, het hoogste aantal van alle Vlaamse centrumsteden na Oostende. 74% van die actieve klanten is van buiten Turnhout afkomstig (figuur 71). Met een bereik van (slechts) één inwoner op de tien als actief lid staat de Warande toch in de top drie van de Vlaamse centrumsteden. Tevens is de tevredenheid van de inwoners over de culturele voorzieningen in de stads hoog.⁷

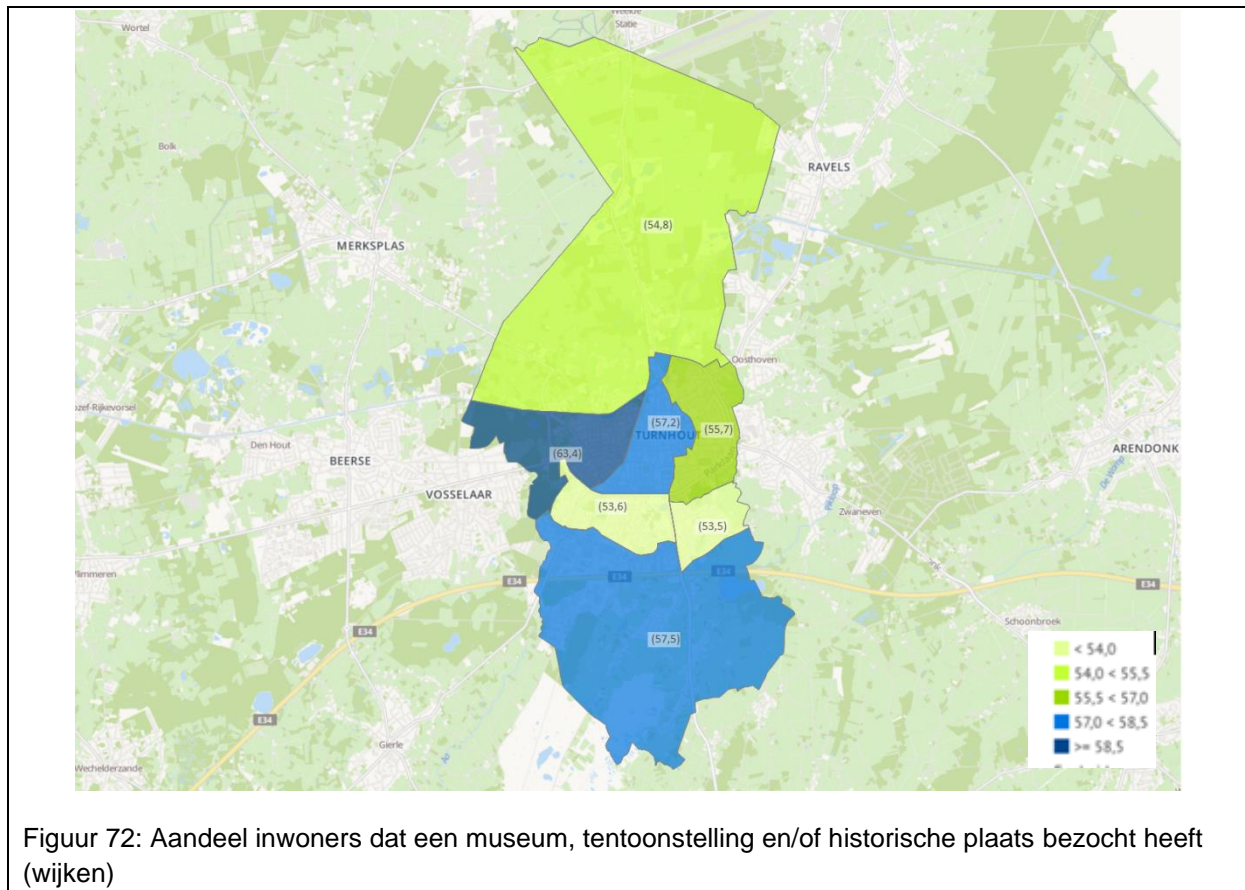
De afgelopen vijf jaren (2014-2018) bezochten gemiddeld 24.500 bezoekers jaarlijks de drie Turnhoutse musea (Speelkaart, Taxandria en Begijnhof). 14% van die bezoekers komt uit het buitenland, waarvan de meerderheid uit Nederland. Een groot aandeel (60%) van de inwoners van Turnhout heeft in 2017 een museum bezocht (figuur 72).⁸

Figuur 70: Aantal geregistreerde ontleners bij de bibliotheek (evolutie)

Figuur 71: Aantal actieve klanten van het cultuurcentrum, zowel van binnen als van buiten de stad (evolutie)

5.3. Toerisme, horeca en winkelen

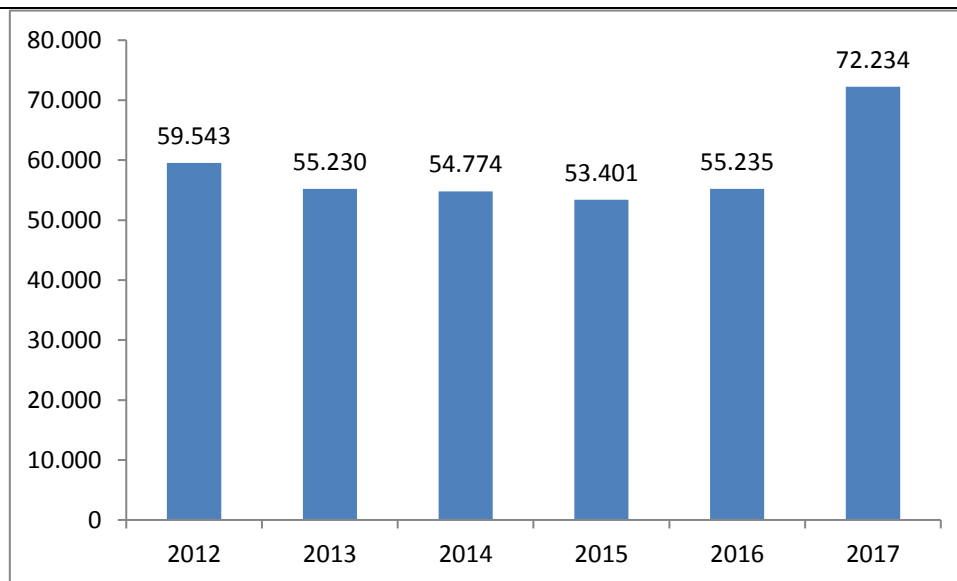
Eind 2018 telde Turnhout 16 erkende/vergunde logiesuitbatingen, waaronder 1 camping, 4 hotels, 7 B&B, 2 vakantiewoningen, 1 vakantiecentrum en 1 jeugdverblijfcentrum. Daarnaast zijn er ook nog 76 aangemelde logiesuitbaters actief, waaronder 5 B&B's, 1 vakantiewoning en 70 appartementen.⁹ Verblijfstoerisme wint in Turnhout sterk aan belang. Terwijl de Belgische, Vlaamse en provinciale overnachtingscijfers (aantal overnachtingen en aantal aankomsten) met 3 à 5% stijgen, klimt Turnhout sinds 2015 met ruim 35% (2015-2016-2017). Ondanks de terreurdip in 2016, groeide het aantal ook dat jaar nog (licht) aan. In 2017 kwamen dagelijks tussen de 80 en 100 mensen aan in een hotel, camping of B&B en overnachten er elke nacht ongeveer 200 mensen (figuur 73). Was in 2015 nog ongeveer de helft niet-Belg, dan liep het aandeel niet-Belgen in 2017 terug tot 40% van de overnachtingen.¹⁰ Turnhout telt gemiddeld 1100 jobs in de toeristische sector. Tussen 2012 en 2016 stellen we wel een lichte daling vast.¹¹ Bezoekers blijven gemiddeld 2,3 nachten in Turnhout. In 2015 kwam 62% van de bezoekers in zijn vrije tijd (leisure) naar hier, in 2017 zakte dit naar 50% en verbleven resp. 37 % en 13% voor een congres of seminarie of om andere beroepsdoeleinden in Turnhout.¹²

Sinds het cultuurjaar 2012, waarin het absoluut record van 912 geleide bezoeken werd gevestigd, begeleiden onze Turnhoutse gidsen jaarlijks gemiddeld 800 groepsbezoeken. Het grootste aandeel van deze groepen (tussen 60 en 70%) is afkomstig uit de provincie Antwerpen en 10% zijn Nederlanders. Ruim 90% van de geleide bezoeken wordt dan ook gegidst in het Nederlands, gevolgd door Engels, Frans en Duits.¹³

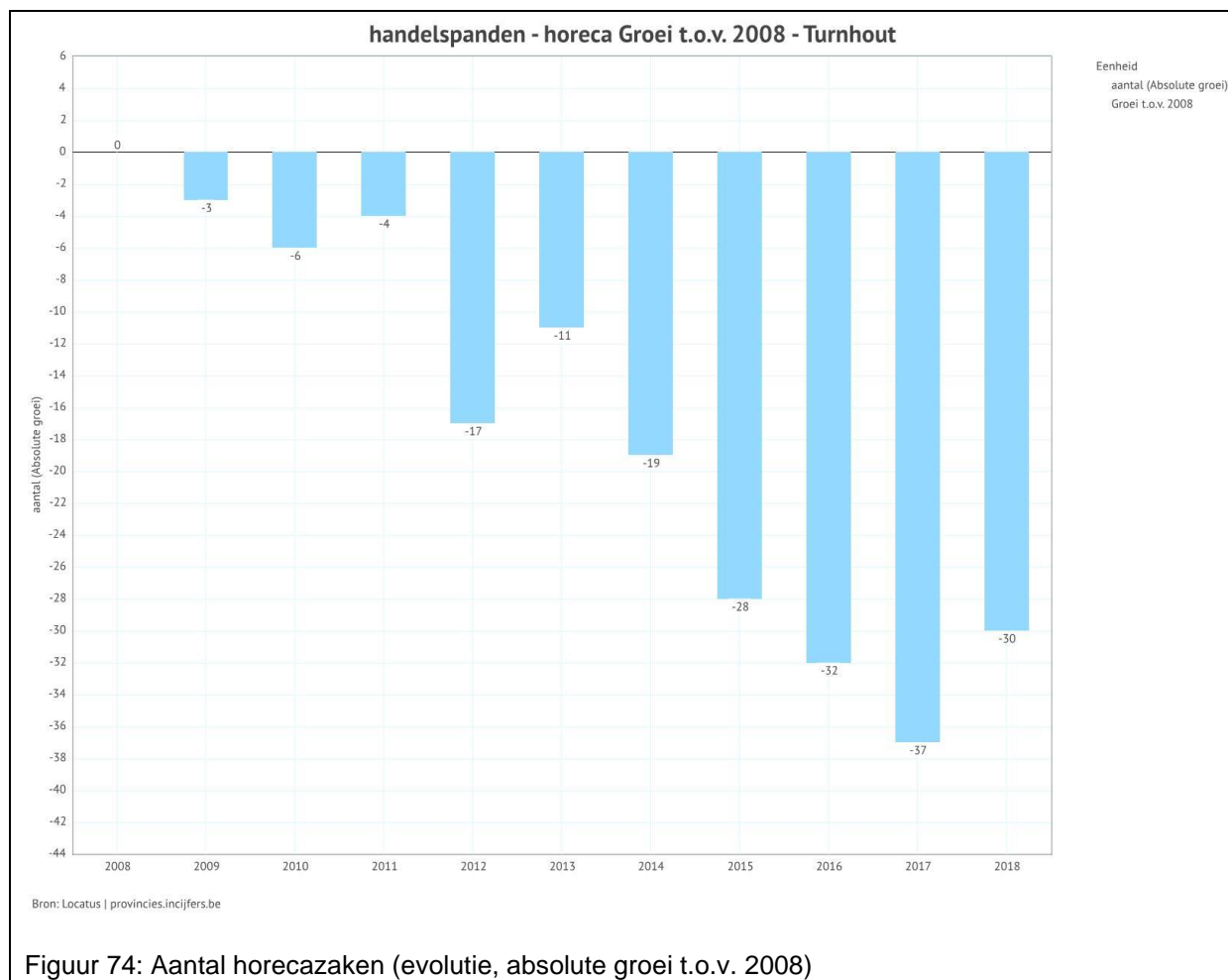
Wat het aantal evenementen op publiek domein betreft, valt vooral de stijging van evenementen in het Stadspark op. Een groot deel (60%) van de inwoners van Turnhout bezoekt de bioscoop, een evenement, festival of museum.¹⁴

Het aantal horecapanden is de afgelopen 10 jaar met 30 panden afgenomen (figuur 74) en ligt - per 1000 inwoners - lager in vergelijking met de centrumsteden. Bijna 90% of meer van de inwoners heeft in 2017 een restaurant bezocht, vooral in de eigen stad. De Turnhoutse inwoners zijn het meest tevreden over eetgelegenheden en winkels en meer dan de helft laat zich positief uit over de lokale uitgaansgelegenheden.¹⁵

Het aantal winkelpanden daalt licht, maar de vloeroppervlakte neemt toe. Dus minder winkels, maar groter in oppervlakte. 80% van de inwoners is tevreden over de winkelvoorzieningen in de stad. Vooral kleinere winkels staan leeg. In het kernwinkelgebied neemt het leegstandsandaal de afgelopen jaren opnieuw af.¹⁶

Figuur 73: Aantal overnachtingen (evolutie)

6. De organisatie

Naast het externe luik dat in de vorige hoofdstukken werd beschreven bevat een omgevingsanalyse ook een intern luik. De interne analyse wordt gebruikt om de interne omgeving van een organisatie te analyseren. Het gaat hierbij om het achterhalen van sterke en zwakke factoren waar de organisatie een directe invloed op heeft. Dit in tegenstelling tot de externe analyse, waar de organisatie geen directe invloed op heeft.

Stad en het OCMW maakten in 2018 een evaluatie van de dienstverlening en de interne werking, om deze als basis te gebruiken voor de opmaak van de interne omgevingsanalyse, ter voorbereiding van inspiratienota en de beleidsplannen voor de volgende legislatuur. Audio, de interne auditdienst, droeg hiertoe bij met deze interne omgevingsanalyse en begeleidde Turnhout bij een gecoördineerde zelfevaluatie. Hieronder de belangrijkste aandachtspunten uit dit onderzoek.

6.1. Sterke punten

De organisatie werkt steeds meer aan de hand van de meerjarenplanning en vooraf bepaalde doelstellingen. Er is een traditie van goede afstemming tussen het beleid, het management en de werkvloer. Ook zijn de eerste stappen gezet rond projectwerking dwars doorheen de organisatie.

We zien ook een goede samenwerking binnen teams en binnen de vele partnerschappen die er zijn. De werkingen van het lokaal bestuur zijn sterk ingebed in lokale en regionale netwerken. De organisatie beschikt bovendien over gemotiveerde medewerkers. Een klantgerichte houding zit ingebakken in het dna van de organisatie.

6.2. Belangrijkste aandachtspunten

6.2.1. Strategisch beleid

We moeten bewuster, volgens een versterkt beslissingsproces de langetermijndoelen en beleidskeuzes vastleggen, uitvoeren, opvolgen en bijsturen. Belangrijk is dat dit vorm krijgt met aangepaste methodieken en geplaatst is binnen een gezond financieel kader. Hierbij moet participatie met de klanten, burger en bedrijven versterkt worden. De uitdaging is om bepaalde keuzes die niet passen in de visie, bewust niet te maken of als 'uitzonderlijk' te bestempelen en te communiceren.

6.2.2. Monitoring en rapportering

Het gebruik van feiten en data om de organisatie en het beleid (bij) te sturen is een kans. We moeten meer inzetten op de ontwikkeling van kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. De uitdaging hierbij is om te sturen op basis van representatieve feiten en metingen, eerder dan op indrukken en incidentele feedback.

6.2.3. Organisatie

De organisatie die we nodig hebben, is wendbaar, in staat om in te spelen op de veranderingen in de omgeving. De stedelijke organisatie functioneert meer en meer in een netwerk. Vanuit gemeenschappelijke belangen en onderlinge afhankelijkheid worden partnerschappen gesloten met andere actoren die het beleid en de strategische keuzes bepalen. De uitdaging hierbij is om bewust om te gaan met de keuzes rond verzelfstandiging en partnerschappen.

Samenwerkingsovereenkomsten en convenanten met de belangrijkste externe partners en verzelfstandigde entiteiten moeten gekaderd zijn binnen een gemeenschappelijke strategie waarin we de succesfactoren goed vastliggen en nadien adequaat opvolgen.

Daarnaast is ook de ontwikkeling van de rol van centrumstad in de regio een belangrijke uitdaging voor de toekomst.

Niet enkel buiten, maar ook binnen de organisatie moeten netwerken versterkt worden. De uitdagingen van de toekomst moeten we aangaan met inbreng van verschillende (interne en externe) invalshoeken en met diverse competenties. Moderne organisatievormen (bv. zelfsturende teams, projectteams, plaats- en tijdonafhankelijk werken, integraal werken...) kunnen dit ondersteunen.

6.2.4. Rollen en bevoegdheden

Goede afspraken over bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen beleid, management en middenkader zijn nodig om tot een sterke samenwerking te komen. De uitdaging hierbij is om een goed evenwicht te bekomen tussen delegeren, verantwoorden en opvolgen. Zo kan ieder zijn rol spelen en de ander versterken.

6.2.5. Mensen

De organisatie moet voldoende aandacht besteden aan de mensen die het beleid waar maken. Enerzijds zorgt een heldere strategie met duidelijke prioriteiten voor een houvast voor onze medewerkers en de leidinggevenden in het bepalen van waar zij wel of niet op inzetten. Anderzijds moeten het werk en de gestelde eisen haalbaar zijn en blijven (op vlak van benodigde competenties, middelen, werkvolume, ...) om zo stress, overbelasting en burn out te voorkomen. De uitdaging is om vanuit een focus op het personeel de betrokkenheid van medewerkers bij de organisatie en hun werkengagement te verhogen.

6.2.6. Intern draagvlak

De interne communicatie moet worden versterkt zodat de gehele organisatie ambassadeur wordt van het stedelijk beleid. Dit vereist een voortdurende aandacht voor de informatiedoorstroming op maat van medewerkers over het geheel van de werking (doelen) en de evolutie in relatie tot die doelen (terugkoppeling). Zo krijgen zij een duidelijk beeld van het geheel. Zij begrijpen ook waarom bepaalde keuzes en veranderingen nodig zijn. Hierbij heeft de leidinggevende een belangrijke rol als vertaler van dit beleid naar zijn medewerkers en omgekeerd van de werkvloer naar het beleid. De uitdaging is om alle neuzen in dezelfde richting te krijgen en iedereen aan boord te houden.

6.2.7. Dienstverlening

We moeten onze frontoffice dienstverlening verder vereenvoudigen, digitaliseren en een hoger serviceniveau garanderen. De uitdaging hierbij is om voldoende toegankelijk te blijven voor kwetsbare groepen. Ook intern (voor financiën, personeel, ICT, facility, ...) willen we doorgroeien naar een professionele dienstverlening die aansluit bij de behoeften van de (interne en externe) klanten. Goede praktijken (zoals outreachend werken bij Sociale Zaken) moeten een organisatiebrede vertaling krijgen.

6.2.8. Digitalisering

Digitale ontwikkelingen hebben meer en meer een impact op de werking van de organisatie. De tijd breekt aan om een toekomstgerichte visie te ontwikkelen op digitale dienstverlening en deze consequent vorm te geven en concreet te implementeren. De uitdaging hierbij is om dit stapsgewijs te doen en onze medewerkers voldoende ondersteuning te bieden bij de transformaties.

Bronvermelding

Demografie

- ¹ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ² Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ³ Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium - Dienst Demografie
- ⁴ Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium - Dienst Demografie
- ⁵ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ⁶ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ⁷ Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties
- ⁸ Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties
- ⁹ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ¹⁰ Stad Turnhout, 2017-2018, stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹¹ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ¹² Stad Turnhout, 2017-2018, stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹³ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ¹⁴ Stad Turnhout, 2017-2018, stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹⁵ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ¹⁶ Stad Turnhout, 2017-2018, stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹⁷ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ¹⁸ Stad Turnhout, 2017-2018, stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹⁹ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ²⁰ Stad Turnhout, 2017-2018, stadsregioturnhout.incijfers.be

Wonen en publieke ruimte

- ¹ Stadsmonitor 2017
- ² Kadaster van de FOD Financiën
- ³ Stadsmonitor 2017
- ⁴ stadsregioturnhout.incijfers.be
- ⁵ Stadsmonitor 2017
- ⁶ Stadsmonitor 2017
- ⁷ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ⁸ Stadsmonitor 2017
- ⁹ Stadsmonitor 2017
- ¹⁰ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹¹ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹² Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹³ Stadsmonitor 2017
- ¹⁴ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹⁵ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹⁶ Stadsmonitor 2017
- ¹⁷ Stadsmonitor 2017
- ¹⁸ Stadsmonitor 2017
- ¹⁹ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ²⁰ Stadsmonitor 2017
- ²¹ Stadsmonitor 2017
- ²² Stadsmonitor 2017
- ²³ Stadsmonitor 2017
- ²⁴ Stadsmonitor 2017
- ²⁵ Stadsmonitor 2017
- ²⁶ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ²⁷ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ²⁸ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be

²⁹ Stad Turnhout, 2018

³⁰ Stadsmonitor 2017

³¹ Stadsmonitor 2017

³² Stadsmonitor 2017

³³ Stadsmonitor 2017

Ondernemen en werken

¹ Stadsmonitor 2017

² Stadsmonitor 2017

³ Stadsmonitor 2017

⁴ Stadsmonitor 2017

⁵ Stadsmonitor 2017

⁶ Stadsmonitor 2017

⁷ Stad Turnhout, 2018

⁸ Stadsmonitor 2017

⁹ FOD Mobiliteit - Diagnostiek woon-werkverkeer 2014

¹⁰ FOD Mobiliteit - Diagnostiek woon-werkverkeer 2014

¹¹ Stadsmonitor 2017

¹² Stadsmonitor 2017

¹³ Stadsmonitor 2017

¹⁴ Stadsmonitor 2017

¹⁵ Stadsmonitor 2017

¹⁶ VDAB- Arvastat

¹⁷ VDAB- Arvastat

¹⁸ VDAB- Arvastat

¹⁹ VDAB- Arvastat

²⁰ Stadsmonitor 2017

²¹ Stadsmonitor 2017

Onderwijs

¹ Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be

² Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap

³ Stad Turnhout, 2018-2019

⁴ Stadsmonitor 2017

⁵ Stad Turnhout, 2018

⁶ Stadsmonitor 2017

⁷ Stadsmonitor 2017, provincies.incijfers.be

⁸ Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be

⁹ Stadsmonitor 2017

¹⁰ Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be

¹¹ Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be

¹² Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be

¹³ Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be

¹⁴ Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be

¹⁵ Stadsmonitor 2017, Stad Turnhout

¹⁶ Kind en Gezin

¹⁷ Kind en Gezin, Stad Turnhout

¹⁸ Stadsmonitor 2017

¹⁹ stadsregioturnhout.incijfers.be

²⁰ Stadsmonitor 2017

Gezondheid

- ¹ Stadsmonitor 2017
- ² Studie vakgroep Bewegings- en Sportwetenschappen UGent; Stadsmonitor 2017
- ³ Studie vakgroep Bewegings- en Sportwetenschappen UGent
- ⁴ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ⁵ Stadsmonitor 2017
- ⁶ Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ⁷ Stadsmonitor 2017
- ⁸ Strategisch plan zorg in de stadsregio Turnhout; gezondheidsenquête; Tandem vzw expertisecentrum dementie
- ⁹ Stadsmonitor 2017
- ¹⁰ Agentschap Zorg en Gezondheid: prioritaire zones huisartsen
- ¹¹ Stadsmonitor 2017
- ¹² Stadsmonitor 2017

Samenleven

- ¹ Lokale inburgerings- en integratiemonitor
- ² Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken – Algemene directie Instellingen en Bevolking – Rijksregister
- ³ Lokale inburgerings- en integratiemonitor
- ⁴ Superdiversiteit, D. Geldof
- ⁵ Stadsmonitor 2017
- ⁶ Stadsmonitor 2017
- ⁷ Stadsmonitor 2017
- ⁸ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ⁹ Stadsmonitor 2017
- ¹⁰ Stadsmonitor 2017; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ¹¹ Seniorenbehoefteonderzoek Stad Turnhout
- ¹² Stadsmonitor 2017
- ¹³ Stadsmonitor 2017
- ¹⁴ Stadsmonitor 2017
- ¹⁵ Stadsmonitor 2017
- ¹⁶ Stadsmonitor 2017
- ¹⁷ Stadsmonitor 2017
- ¹⁸ Stadsmonitor 2017
- ¹⁹ Provincies.incijfers.be; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ²⁰ Stadsmonitor 2017
- ²¹ POD; stadsregioturnhout.incijfers.be
- ²² Stadsmonitor 2017
- ²³ Stadsmonitor 2017
- ²⁴ Stadsmonitor 2017
- ²⁵ Stadsmonitor 2017
- ²⁶ Wonen Vlaanderen (huursubsidie); Stad Turnhout
- ²⁷ Stadsmonitor 2017
- ²⁸ Stad Turnhout
- ²⁹ VDAB- Arvastat
- ³⁰ Stadsmonitor 2017
- ³¹ Kind en Gezin
- ³² Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, stadsregioturnhout.incijfers.be
- ³³ Stad Turnhout

Beleven

- ¹ Stadsmonitor 2017
- ² Stadsmonitor 2017, Vrijetijdsmonitor 2018
- ³ Stadsmonitor 2017
- ⁴ Stad Turnhout Provincie Antwerpen- de grote fietsenquête 2017
- ⁵ Stadsmonitor 2017
- ⁶ BIOS 31/12/2018 en gebruikersonderzoek VVBAD 2018
- ⁷ Stadsmonitor 2017
- ⁸ Stadsmonitor 2017, Stad Turnhout
- ⁹ Toerisme Vlaanderen; FOD Economie
- ¹⁰ Toerisme Vlaanderen; FOD Economie
- ¹¹ Toerisme Vlaanderen
- ¹² Toerisme Vlaanderen; FOD Economie
- ¹³ Stad Turnhout
- ¹⁴ Stadsmonitor 2017
- ¹⁵ Stadsmonitor 2017
- ¹⁶ Stadsmonitor 2017, Stad Turnhout